

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

ELINA VILJANEN

Monialainen yhteistyö opiskelija- huollon ja Nuorten vastaanoton vä- lillä perhekeskus Lounatuudessa

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN
TUTKINTO-OHJELMA
YLEMPI AMK
2023

TIIVISTELMÄ

Viljanen, Elina: Monialainen yhteistyö opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä perhekeskus Lounatuudessa
Opinnäytetyö, ylempi AMK
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tutkinto-ohjelma
Tammikuu 2024
Sivumäärä: 99

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välisen monialaisen yhteistyön käytäntöjen kehittäminen perhekeskus Lounatuuden alueella. Tarkoituksena oli laatia konkreettinen suunnitelma yhteistyön kehittämiseksi

Opinnäytetyö toteutettiin toimintatutkimuksena. Aluksi toteutettiin kirjallisuuskatsaus, joka toimi perustana teemahaastattelujen rungolle ja sisällönanalyysille. Haastattelujen teemoina olivat toimivat ja vaikuttavat käytännöt, monialaista yhteistyötä estävät ja edistävät tekijät, nuoren ja vanhempien rooli yhteistyössä sekä yhteistyön kehittäminen. Opiskelijahuollon henkilökunnan ryhmähaastatteluihin osallistui 12 (n=12) työntekijää ja Nuorten vastaanoton haastatteluun seitsemän (n=7) työntekijää. Lisäksi haastateltiin kaksi nuorta (n=2), joiden kohdalla oli tehty monialaista yhteistyötä. Kirjallisuuskatsausta ja haastattelujen tuloksia hyödynnettiin työkonferenssissa, jossa eri yksiköiden työntekijät yhdessä tekivät suunnitelman monialaisen yhteistyön kehittämiseksi opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä.

Tuloksissa todettiin, että monialainen yhteistyö nähtiin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi, mutta ajankohtaisesti sitä tehtiin vähän. Haasteiksi yhteistyölle koettiin tiedon kulku, työnjaon epäselvyys ja yhteistyön ilmapiiri. Osaltaan yhteistyötä haastoi se, että työntekijät eivät tunne toisiaan ja toistensa työtä. Resurssit vaikuttivat osittain edellä kuvattuihin haasteisiin. Hyviksi käytännöiksi koettiin yhteisvastaanotot, verkostopalaverit ja puhelinyhteydenotot. Jatkuvuuden turvaaminen palvelusta toiseen siirryttäessä nousi esiin toimivana ja tärkeänä käytännön toimintatapana.

Nuoret kokivat, että monialaisen yhteistyön myötä ymmärrys heidän tilannettaan kohtaan parani ja he saivat tarvitsemaansa tukea opiskeluun. He kokivat, että ennen yhteistyötä heidän tarpeensa eivät tulleet kuulluiksi. Yhteistyössä he kokivat olevansa aktiivisessa roolissa. Perheen mukaan ottamisessa kunnioitettiin nuoren omaa näkemystä asiasta.

Työkonferenssissa laadittu suunnitelma pohjautuu havaittuihin yhteistyön haasteisiin ja koettuihin kehittämistarpeisiin. Suunnitelmassa keskeistä on yhteistyön käytäntöjen määrittäminen ja sopiminen sekä henkilökunnan yhteisten tapaamisten järjestäminen.

Avainsanat: Monialainen yhteistyö, nuoret, opiskelijahuolto, mielenterveyspalvelut, perhekeskus.

Abstract

Viljanen, Elina: Interagency collaboration between student welfare services and Nuorten vastaanotto in the family centre Lounatuuli

Master's thesis

Health and welfare promotion

January 2024

Number of pages: 99

The aim of this thesis was to improve the practices of interagency collaboration between student welfare services and Nuorten vastaanotto (youth mental health services) in family centre Lounatuuli. The purpose was to make a concrete plan for developing the collaboration.

This thesis was accomplished as an action study. The first phase was literature review, which then became the ground for the interview themes and the content analysis of the data. To the group interviews of the student welfare staff participated twelve (n=12) staff members and to the group interview of Nuorten vastaanotto seven (n=7). In addition two (n=2) young clients were interviewed separately. In the third phase the literature review and interview results were utilized in work conference. There the staff and foremen of agencies made a common plan for developing the interagency collaboration between the services.

The results showed that interagency collaboration was seen useful but it was rarely practiced. Communication, unclear division of work and atmosphere between services were noticed to challenge the collaboration. The staff didn't know each other or each other's work properly. Resources were seen to affect the challenges. Joint meetings, network meetings and phone calls were perceived as good practices. Securing the continuity of services when moving from one service to another was seen as a functional and important procedure.

Adolescents experienced that collaboration increased understanding towards their situation and led to better support in their studies. They felt that without the collaboration their voices weren't heard. They described to have an active role in the collaboration. When including the family members to the collaboration, the young person's own view on the matter was respected.

The plan made in the workconference was based on the evidence based practices and taking into account the challenges that were found to affect the collaboration. The plan is to strengthen interagency collaboration by making an agreement about the policies between the services' collaboration. There will also be arranged staff meetings twice a year.

Keywords: Interagency collaboration, young people, student welfare, mental health services, Family centre.

ALKUSANAT

Opinnäytetyö on ollut minulle mielenkiintoinen matka sekä tutkimuksen että työelämän kehittämisen maailmoihin. Opinnäytetyön ohjaajaani haluan kiittää eteenpäin vievästä palautteesta, jota olen saanut työn eri vaiheissa. Kiitokset menevät myös opiskelijahuollon työntekijöille ja esihenkilöille aktiivisesta osallistumisesta tämän opinnäytetyön eri vaiheisiin ja halusta kehittää monialaista yhteistyötä. Oma työyhteisöni ja esihenkilöni Nuorten vastaanotossa ovat kannustaneet ja tukeneet minua koko tämän prosessin ajan. Teidän kiinnostuksenne ja tukenne on ollut minulle valtavan tärkeää. Kiitos läheisilleni ja ystäväilleni jokaisesta kannustuksen sanasta ja saamastani tuesta. Erityinen kiitos kuuluu rakkailleni kodin arjessa. Te olette tarjonneet minulle vankkumattoman tuen ja tuoneet tärkeää vastapainoa elämään. Kiitos.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	8
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA.....	9
2.1 Mielenterveys- ja päihdepalveluja käyttävä nuori	9
2.2 Monialainen yhteistyö.....	11
2.3 Opiskelijahuolto	13
2.4 Nuorten mielenterveyden tukeminen.....	14
2.5 Perhekeskus Lounatuuli	16
3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT .	17
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	18
4.1 Toimintatutkimus lähestymistapana	18
4.2 Toimintatutkimuksen vaiheet.....	19
5 TIEDONKERUU JA AINEISTOT.....	23
5.1 Kirjallisuuskatsaus monialaiseen yhteistyöhön nuorten mielenterveystyössä	23
5.1.1 Aineiston keruu ja valinta.....	24
5.1.2 Kirjallisuuskatsauksen sisällönanalyysi.....	27
5.2 Teemahaastattelut.....	27
5.2.1 Haastattelujen teemat.....	28
5.2.2 Työntekijöiden ryhmähaastattelut	29
5.2.3 Nuorten haastattelut	31
5.2.4 Teemahaastattelujen sisällönanalyysi	32
5.3 Työkonferenssi	33
5.3.1 Työkonferenssin suunnittelu	34
5.3.2 Työkonferenssin sisältö	35
6 TULOKSET	36
6.1 Toimivat ja vaikuttavat käytännöt monialaisessa yhteistyössä	37
6.1.1 Monialaisen yhteistyön hyödyt kirjallisuuskatsauksen mukaan..	37
6.1.2 Toimivat ja vaikuttavat käytännöt kirjallisuuskatsauksen mukaan	38
6.1.3 Toimivat ja vaikuttavat käytännöt haastatteluaineistossa	39
6.2 Nuorten kokemus monialaisesta yhteistyöstä.....	42
6.2.1 Nuoren kokema hyöty monialaisesta yhteistyöstä	43
6.2.2 Luottamus.....	45
6.2.3 Nuoren osallisuus	45
6.2.4 Vanhempien rooli monialaisessa yhteistyössä	46

6.3 Monialaista yhteistyötä haastavat ja edistävät tekijät	48
6.3.1 Yhteistyötä haastavat ja edistävät tekijät kirjallisuuskatsauksen mukaan	48
6.3.2 Yhteistyötä haastavat ja edistävät tekijät haastatteluaineistossa	50
6.3.3 Kommunikaatio ja tiedonkulku	51
6.3.4 Työnjaon selkeys	53
6.3.5 Työntekijöiden ja toisten työn tunteminen	54
6.3.6 Yhteistyön ilmapiiri	55
6.3.7 Resurssit	56
6.3.8 Nuoreen liittyvät tekijät	56
6.3.9 Työkonferenssin ratkaisut monialaisen yhteistyön haasteisiin ...	57
6.4 Monialaisen yhteistyön kehittäminen opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä	58
6.4.1 Työntekijöiden ajatuksia monialaisen yhteistyön kehittämisestä	58
6.4.2 Nuorten ajatuksia monialaisen yhteistyön kehittämisestä	61
6.4.3 Työkonferenssin toimenpide-ehdotukset yhteistyön kehittämiseksi	61
6.5 Toimintasuunnitelma monialaisen yhteistyön kehittämiselle	63
7 POHDINTA	65
7.1 Tulosten tarkastelu	65
7.2 Tulokset suhteessa teoriataustaan ja aiempaan tutkimukseen	69
7.3 Eettisyys	71
7.4 Luotettavuus	73
7.4.1 Kirjallisuuskatsauksen luotettavuus	74
7.4.2 Haastattelujen luotettavuus	75
7.4.3 Työkonferenssin luotettavuus	77
7.5 Jatkokehittäminen ja jatkotutkimusaiheet	78
LÄHTEET	79
LIITE 1. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN AINEISTON HAKU JA VALINTA. .	84
LIITE 2. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TUTKIMUKSET	85
LIITE 3. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN POHJALTA SYNTYNYT KEHYS MONIALAISEN YHTEISTYÖN TARKASTELULLE	90
LIITE 4. HAASTATTELUKUTSUUN LIITETTY INFOKIRJE HENKILÖKUNNALLE	91
LIITE 5. RYHMÄHAASTATTELUJEN RUNKO	92
LIITE 6. HAASTATTELUKUTSUUN LIITETTY INFOKIRJE NUORILLE	93
LIITE 7. NUORTEN LISÄREKRYTOINTIKIRJE	94
LIITE 8. NUORTEN HAASTATTELUJEN RUNKO	95

LIITE 9. ESIMERKKI RYHMÄHAASTATTELUAINEISTON SISÄLLÖNANALYYSISTA.....	96
LIITE 10. TYÖKONFERENSSIN KUTSU.....	97
LIITE 11. RYHMÄTYÖ 1. MITEN YHTEISTYÖN ESTEET YLITETÄÄN?	98
LIITE 12. RYHMÄTYÖ 2. MITÄ TOIMENPITEITÄ MUUTOS EDELLYTTÄÄ?	99

1 JOHDANTO

Monialainen yhteistyö on aiheena hyvin ajankohtainen. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on julkaissut raportin Sote-integraation edellyttämästä monialaisesta yhteistyöosaamisesta. Siinä kuvataan yhteistyön kehittämisen olevan yksi keskeisistä sote-integraation osa-alueista. Palveluiden uudenlainen yhteensovittaminen edellyttää uudenlaista osaamista sekä työntekijöiltä että esihenkilöiltä. (Timperi, 2022, s. 9.)

Tässä kehittämistyössä monialaista yhteistyötä katsotaan opiskelijahuollon ja mielenterveyspalveluiden henkilöstön sekä niitä käyttävien nuorten näkökulmista. Valitettavasti nuorten psyykinen oireilu on viime vuosina lisääntynyt. Kouluterveyskyselyiden mukaan nuorten ahdistuneisuus ja masennusoireet lisääntyivät vuosien 2019–2021 välillä huomattavasti (Aalto-Setälä ym., 2021, s. 1–2). Juuri valmistuneen vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan Porissa opiskelevista lukiolaisista noin neljänneksellä ja ammattikoulua käyvistä noin viidenneksellä oli vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua. Lukiolaisten mielialaoireet olivat lisääntyneet vuoden 2021 kyselystä ja ammattikoululaisten vähentyneet. Mielialaoireisiin apua hakeneet olivat saaneet apua sekä koulun aikuisilta että koulun ulkopuolelta hieman enemmän kuin kaksi vuotta sitten. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2021b ja 2023.)

Opiskelijahuollon palvelut ovat mielenterveyden tukemisen ja auttamisen näkökulmista keskeisessä asemassa, sillä siellä kohdataan koko nuorten ikäluokka. Oppilaitoksissa tulee vahvistaa ammattilaisten mielenterveystyön osaamista ja ottaa käyttöön vaikuttavia interventioita nuorten mielenterveyden edistämiseen, ennaltaehkäisyyn ja hoitoon. (Kanste, Kiviruusu ym., 2018, s. 46, 55.) Kehittämistyötä interventioiden osalta onkin viime vuosina tehty aktiivisesti erityisesti Terapiat etulinjaan -hankkeen toimesta. Opiskeluhoollon henkilökuntaa on koulutettu esimerkiksi interpersoonallisen ohjannan eli IPC:n

hyödyntämiseen lievän ja keskivaikean masennuksen hoidossa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021a).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimenpidesuositus lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vaikuttavuuden lisäämiseksi painottaa perusterveydenhuollon mielenterveyspalveluiden ja monialaisen yhteistyön vahvistamista (Aalto-Setälä, Huikko & Peltola, 2023, s. 2). Työnjaosta ja vastuista sopiminen toimijoiden välillä vähentää hoidon pirstaleisuutta. Nuorten kohdalla tilanteet ovat usein aikuisia moninaisempia ja edellyttävät myös perheen kanssa työskentelyä. Tästä syystä nuorten kohdalla tarvitaan juuri tämän kohderyhmän kanssa työskentelyyn soveltuvia toimintatapoja. (Nooteboom ym., 2022, s. 2–3.) Monialainen yhteistyö on itsessään laaja käsite eikä kuvaa rakennetta, joka sellaisenaan olisi siirrettävissä eteenpäin. Yhteistyön kehittämisen edellytyksenä on, että tunnistetaan sen keskeiset ulottuvuudet, siihen liittyvät hyödyt sekä sitä edistävät ja estävät tekijät. (Holopainen ym., 2023, s. 5.) Yhteistyön avulla nuorelle voidaan tarjota saumatonta tukea, sujuvaa palveluohjausta ja taata tiedon siirtyminen ammattilaiselta toiselle (Timperi, 2022, s. 19).

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA

Tämän kehittämistyön teoriatausta muodostuu pääkäsitteiden määrittelystä ja toimintaympäristön kuvaamisesta. Keskeiset käsitteet aiheen kannalta ovat nuori ja monialainen yhteistyö. Toimintaympäristönä ovat opiskelijahuollon palvelut ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyön palvelut perhekeskus Louna-tuudessa Satakunnan hyvinvointialueella.

2.1 Mielenterveys- ja päihdepalveluja käyttävä nuori

Nuori määritellään eri asiayhteyksissä hieman eri tavoin. Maailman terveysjärjestön määritelmässä nuori on 10–19-vuotias. Lapsuuden ja aikuisuuden välissä olevan ikävaihetta pidetään terveyden kannalta merkittävänä, sillä silloin

omaksutaan terveyden perustana olevat elintavat kuten syömis- ja liikkumistottumukset. (WHO, 2022.) Suomen lainsäädännöstä löytyy useita määritelmiä nuorelle. Nuorisolaissa (1285/2016, 1. luku 3§) nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi. Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014, 1. luku 3§) puolestaan nuori katsotaan 18–24-vuotiaaksi. Tässä kehittämistyössä nuori määritellään 13–22-vuotiaaksi, koska tämä ikäraja on Satakunnan alueella käytössä nuorisopsykiatriassa ja Nuorten vastaanotossa.

Nuorisobarometrin perusteella 15 % 15–29-vuotiaista nuorista on tarvinnut mielenterveyspalveluja kuluneen 12 kuukauden aikana. Naiset ovat käyttäneet palveluita hieman miehiä enemmän. Noin 15 % palveluiden käyttäjistä piti niitä riittämättöminä ja osa palveluita tarvitsevistä jäi kokonaan palveluiden ulkopuolelle. Mielenterveysongelmista kärsivät kokivat myös muita useammin koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut riittämättömiksi. Asiakaslähtöisyys ja käyttäjien kokemukset ovat tänä päivänä keskeisiä palveluiden kehittämisen lähtökohtia. Niiden katsotaan parantavan palveluiden vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta sekä vähentävän kustannuksia. Huono palvelukokemus voi heikentää hoitoon sitoutumista. (Aalto, 2020, s. 79–80, 86, 94.)

Valtaosa nuorista kokee, että on tullut palveluissa kunnioitavasti kohdelluksi. Mielenterveyspalveluiden asiakkaista enemmistö katsoo, että asiat on selitetty heille ymmärrettävästi ja he ovat voineet osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Kuitenkin noin neljännes koki joutuneensa käymään tilannettaan läpi useampaan kertaan tai useammalle työntekijälle, ja noin kuudennes koki, että oli tullut pompotelluksi palvelupisteestä toiseen. (Palvelujen käyttökokemukset, 2020, s. 44–46.)

Nuoren aktiiviselle roolille omissa palveluissa ja niiden järjestämisessä löytyy perusteluja sekä kansainvälisistä suosituksista että kansallisesta lainsäädännöstä. YK:n lastenoikeuksien sopimuksen 12. artikla korostaa, että lapsella on oikeus ilmaista näkemyksensä häntä koskevissa asioissa ja se on otettava huomioon hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti. Lapsella tarkoitetaan tässä yhteydessä alle 18-vuotta täyttäneitä. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991.) Palvelun käyttäjän osallistumista omien palveluidensa suunnitteluun

ja toteutukseen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti korostetaan myös laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (758/1992, 2. luku 6§, 7§) sekä laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000, 2. luku 8§, 10§).

2.2 Monialainen yhteistyö

Timperi (2022, s. 14, 19.) tuo selvityksessään esiin, että monialaisen yhteistyön käsitettä käytetään monitulkintaisesti, minkä vuoksi sen tarkka määrittely on haastavaa. Hänen mukaansa monialainen yhteistyö voidaan sosiaali- ja terveydenhuollossa määritellä erilaisten ammattilaisten väliseksi työskentelytavaksi, jolla pyritään tuottamaan kattavaa ja korkeatasoista palvelua ja hoitoa. Prosessissa ovat mukana asiakas tai potilas sekä hänen perheensä ja/tai muut palveluntarjoajat. Nooteboom ym. (2022, s. 2) määrittelevät monialaisen yhteistyön tarkoittavan osaamiseltaan toisiaan täydentävien ammattilaisten prosessia, jossa työskennellään yhteisen tavoitteen eteen pyrkien ratkaisemaan monimutkaisia haasteita. Tässä määritelmässä korostuu yhteistyön prosessi- ja yhteisen tavoitteeseen pyrkiminen ja erilaisten osaamisten yhdistäminen haasteiden ratkaisemiseksi.

Lakiteksteissä monialaisuus viittaa eri sektoreiden keskinäiseen yhteistyöhön. Sitä käytetään joko korvaamaan tai rinnakkain moniammatillisuuden käsitteen kanssa. Monialaisuuden keskeinen ominaisuus on rajoja ylittävä, yhdistävä toiminta. Rajat voivat olla sektoreiden, hallinnon alojen tai ammattikuntien välillä. (Saikku ym., 2017, s. 14.)

Monialaisen yhteistyön rinnalla on useita erilaisia käsitteitä, joissa painotetaan hieman eri tavoin asiantuntijuuden roolia. Moniammatillinen ja ammattiryhmien välinen yhteistyö kuvaavat eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä. Niiden erona on, että moniammatillinen yhteistyö säilyttää eri ammattiryhmien työnjaon, kun taas ammattiryhmien välinen yhteistyö korostaa jaettua asiantuntemusta ja ammattialan rajojen ylittämistä. (Timperi, 2022, s. 14–15.) Monialaisuus eroaa näistä siten, että se on eri hallinnon- ja tieteenalat yhdistävää toimintaa. Käytännössä monialaisuuden ja moniammatillisuuden

käsitteet mielletään osin synonyymeiksi ja niiden käyttö on epätarkkaa. (Happo ym., 2015, 58.) Erotukseksi edellisistä monitoimijaisen yhteistyön käsite pitää sisällään ammattilaisten lisäksi myös asiakkaan kanssa tehtävän yhteistyön. (Timperi, 2022, s. 15).

Monialaista yhteistyötä voidaan tehdä neljällä eri tasolla: verkostoyhteistyö, koordinaatio, yhteistyö ja tiimityö. Nämä kulkevat janalla väljästä tiiviiseen siten, että verkostoyhteistyö on väljin yhteistyön muoto ja tiimityö kuvaa tiivistä yhdessä tekemistä. Sopivan yhteistyön tason määrittää asiakkaan tilanne ja paikallinen toimintaympäristö. (Timperi, 2022, s. 16–17.) Yhteistyötä on kuvattu myös kooperaation ja kollaboraation käsitteillä. Kooperaatio tarkoittaa työnjakoa yhteistä tavoitetta kohti pyrittäessä. Kollaboraatio puolestaan tavoittelee yhteistä tavoitetta siten, että tarkasteltavasta ilmiöstä luodaan yhteistyössä yhteinen ymmärrys. (Koskela, 2013, s. 18.)

Monialaisuutta voidaan tarkastella ilmenemistasojen kautta (kuvio 1). Monialaisen yhteistyön perustana ovat organisaation toimintaympäristö, tavoitteet ja päämäärä, jotka luovat organisaatiotason perustan yhteistyölle. Niiden kautta määritellään, mitä yhteistyöstä ajatellaan, miten siihen sitoudutaan ja millaiset valmiudet sen tekemiseen on. Ryhmätasolla monialaista yhteistyötä määrittelee yhteistyön ilmapiiri. Tällä tasolla yhteistyön edistämisessä ja koordinoimisessa korostuu esihenkilötyön merkitys. Yksilötasolla monialaiseen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä ovat yhteistyön palkitsevuus työntekijälle ja hänen kokemuksensa omista vaikutusmahdollisuuksista yhteistyössä. (Timperi, 2022, s. 15.)

Kuvio 1. Monialaisen yhteistyön edellytykset eri tasoilla (Timperi, 2022, s. 15).

Tässä opinnäytetyössä monialaisen yhteistyön lähtökohtana on opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton eli kahden eri yksikön työntekijöiden välinen työskentely. Ammatillaiset voivat edustaa eri ammattiryhmiä ja omata erilaista osaamista. Yhteistyöhön osallistuvat ne työntekijät, joiden osaaminen on nuoren näkökulmasta tarpeellinen. Nuorella on työskentelyssä aktiivinen rooli. Vanhemmat ja muut tarvittavat tahot voivat osallistua yhteistyöhön nuoren suostumuksella. Yhteistyön tavoitteena on muodostaa yhteinen, laaja-alainen kokonaiskuva nuoren tilanteesta ja tarjota siihen perustuen korkeatasoista palvelua ja hoitoa.

2.3 Opiskelijahuolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelijahuolto järjestetään opetustoimen ja hyvinvointialueen monialaisena yhteistyönä. Yhteistyöhön otetaan mukaan nuori ja hänen huoltajansa sekä tarveharkinnan perusteella muut yhteistyötahot. Opiskelijahuollon tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, lisätä osallisuutta sekä ehkäistä ongelmien syntymistä. Se pitää sisällään sekä yhteisöllisen, ennaltaehkäisyyn tähtäävän, toiminnan että yksilökohtaisen opiskeluhuollon. Opiskeluhuollon palveluihin

sisältyvät psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 1. luku 2§, 3§.) Kokemukset koulu- ja opiskeluhuollon palveluiden saatavuudesta Satakunnassa olivat vuonna 2023 positiivisempia kuin muualla maassa (Croell ym., 2023, s. 20).

Opiskeluterveydenhuollossa opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä edistetään tarjoamalla terveyden- ja sairaanhoitopalveluita. Näihin sisältyvät mielen-terveyshäiriöiden ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoittoon ohjaus. Opiskeluterveydenhuollon tehtäviin kuuluvat lisäksi opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden varmistaminen ja parantaminen sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin turvaaminen ja lisääminen. Opiskelijan erityisen tuen tarve opinnoissa pyritään tunnistamaan varhain ja hänet ohjataan tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai hoitoon. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 2. luku 17§.)

Opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien tehtävänä on tukea opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Lisäksi psykologeille ja kuraattoreille on määritelty tehtäväksi opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja yhteistyön tekeminen perheiden kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 1. luku 7§.) Kuraattori tukee opiskelijoita erityisesti perhetilanteeseen, vuorovaikutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä tilanteissa. Psykologin työssä puolestaan painottuvat opiskelijan yksilöllisen oppimisen ja mielenterveyden tukeminen sekä psykologinen arviointi. Opiskelijalla on mahdollisuus myös monialaiseen yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon, jolloin hänen tarpeidensa perusteella kootaan asiantuntijaryhmä toteuttamaan monialaista opiskelijahuoltoa. (Aalto-Setälä ym., 2020, s. 29.)

2.4 Nuorten mielenterveyden tukeminen

Mielenterveyden edistämistä ja mielenterveyshäiriöiden hoitoa ohjaa terveydenhuoltolaki. Kunnan ja hyvinvointialueen tulee ennaltaehkäisevästi vaikuttaa väestön elinolosuhteisiin siten, että mielenterveyttä suojaavat tekijät vahvistuvat ja ehkäistään mielenterveyshäiriöiden syntyä. Terveydenhuollon

palveluissa tulee antaa ohjausta ja neuvontaa mielenterveyttä edistäviin ja vaarantaviin tekijöihin liittyen. Mielenterveyden hoitoon kuuluvat mielenterveyshäiriöiden ennaltaehkäisy, tutkimus, hoito ja kuntoutus. Palveluissa tulee huomioida yksilön ohella perheen ja muiden läheisten tarvitsema psykososiaalinen tuki. Laki painottaa mielenterveyden hoidon suunnittelun ja toteutuksen nivomista yhteen muun tarvittavan sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 2. luku 20§, 3. luku 27§.)

Nuorten perusterveydenhuollon mielenterveysperusteisista käynneistä noin puolet toteutui mielenterveyspalveluissa ja noin neljännes koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa. Tässä on suurta alueellista vaihtelua johtuen palveluiden erilaisesta rakenteesta. Satakunnassa 13–17-vuotiaiden mielenterveysperusteiset perusterveydenhuollon käynnit lisääntyivät vuodesta 2018 vuoteen 2020 noin neljänneksen (23 %) ja 18–22-vuotiaiden noin kolmanneksen (34 %). (Forsell, 2022, s. 7, 8, 25.)

Viime vuosina nuorten mielenterveyden tukemisen sisältöjä on pyritty kehittämään. Valtakunnallinen Terapiat etulinjaan -malli on järjestänyt myös Satakunnassa interventiokoulutuksia niin opiskelijahuollon kuin nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluidenkin henkilöstölle. Mallissa on hoidon eri portaille omat interventionensa. Siirryttäessä portaalta seuraavalle lisääntyy interventioon sisältyvä työntekijän ohjaus ja vaatimukset ohjaajan mielenterveystyön osaamiselle. Tavoitteena on, että nuorelle voidaan tarjota vaikuttavaa hoitoa jo perustason palveluissa. (Toimintamalli lapsilla ja nuorilla n.d.; Porrastettu tuen ja hoidon malli n.d.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raportti Lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuuden lisäämisestä pitää sisällään suosituksen toimintaprosessien selkiyttämistä. Järjestelmän ajankohtaiseksi haasteeksi kuvataan järjestelmän sirpaleisuus, tarpeenmukaisten menetelmien heikko saatavuus sekä yhteistyön ja tiedonkulun vaikeudet toimijoiden välillä. Toimenpidesuosituksen mukaan sekä palvelujen omat että yhteistyökumppanien kanssa yhteiset prosessit tulee määritellä ja kuvata. Tässä yhteydessä on suositeltavaa selkiyttää myös eri ammattikuntien edustajien tehtävät. Rajapintoihin liittyvät

toimintatavat tulee sopia, jotta vältetään toisaalta päällekkäiseltä työltä ja toisaalta asiakkaan jäämiseltä palveluiden ulkopuolelle. Selkeiden tehtävien ja työnjaon ajatellaan sujuvoittavan nuorten ohjautumista oikea-aikaisesti oikeanlaiseen palveluun. (Huikko ym., 2023, s. 1, 22–23.)

Perhekeskus Lounatuulen ajankohtaiset käytännöt vastaavat osin THL:n suositusta vaikuttavista lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluista. Eri-laisissa yhteistyön tavoissa ja käytännöissä sekä toimintatapojen sopimisessa on kuitenkin edelleen kehitettävää. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan Satakunnan hyvinvointialueella yhtenäiset toimintatavat ovat vasta rakentumassa (Croell ym., 2023, s. 5). Koko hyvinvointialueen laajuiset linjaukset portaittaisista nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluista puuttuvat tois-taiseksi.

2.5 Perhekeskus Lounatuuli

Satakunnan hyvinvointialueella aloitti 1.1.2023 toimintansa neljä perhekeskusta, jotka kuuluvat Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen toimialueen peruspalveluihin (Satakunnan hyvinvointialueen organisaatiokaavio n.d.). Perhekeskus Lounatuuli palvelee Porin, Ulvilan ja Merikarvian kuntien asukkaita. Perhekeskuksen palveluihin kuuluvat lapsiin, nuoriin ja perheisiin liittyvät perustason sosiaali- ja terveystalvet kuten äitiys- ja lastenneuvolapalvelut, lapsiperheiden sosiaalityö sekä kasvatus- ja perheneuvontapalvelut. Ennen hyvinvointialueiden toiminnan alkamista vastasi kunkin kunnan sivistystoimi opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä ja perusturva opiskelijaterveydenhuollon järjestämisestä. Vuoden 2023 alussa kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyivät hyvinvointialueen hoidettaviksi, ja kaikki opiskelijahuollon palvelut organisoitiin osaksi perhekeskusten toimintaa. (Satakunnan hyvinvointialue n.d.)

Nuorten vastaanotto vastaa 13–22-vuotiaiden perustason mielenterveys- ja päihdepalveluista perhekeskus Lounatuulen alueella. Moniammatilliseen työryhmään kuuluu 4,5 sairaanhoitajaa, neuropsykiatrinen valmentaja, psykologi

ja sosiaalityöntekijä sekä konsultoiva lääkäri. Palvelut on tarkoitettu esimerkiksi mielialaan, ihmissuhteisiin, neuropsykiatrisiin piirteisiin tai päihteiden käyttöön liittyvistä haasteista kärsiville nuorille. Lähetettä yksikköön ei tarvita, mutta opiskelijoiden osalta alkuarviointi tapahtuu ensisijaisesti opiskelijahuolltopalveluissa. Käynneillä nuoren tilannetta arvioidaan kokonaisvaltaisesti yhdessä hänen perheensä kanssa. Nuoren tapaamiset toteutuvat joko perhekeskuksessa tai kouluilla. Tarpeen vaatiessa nuori voidaan ohjata hänelle sopivaan palveluun tai erikoissairaanhoidon Nuorisopsykiatrian poliklinikalle. (Lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelut n.d.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Opinnäytetyön tavoitteena on aiemman tutkimustiedon sekä henkilökunnan ja nuorten kokemusten pohjalta kehittää monialaisen yhteistyön käytäntöjä opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä Perhekeskus Lounatuudessa. Tarkoituksena on aikaansaada yhteistyössä henkilökunnan kanssa konkreettinen suunnitelma monialaisen yhteistyön kehittämiseksi.

Tutkimustehtävät:

1. Kuvata ajankohtaiset monialaisen yhteistyön käytännöt opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä.
2. Kuvata, miten nuoret kokevat monialaisen yhteistyön.
3. Kuvata monilaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät.
4. Tuottaa kehittämissuhteita yhteistyön parantamiseen.
5. Laatia suunnitelma monialaisen yhteistyön kehittämiseksi muodostuneiden tutkimusaineistojen pohjalta.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyö toteutettiin toimintatutkimuksena, mikä on luonteeltaan tutkimusstrategia eli sekoitus erilaisia tutkimusmenetelmiä (Kananen, 2014, s. 29). Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelminä hyödynnettiin kirjallisuuskatsausta ja teemahaastattelua sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti. Toiminnallisena ja osallistavana kehittämismenetelmänä käytettiin työkonferenssia.

4.1 Toimintatutkimus lähestymistapana

Toimintatutkimuksen lähtökohtana on työelämän kehittäminen tieteellisen tutkimuksen keinoin kerätyn ja analysoidun tiedon avulla, minkä vuoksi se sopi hyvin lähestymistavaksi tähän opinnäytetyöhön (Heikkinen, 2018, s. 182; Juuti & Puusa, 2020, s. 257, 264). Opinnäytetyössä yhdistettiin tieteellistä ja käytännön tietoa monialaisen yhteistyön kehittämiseksi paikallisessa kontekstissa. Toimintatutkimukselle ei ole yhtä, yksiselitteistä määritelmää. Sitä kuvataan usein nousevana spiraalina, jossa suunnittelu, toiminta ja arviointi seuraavat toisiaan. Käytännössä nämä vaiheet limittyvät toistensa kanssa. (Juuti & Puusa, 2020, s. 256, 262–263, 266.)

Pyrkimys kehittää käytäntöjä yhä paremmiksi ohjaa toimintatutkimusta ja tekee siitä käytännönläheisen. Sen avulla ei niinkään tavoitella tietoa nykyhetkestä, vaan tietoa, joka on hyödynnettävissä ja sovellettavissa käytäntöjen kehittämisessä. Ensin merkityksellistä taustamateriaalia selvitetään kirjallisuuskatsauksen avulla. Sen jälkeen tarkastelu kohdistuu vähitellen siihen, mitä on tarkoitus saada aikaan. Tutkimuksen lopussa pohditaan, mitä annettavaa sillä on laajemmassa viitekehysessä. (Heikkinen, 2018, s. 182, 186.) Toimintatutkimuksessa on tärkeää säilyttää tasapaino toiminnan kehittämisen ja tutkimuksen välillä (Juuti & Puusa, 2020, s. 262).

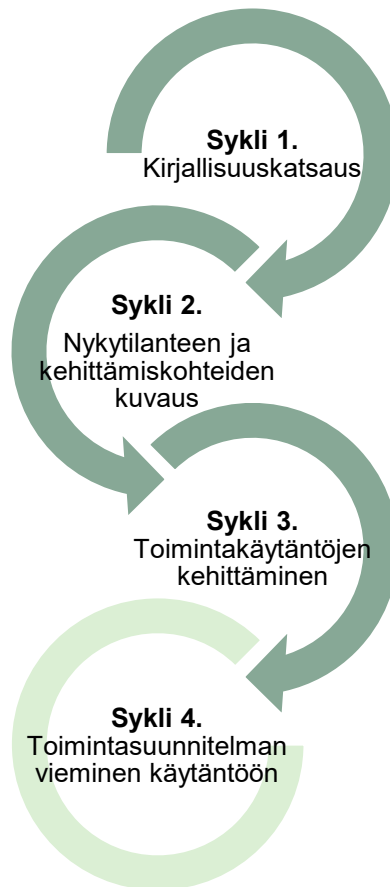
Toimintatutkimuksen periaatteena on pyrkimys reflektiiviseen ajatteluun ja sen kautta toiminnan parantamiseen. Tällä tarkoitetaan oman toiminnan ja ajattelun tarkastelua uudesta näkökulmasta samalla pohtien, miksi toimin ja

ajattelen näin. (Heikkinen, 2018, s. 188.) Pyrkimyksenä on luoda edellytyksiä reflektiiviselle prosessille tutkijan lisäksi myös toimijoissa. Heidän osallistamisensa muutosprosessiin ja sen suunnitteluun on keskeisessä roolissa. (Juuti & Puusa, 2020, s. 260, 263.) Kehittämisprosessi ei ohjaudu ylhäältä alaspäin, vaan siinä hyödynnetään muutoksen kannalta olennainen toimijoiden käytännön osaaminen (Kananen, 2017, s. 11).

Tutkijan rooli toimintatutkimuksessa eroaa selkeästi muista tavoista tehdä tutkimusta. Hän ei tarkkaile toimintaa ulkopuolelta, vaan osallistuu aktiivisesti kehittämiseen tekemällä aloitteita ja osallistumalla keskusteluun. (Heikkinen ym., 2023, s. 23, 33.) Tämä edellyttää häneltä omien ajatusten ja toimintatapojen reflektointia. Samanaikaisesti hänen tulee muistaa myös roolinsa tutkijana. (Juuti & Puusa, 2020, s. 263, 266.) Opinnäytetyön tekijä työskenteli Nuorten vastaanotossa ja osallistui kehittämistyöhön työntekijän ja tutkijan kaksoisroolissa.

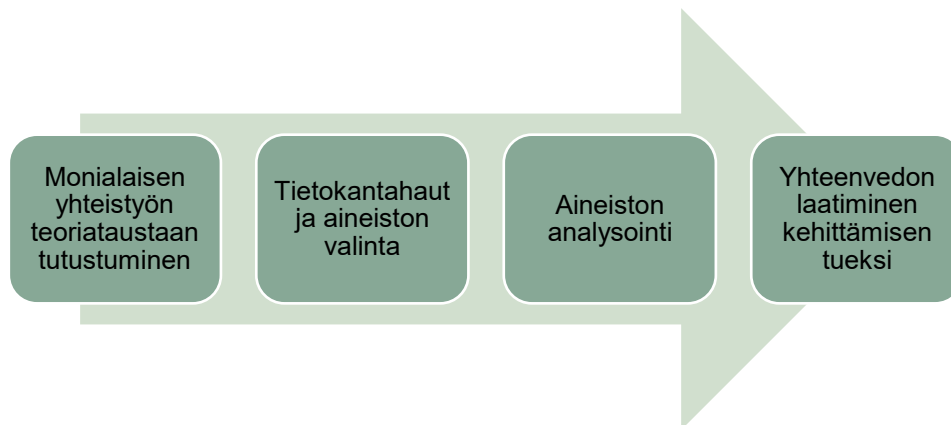
4.2 Toimintatutkimuksen vaiheet

Toimintatutkimuksen syklit (Kuvio 2) muodostavat spiraalin, jossa suunnittelun, toiminnan ja arvioinnin vaiheet toteutuvat limittäin (Heikkinen, 2018, s. 188–189). Toimintatutkimuksen ensimmäiset kolme sykliä toteutuivat tämän opinnäytetyön puitteissa. Niiden perusteella tehtiin suositus siitä, miten neljäs vaihe voidaan käytännössä toteuttaa. Vaiheiden kautta edettiin kohti toimivampaa ja laadukkaampaa monialaista yhteistyötä.

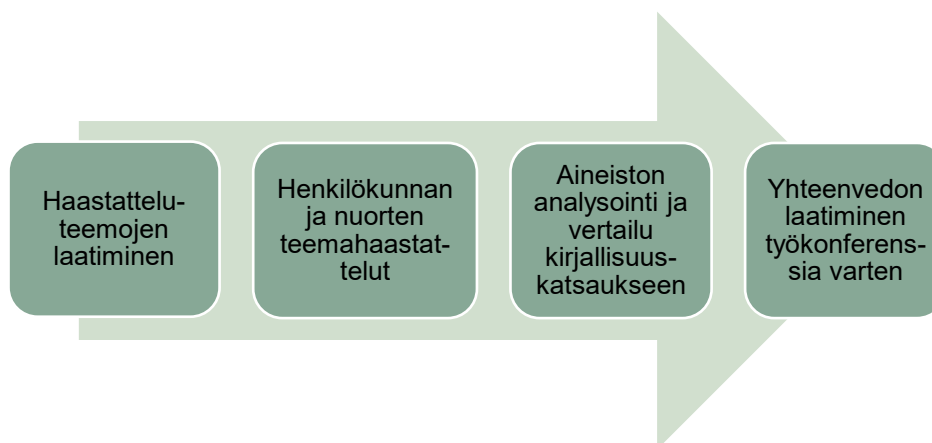
Kuvio 2. Toimintatutkimuksen vaiheet.

Toimintatutkimuksen ensimmäinen vaihe oli kirjallisuuskatsaus, jonka avulla tutustuttiin aiempaan aiheesta tehtyyn tutkimukseen. Vaihe on kuvattu tarkemmin kuviossa 3. Katsauksen tiedonhankinta suunnattiin siten, että kerättyä aineistoa voitiin hyödyntää toimintatutkimuksen seuraavissa vaiheissa. Tämä tieto toimi pohjana nykytilanteen ja kehittämiskohteiden kartoittamisen suunnittelulle sekä tarjosi tieteellistä pohjaa työkonferenssin työskentelylle. Samalla se kuvasi laajempaa kokonaisuutta, johon tämä toimintatutkimus liittyy. (Heikkinen, 2018, s. 182, 186.)

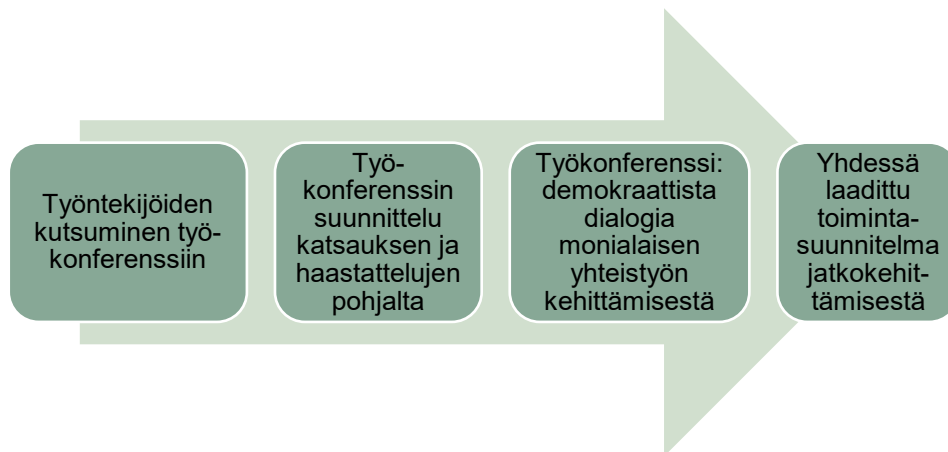
Kuvio 3. Ensimmäinen sykli: Kirjallisuuskatsaus.

Toisen syklin muodosti nykytilanteen ja kehittämiskohteiden kuvaus (kuvio 4). Sen aikana toteutettiin henkilökunnan ryhmähaastattelut ja nuorten yksilöhaastattelut. Ryhmähaastattelujen teemoina olivat toimivat yhteistyökäytännöt, yhteistyötä edistävät ja estävät tekijät, nuoren ja vanhempien rooli yhteistyössä sekä käytäntöihin liittyvät kehittämistarpeet. Henkilökunnan haastatteluilla tavoiteltiin heidän käytännön kokemukseensa perustuvaa tietoa nykytilanteesta ja sen haasteista. Haastattelut myös mahdollistivat heidän osallistumisensa omaan työhön liittyvien prosessien kehittämiseen. Nuorten kohdalla vastaavasti selvitettiin heidän kokemuksiaan monialaisesta yhteistyöstä ja omasta roolistaan siinä sekä heidän näkemyksiään yhteistyöhön vaikuttavista tekijöistä ja käytäntöihin liittyvistä kehittämistarpeista. Asiakkaiden haastattelut toivat nuorten oman äänen kuuluviin palveluiden kehittämisessä. (Juuti & Puusa, 2020, s. 263, 266; Kananen, 2014, s. 50, 87.) Haastattelujen teemat pohjautuivat ensimmäisen vaiheen kirjallisuuskatsaukseen ja opinnäytetyön tutkimustehtäviin.

Kuvio 4. Toinen sykli: Nykytilanteen ja kehittämiskohteiden kuvaus.

Kolmannessa vaiheessa (Kuvio 5.) järjestettiin työkonferenssi, johon kutsuttiin esihenkilöiden lisäksi sekä opiskelijahuollon että Nuorten vastaanoton henkilökuntaa. Työskentelyn pohjana hyödynnettiin sekä kirjallisuuskatsauksessa että teemahaastatteluissa kertynyttä tietoa monialaisesta yhteistyöstä ja kehittämisen näkökulmasta keskeisistä asioista. Tämän tiedon pohjalta käytiin dialogia työkonferenssin periaatteiden mukaisesti pyrkien keskustelun kautta löytämään käytännön ratkaisuja haasteisiin opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välisessä yhteistyössä. Tällä pyrittiin vahvistamaan osallistujien reflektiivistä ajattelua. Sen avulla heidän olisi mahdollista nähdä oma työnsä osana suurempaa kokonaisuutta ja pyrkiä ymmärtämään, miksi ajatellaan ja toimitaan tietyllä tavalla. (Heikkinen, 2018, s. 188.) Tavoitteena oli saavuttaa yhteinen näkemys siitä, miten monialaista yhteistyötä yksiköiden välillä jatkossa kehitetään. Toimintatutkimuksen näkökulmasta oli olennaista saada toimijoiden näkökulma mukaan kehittämiseen (Juuti & Puusa, 2020, s. 263).

Kuvio 5. Kolmas sykli: Uusien toimintakäytäntöjen kehittäminen.

Opinnäytetyön aikataulu on kolmen ensimmäisen vaiheen osalta kuvattu taulukossa 1.

Taulukko 1. Opinnäytetyön aikataulu.

Lokakuu 2022	Opinnäytetyön aiheen esittely
Marras-Joulukuu 2022	Vaihe 1. Kirjallisuuskatsauksen laatiminen
Tammikuu 2023	Tutkimussuunnitelman laatiminen
Helmikuu 2023	Opinnäytetyösopimuksen tekeminen
Huhtikuu 2023	Tutkimusluvan hakeminen Satakunnan hyvinvointialueelta
Toukokuu 2023	Vaihe 2. Nykytilanteen ja kehittämiskohteiden kuvaus: Ryhmähaastattelujen ajankohtien sopiminen
Toukokuu 2023	Esihenkilöiden informoiminen työntekijöiden ryhmähaastatteluista ja Nuorten vastaanoton henkilökunnan informoiminen haastateltavien nuorten rekrytoinnista
Kesäkuu 2023	Työntekijöiden ryhmähaastattelut
Kesä-elokuu 2023	Nuorten yksilöhaastattelut
Kesäkuu 2023	Työkonferenssin sopiminen syyskuulle opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton esihenkilöiden kanssa
Kesä-elokuu 2023	Haastatteluaineistojen analysointi ja yhteenveto
Elo-syyskuu 2023	Vaihe 3. Toimintakäytäntöjen kehittäminen: Työkonferenssin suunnittelu kirjallisuuskatsauksen ja haastatteluaineiston pohjalta
Syyskuu 2023	Työkonferenssi: monialaisen yhteistyön kehittämisen suunnitelma
Syyskuu 2023	Yhteenvedon laatiminen konferenssin tuotoksesta
Loka-joulukuu 2023	Opinnäytetyön raportointi
Tammikuu 2024	Opinnäytetyön raportti valmistuu ja julkaistaan Theseus-tietokannassa

5 TIEDONKERUU JA AINEISTOT

5.1 Kirjallisuuskatsaus monialaiseen yhteistyöhön nuorten mielenterveys-työssä

On useita erilaisia tapoja tehdä kirjallisuuskatsaus. Se voidaan toteuttaa joko osana empiiristä tutkimusta tai omana tutkimuksenaan. Tässä opinnäytetyössä toteutettiin kuvaileva kirjallisuuskatsaus, joka toimi osana toimintatutkimusta. Sen tarkoituksena oli antaa kokonaiskuva aiheeseen liittyvästä aiemasta tutkimuksesta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sopii tämän kehittämistyön kaltaisiin tilanteisiin, joissa kartoitetaan hajanaista tietoa työelämän

käytäntöjen kehittämisen pohjaksi. Sen erityispiirteitä ovat aineistolähtöisyys ja pyrkimys ilmiön ymmärtämiseen. (Kangasniemi ym., 2013, s. 293–295.)

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus sisältää neljä vaihetta, jotka etenevät osittain liittämällä toistensa kanssa. Aluksi muodostetaan tutkimuskysymykset, jotka ohjaavat tutkimusprosessia. Seuraavassa vaiheessa toteutetaan aineiston keruu ja valinta. Tutkimuskysymykset ohjaavat aineiston valintaa, johon voi kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa valikoitua menetelmällisesti erilaisia tutkimuksia. Yhdistelemällä, analysoimalla ja luokittelemalla aineistosta pyritään rakentamaan jäsentynyt kuvaus, jonka avulla pystytään vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Lopuksi tuloksia tarkastellaan suhteessa laajempaan asiayhteyteen. Katsauksen eettisyyttä ja luotettavuutta voidaan vahvistaa kuvaamalla sen eri vaiheet avoimesti ja rehellisesti. (Kangasniemi ym., 2013, 294–297.) Kirjallisuuskatsaus luo toisaalta teoreettisen pohjan toimintatutkimukselle ja toisaalta se toimii perustana kehittämistehtävien eteenpäinviemiselle (Kananen, 2017, s. 40).

5.1.1 Aineiston keruu ja valinta

Kirjallisuuskatsaus pyrki löytämään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä ovat monialaisen yhteistyön hyödyt nuorten mielenterveys-työssä?
2. Mitkä ovat monialaisen yhteistyön haasteet nuorten mielenterveys-työssä?
3. Millaiset käytännöt on todettu toimiviksi monialaisessa yhteistyössä?

Tutkimuskysymysten muodostamisessa hyödynnettiin PICO-kysymyksenasettelua. Kohteena oleva asiakasryhmä (P) oli nuoret. Mielenkiinnon kohde (I) oli monialainen yhteistyö. Kontekstina (Co) oli nuorten mielenterveys-työ. Näitä käsitteitä ja toimintaympäristöä on kuvattu tarkemmin tämän raportin kappaleessa 2.

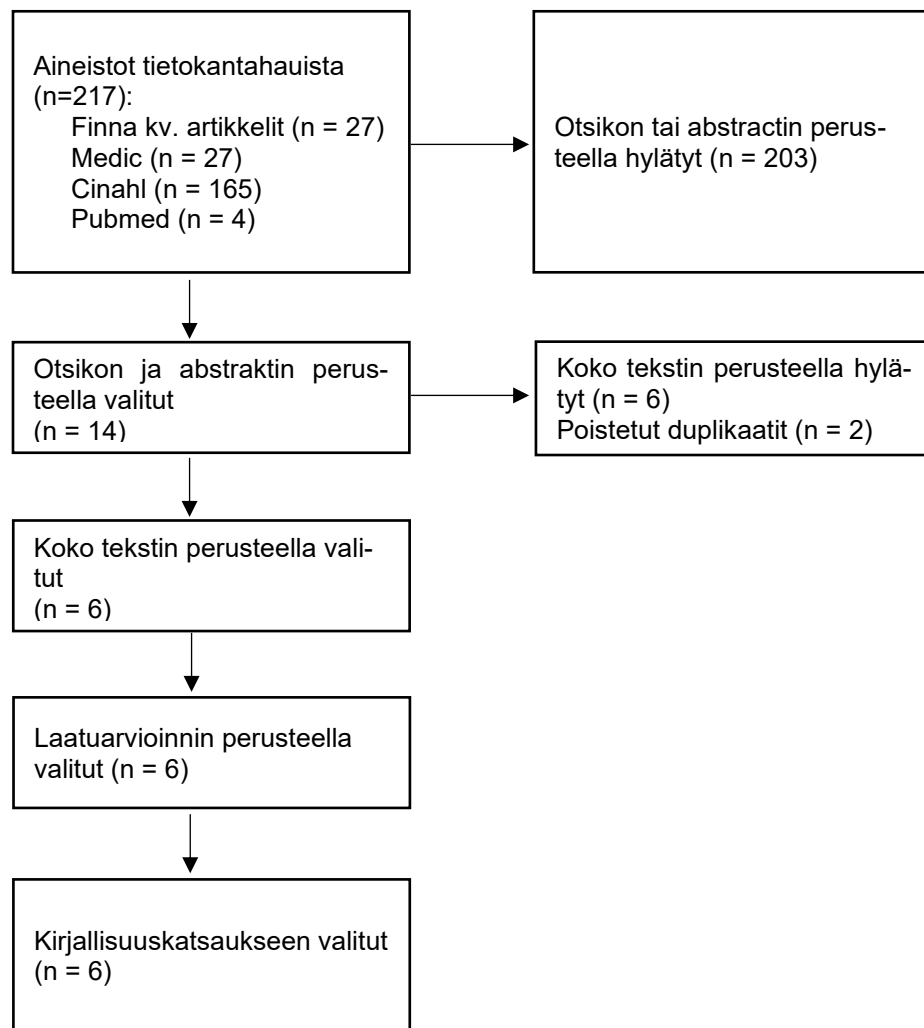

PICo-kysymyksenasettelu toimi pohjana myös katsauksen sisäänotto- ja poissulkukriteereille, jotka on tarkemmin kuvattu taulukossa 2. Tutkimusten tuli käsitellä nuoria. Muihin ikäryhmiin liittyneet tutkimukset jätettiin katsauksen ulkopuolelle. Tutkimusten tuli liittyä monialaiseen yhteistyöhön nimenomaan yksiköiden välillä. Yksikön sisäiseen moniammatilliseen yhteistyöhön liittyvät tutkimukset jätettiin ulkopuolelle. Katsauksen kontekstina oli nuorten mielenterveys, johon tutkimusten tuli sijoittua. Katsaukseen hyväksyttiin mukaan tieteelliset artikkelit ja väitöskirjat. Niiden tuli olla julkaistu joko suomeksi tai englanniksi. Julkaisun tuli olla kokonaisuudessaan saatavilla Satakunnan ammattikorkeakoulun kirjaston palveluiden kautta tai tilaamalla. Katsaukseen haettiin enintään kymmenen vuotta vanhoja tutkimuksia.

Taulukko 2. PICo kysymyksenasettelu ja kirjallisuuskatsauksen mukaanotto ja poissulkukriteerit.

Tarkastelun kohde	Mukaanottokriteerit	Poissulkukriteerit
Tutkittavat (P)	Nuori	Lapset, aikuiset ja ikäihmiset
Interventio/mielenkiinnon kohde (I)	Monialainen yhteistyö	Toimintayksikön sisäinen moniammatillinen työ
Konteksti (Co)	Nuorten mielenterveys	Kontekstina on muu kuin nuorten mielenterveys
Julkaistu	Tieteellinen artikkeli tai väitöskirja	Muut kuin tieteelliset artikkelit tai väitöskirjat
Julkaisukieli	Suomi tai englanti	Julkaistu on muulla kielellä kuin suomeksi tai englanniksi
Julkaisuvuosi	2012–2022	Ennen vuotta 2012 julkaistut
Tutkimuksen saatavuus	Julkaisusta on saatavilla kokoteksti SAMK:n kirjaston tietokantojen kautta tai tilaamalla	Julkaistu ei ole saatavilla SAMK:n kirjaston palveluiden kautta tai siitä ei ole saatavilla koko tekstiversiota

Tietokantahakuja varten määriteltiin hakusanat, joiden valinnassa hyödynnettiin YSO- ja MeSH -asiasanastoja. Hakujen rakentamisessa hyödynnettiin myös koulun kirjaston informaattikkoa. Tietokantahaut on kuvattu Prismakäyttöön (kuva 6). Niiden tarkempi kuvaus löytyy liitteestä 1.

Kuvio 6. Prisma-kaavio kirjallisuuskatsauksen aineistonvalinnasta.

Yleisellä tasolla monialaista yhteistyötä on tutkittu jonkun verran, mutta nuorten mielenterveystyön viitekehyksessä aihetta ei ole tutkittu laajasti. Hyväksytystä aineistosta poistettiin kaksi duplikaattia eli kirjallisuuskatsaukseen tuli valituksi yhteensä kuusi tutkimusta. Katsaukseen valikoitui yksi kirjallisuuskatsaus, jonka Cooper, Evans ja Pybis ovat laatineet vuonna 2016. Tämän vuoksi muut katsaukseen valikoidut tutkimukset on julkaistu vuoden 2016 jälkeen. Yksi tutkimuksista oli suomalainen, kaksi on Isosta-Britanniasta ja loput kolme olivat Yhdysvalloista, Belgiasta ja Uudesta-Seelannista. Valtaosa tutkimuksista (4/6) oli laadullisia tutkimuksia, minkä lisäksi joukossa oli yksi poikkileikkaustutkimus ja kuten edellä on mainittu yksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Tutkimukset arvioitiin Joanna Briggs Instituutin laadun arviointikriteereillä. Tarkemmat tiedot katsauksen tutkimuksista löytyvät liitteestä 2.

5.1.2 Kirjallisuuskatsauksen sisällönanalyysi

Tässä opinnäytetyössä sisällönanalyysiä hyödynnettiin sekä kirjallisuuskatsauksessa että haastatteluaineistojen analysoinnissa. Se sopii menetelmäksi käytännössä kaikkeen laadulliseen tutkimukseen. Aineisto luokitellaan siten, että se vastaa sille asetettuihin kysymyksiin. Siitä voidaan etsiä ristiriitaisuuksia, samankaltaisuuksia tai erilaisuuksia. Analyysin perusteella laaditaan yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 78–80.)

Kirjallisuuskatsauksen sisällönanalyysin lähtökohtana oli huolellinen tutustuminen kirjallisuuskatsauksen artikkeleihin, jotka luettiin läpi useita kertoja. Tutustumisen jälkeen artikkeleja tarkasteltiin etsien vastauksia katsaukselle asetettuihin kysymyksiin. Tässä vaiheessa artikkeleihin tehtiin alleviivauksia eri väreillä. Kolmannessa vaiheessa kerättiin aineistosta esiin nostettuja kohtia kysymysten mukaan nimikoituihin taulukoihin. Eri artikkelien lainaukset erotettiin toisistaan eri värisillä fonteilla. Lainauksia järjesteltiin taulukossa siten, että samaan asiaan viittaavat lainaukset olivat alakkain. Tämän jälkeen pyrittiin löytämään luokkia, jotka sopisivat kuvaamaan useampaa esiin nousutta tekijää. Tällä tavoin saatiin luotua runko, joka kuvaa artikkeleiden sisältöä (liite 3). Tämän rungon pohjalta kirjoitettiin yhteenveto, jossa kuvataan esiin nousseet asiat ja verrataan niiden yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

5.2 Teemahaastattelut

Opinnäytetyön nykytilanteen ja kehittämiskohteiden kuvaamiseen liittyvän aineiston keruumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu, koska sen avulla saadaan joustavasti kohdennettua tietoa valituista aiheista. Menetelmänä se sijoittuu strukturoidun ja strukturoimattoman haastattelun väliin. Haastattelun teemat on etukäteen määritelty, mutta kysymyksiä voidaan toistaa ja selventää sekä toisaalta syventää haastateltavien vastausten mukaan. Haastateltavien vapaamuotoisilla vastauksilla voidaan saavuttaa myös se tieto, jota ei ole osattu ennakoida. Haastatteluissa korostuu haastateltavien elämysmaailma ja heidän määritelmänsä tilanteesta. Haastattelijalla on etukäteen tutustunut

aihealueeseen ja sen ilmiöihin tekemänsä kirjallisuuskatsauksen avulla. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, s. 42, 47–48; Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 63, 65.)

Koska teemahaastattelut liittyivät toimintatutkimukseen, ei osallistujien valinnassa käytetty otantaa, vaan haastateltavat valittiin harkinnanvaraisesti (Kananen, 2014, s. 47–48). Mahdollisuutta ryhmähaastatteluun tarjottiin kaikille perhekeskus Lounatuulen alueella toisen asteen opiskelijahuollossa tai Nuorten vastaanotossa työskenteleville. Yksilöhaastattelua tarjottiin Nuorten vastaanoton asiakkaille, joiden kohdalla oli tehty yhteistyötä opiskelijahuollon kanssa.

Työntekijöiden haastattelut toteutettiin ryhmähaastatteluina. Se sopi hyvin tähän opinnäytetyöhön, jossa tavoiteltiin ryhmän näkemystä asioihin. Haastattelijan tehtävänä oli huolehtia, että kaikki teemat tuli käsiteltyä ja että jokainen pääsi kertomaan oman näkemyksensä haastattelussa. (Hirsjärvi & Hurme, 2022, s. 62–63.) Nuorten teemahaastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Sen etuna on, että heidän omille ajatuksilleen ja mielipiteilleen jää enemmän tilaa kuin ryhmähaastattelussa. Haastattelumenetelmän valintaan vaikutti myös tutkimusaiheen henkilökohtaisuus. (Kallinen & Pirskanen, 2022, s. 145.)

Lapsen ja nuoren haastattelemisen edellyttää kykyä kommunikoida heidän kanssaan ikätason mukaisesti. Heidän haastattelunsa ovat usein keskustelullisia ja vastavuoroisia. Tässä opinnäytetyössä haastattelujen kautta pyrittiin ymmärtämään nuorten maailmaa ja edistämään heidän mahdollisuuksiaan vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Haastattelijan arvostava suhtautuminen lapseen ja nuoreen on olennainen. Hänen on tärkeää tiedostaa oma roolinsa, jotta lasten ja nuorten näkemykset tulevat esiin mahdollisimman aitona eivätkä muutu tutkijan tulkintojen myötä. (Kallinen & Pirskanen, 2022, s. 21–22, 39.)

5.2.1 Haastattelujen teemat

Haastatteluteemojen laatimisessa hyödynnettiin aiemmin tehtyä kirjallisuuskatsausta. Ensimmäiseksi teemaksi valittiin toimivat ja vaikuttavat käytännöt

monialaisessa yhteistyössä. Tämän yhteydessä selvitettiin käytössä olevia, toimiviksi koettuja käytäntöjä sekä tällä hetkellä toteutuvaa yhteistyötä. Toisena teemana olivat monialaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät. Nuoren ja vanhempien rooli ja kokemukset monialaisesta yhteistyöstä valittiin kolmanneksi teemaksi, sillä siitä löytyi vain vähän mainintoja kirjallisuuskatsauksen tutkimuksista. Tällä tavoiteltiin sekä henkilökunnan näkemystä nuorten ja vanhempien osallisuudesta että nuoren omaa kokemusta hänen osallisuudestaan. Viimeisen teeman alla selvitettiin työntekijöiden ja nuorten ajatuksia siitä, miten monialaista yhteistyötä opiskelijahuollon palveluiden ja Nuorten vastaanoton välillä tulisi kehittää. Haastattelujen teemat olivat linjassa opin- näytetyön tutkimustehtävien kanssa.

5.2.2 Työntekijöiden ryhmähaastattelut

Opiskeluhuollon henkilökunnalle (N=28) järjestettiin ammattiryhmittäin kolme ryhmähaastattelua. Haastatteluista tiedotettiin etukäteen heidän esihenkilöitään ja perhekeskuksen päällikköä. Haastattelukutsut ja infokirje opinnäytetyöstä (liite 3.) lähetettiin sähköpostilla opiskelijahuollon työntekijöille. Kutsussa kerrottiin kehittämistyön tarkoituksesta ja toteutuksesta sekä osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Siinä ehdotettiin kahta eri ajankohtaa haastattelulle. Halukkuudesta osallistua pyydettiin ilmoittamaan sähköpostilla tai puhelimitse. Samassa yhteydessä toivottiin osallistujan ilmoittavan, kumpi ajankohta hänelle sopii paremmin. Kaikki henkilökunnan haastattelut toteutettiin Teams-sovelluksen avulla. Ryhmähaastatteluiden osallistujat on koottu taulukkoon 3.

Taulukko 3. Ryhmähaastatteluiden osallistujat.

Haastatteluryhmä	Osallistujamäärä n/%	Haastattelun päätavoite
Terveystenhoitajat	3/21 %	Kartoittaa ryhmän näkemyksiä ja kehittämiseen liittyviä ajatuksia monialaisesta yhteistyöstä opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä
Kuraattorit	6/67 %	
Psykologit	3/60 %	
Nuorten vastaanotto	7/100 %	

Terveydenhoitajien ryhmähaastattelu toteutui 9.6.2023. Siihen osallistui lopulta kolme (n=3) terveydenhoitajaa, mikä on 21 % alueen opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajista. Yksi ennakkoon osallistumisestaan ilmoittanut ei osallistunutkaan haastatteluun ja yksi osallistui kollegan kanssa samalta koneelta. Kaikki kolme haastateltavaa työskentelivät saman ammatillisen oppilaitoksen opiskelijahuollossa. Kuraattorien vastaava ryhmähaastattelu toteutui 12.6.2023. Siihen osallistui kuusi (n=6) kuraattoria, mikä on 67 % alueen kuraattoreista. He tulivat Winnovan, Sataedun ja lukion opiskelijahuollosta siten, että valtaosa työskenteli ammatillisten opintojen puolella.

Psykologien ryhmähaastatteluun oli vaikeuksia saada osallistujia. Tähän vaikutti se, että psykologeja on määrällisesti vähemmän kuin muiden ammattiryhmien edustajia. Oman haasteensa saattoi asettaa myös haastattelujen ajoittuminen kouluvuoden päättymisen ja kesälomien alkamisen kanssa samaan ajankohtaan. Näiden haasteiden vuoksi päädyttiin tarjoamaan psykologeille lisää mahdollisia ajankohtia sekä mahdollisuutta toteuttaa haastattelu lyhyempänä yksilöhaastatteluna. Lopulta teemahaastattelu saatiin toteutettua ryhmähaastatteluna 19.6.2023. Siihen osallistui kolme (n=3) psykologia, mikä on 60 % alueen opiskelopsykologeista. He edustivat sekä lukion että ammatillisten opintojen opiskelijahuoltoa.

Nuorten vastaanoton henkilökunnalle (N=7) lähetettiin haastattelukutsut sähköpostilla samansisältöisesti kuin opiskelijahuollon työntekijöillekin. Tämä ryhmähaastattelu oli erilainen, koska haastattelijana oli itse työryhmän jäsen. Etäyhteydellä pidettävässä haastattelussa ajateltiin olevan helpompi toimia tutkijan roolissa kuin kasvokkain työkavereiden kesken. Toisaalta haluttiin olla tasa-puolisia ja tarjota kaikille ryhmille mahdollisuus samalla tavalla toteutettuun haastatteluun. Nuorten vastaanoton ryhmähaastattelu toteutui 12.6.2023 ja siihen osallistuivat kaikki työryhmän jäsenet (n=7).

Haastattelurunko (liite 5) lähetettiin haastatteluun tuleville etukäteen sähköpostilla. Haastattelujen alussa kerrattiin opinnäytetyön tarkoitus ja osallistumisen vapaaehtoisuus. Opinnäytetyön tekijä toimi haastatteluissa ensisijaisesti haastattelijana ja pyrki ottamaan etäisyyttä omaan Nuorten vastaanoton

työrooliinsa. Haastattelujen aikana hän kirjasi kaikille näkyvään PowerPoint -esitykseen esiin nousevia asioita. Tämän tarkoituksena oli selkiyttää haastattelun kulkua ja varmistaa, että ei synny sisällöllisiä väärinymmärryksiä tai epäselvyyksiä.

5.2.3 Nuorten haastattelut

Mahdollisuutta yksilöhaastatteluun kasvokkain tai etäyhteydellä tarjottiin Nuorten vastaanoton asiakkaille, joiden kohdalla oli tehty yhteistyötä opiskelijahuollon palveluiden kanssa. Nuorille annettiin käynnin yhteydessä infokirje (liite 6), jossa kerrottiin kehittämistyöstä ja osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Infokirjeestä löytyi yhteystiedot, joiden avulla nuori pystyi ilmoittamaan halukkuudestaan haastatteluun. Tällä tavoin ei löytynyt opinnäytetyöhön haastateltavia. Pohdinnan jälkeen päädyttiin siihen, että kuudelle haastateltavaksi sopivalle nuorelle lähetetään postitse rekrytointikirje (liite 7), jossa kerrotaan haastattelun tarkoituksesta ja tarjotaan palkkioksi osallistumisesta elokuvalippua. Kirjeiden postitus tapahtui nuoren oman työntekijän toimesta. Heti kirjeiden saavuttua yksi nuori ilmoitti halukkuudestaan osallistua haastatteluun. Muille kirjeen saaneille soitettiin sovitusti elokuun alussa ja tiedusteltiin halukkuutta tulla haastateltavaksi, jolloin toinen nuori kertoi osallistumishalukkuudestaan.

Molemmat nuoret (n=2) haastateltiin kasvokkain Nuorten vastaanoton tiloissa heidän toiveensa mukaisesti. Haastattelut toteutuivat heinä-elokuussa 2023. Haastattelu-aika ja paikka sovittiin tekstiviesteillä. Haastattelut nauhoitettiin Teams-sovelluksen avulla. Haastattelut kestivät reilun puoli tuntia. Ne etenivät vapaamuotoisesti haastattelurungon pohjalta (liite 8). Toinen haastateltavista oli alle 18-vuotias. Hänen oma suostumuksensa riitti osallistumiseen, koska hän oli yli 15-vuotias. Lisäksi nuori oli keskustellut huoltajansa kanssa haastatteluun osallistumisesta ja käynyt infokirjeen läpi yhdessä hänen kanssaan. Huoltajalla oli siis tietoa tutkimuksesta ja nuoren osallistumisesta siihen, kuten tutkimuksen eettiset periaatteet edellyttävät. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 8.)

5.2.4 Teemahaastattelujen sisällönanalyysi

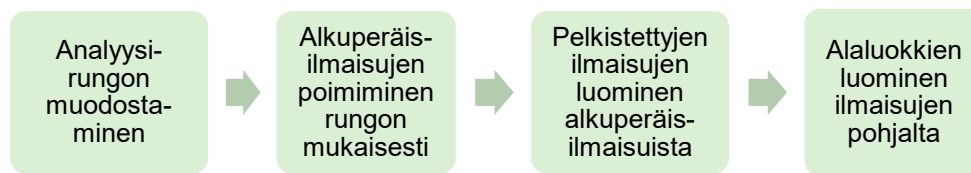
Teemahaastattelujen sisällönanalyysi toteutettiin teorialähtöisenä analyysinä, mikä tarkoittaa analyysin nojautumista tiettyyn teoriaan tai auktoriteettiin. Tässä opinnäytetyössä haastattelujen sisällönanalyysin perustana toimii tehty kirjallisuuskatsaus. Tämä on perusteltu valinta, sillä kirjallisuuskatsaus ohjasi selkeästi aineiston hankintaa toimimalla haastattelujen teemojen pohjana. Näin ollen on loogista, että se toimii runkona myös aineiston analyysille ja raportoinnille. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 82–83.) Liitteenä 3 löytyy kirjallisuuskatsauksesta johdettu kehys, joka toimi haastattelujen perustana.

Sisällönanalyysiä varten nauhoitetut haastattelut litteroitiin eli muutettiin kirjoitettuun muotoon, mikä mahdollisti aineiston käsittelyn ja luokittelun (Kananen, 2014, s. 105–106). Tässä hyödynnettiin Teams-sovelluksen litterointityökalua ja Wordin-ohjelman sanelutyökalua. Työkalun tuottama litterointiluonnos tarkistettiin kahteen kertaan vertaamalla sitä nauhoitteeseen samalla korjaten virheet. Aineistosta litteroitiin ainoastaan sanatarkka, kielellinen sisältö, koska toiminnan kehittämisen näkökulmasta ei katsottu tarpeelliseksi litteroida esimerkiksi äänenpainoja tai taukoja. Litteroinnin yhteydessä ei tallennettu haastateltavien nimiä, ammattinimikkeitä tai muita henkilötietoja. Keskustelussa esiin tulleet nimet korvattiin *-merkeillä tai ammattia kuvaavilla termeillä. Aineiston muoto yhtenäistettiin (Arial 12, rivinväli 1,5). Litterointitiedostot nimettiin litterointiTH, litterointiKUR, litterointiH1 jne. Ne tallennettiin salasanalla suojattuina siten, että ainoastaan opinnäytetyön tekijällä oli pääsy niihin. Ryhmähaastatteluista kertyi yhteensä 91 sivun aineisto ja yksilöhaastatteluista 22 sivun aineisto.

Teorialähtöisen sisällönanalyysin (kuvio 7) ensimmäinen vaihe oli analyysirungon muodostaminen. Analyysin runkona toimivat kirjallisuuskatsauksen pohjalta kootut haastattelujen teemat. Teemojen luoman väljän rungon puitteissa poimittiin aineistosta alkuperäisilmaisuja, mikä edellytti aineiston läpi käymistä useita kertoja. Tässä vaiheessa ilmaisut kerättiin taulukkoon teemojen mukaisesti ja ryhmiteltiin siten, että samaan aiheeseen liittyvät ilmaisut olivat taulukossa peräkkäin. Aineiston järjestäminen helpotti luokittelua ja kokonaiskuvan

saamista. Alkuperäisilmaisuista luotiin pelkistettyjä ilmaisuja, jotka luokiteltiin syntyviin alaluokkiin aineistolähtöisen analyysin periaatteiden mukaisesti. Eri ammattiryhmien tekstit olivat eri väreillä, joten kokonaisuudesta pystyi tekemään havaintoja myös ammattiryhmien välisistä eroista. Vastaavasti yksilöhaastattelujen tekstit olivat eri väreillä, jotta pystyi päättämään, nousiko asia esiin toisessa vai molemmissa haastatteluissa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 94–95, 97.) Esimerkki haastattelujen sisällönanalyysistä löytyy liitteenä 9.

Kuvio 7. Teorialähtöisen sisällönanalyysin vaiheet (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 94–95, 97).

Luokitusten luominen on osa merkityskokonaisuuksien jäsentämistä ja tulkittaa. Merkitysten jäsentämisessä aineistoa tarkastellaan samanlaisuuden ja erilaisuuden kautta kriittisesti ja reflektiivisesti. Tässä vaiheessa arvioidaan myös sitä, kuinka hyvin katsauksen perusteella laadittu analyysirunko vastaa empiirisen aineiston perusteella esiin nousevia tekijöitä. Tavoitteena on luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 84, 87, 89, 95.) Analyysin kautta etsitään vastauksia tutkimustehtäviin (Kananen, 2014, s. 109).

5.3 Työkonferenssi

Tämän toimintatutkimuksen kolmas vaihe oli monialaisen yhteistyön käytäntöjen kehittäminen. Siinä hyödynnettiin kahden edellisen vaiheen aikana tehtyä tiedonkeruuta. Työskentelymenetelmäksi valittiin työkonferenssi, koska se tukee toimintatutkimuksen keskeistä periaatetta työntekijöiden osallistumisesta toiminnan kehittämiseen. Työkonferenssissa pyritään demokraattisen dialogin kautta löytämään yhteisymmärrys kehittämisen suunnasta ja jatkotoimista. (Kananen, 2014, s. 11, 14, 28; Lehtonen ym., 2014, s. 10.)

Työpajan menetelmän valinta tapahtui samanaikaisesti teemahaastattelujen toteuttamisen kanssa. Haastatteluissa työntekijät olivat mielissään siitä, että tulivat kehittämisprosessissa kuulluiksi. Tämä osaltaan tuki osallistavan menetelmän valintaa. Työkonferenssi toimii myös oppimisen areenana ja tarjoaa työntekijöille mahdollisuuden saada laajempi kuva monialaisen yhteistyön kokonaisuudesta sekä oppia tuntemaan toisiaan (Lehtonen ym., 2014, s. 10). Nämä molemmat ovat monialaista yhteistyötä tukevia tekijöitä ja luovat siten pohjaa jatkossa tapahtuvalle reflektoinnille ja yhteistyön kehittämiselle.

Työkonferenssista on sovellettu eri tavoin eikä menetelmä ole tarkkaan määritelty. Keskeistä on, että siinä toteutetaan demokraattisen dialogin periaatteita, jolloin jokaisella on oikeus puhua omasta kokemuksestaan ja perustella asiat omasta näkökulmastaan. Työkonferenssissa osallistujan rooli on aktiivinen eikä hän ole pelkästään toiminnan kohteena. (Lehtonen ym., 2014, 10–13, 15, 48.)

5.3.1 Työkonferenssin suunnittelu

Työkonferenssi ajoittui syyskuuhun 2023. Sen ajankohdasta sovittiin kuraattorien, terveydenhoitajien ja psykologien esihenkilöiden ja perhekeskuksen päällikön kanssa kesäkuussa. Työkonferenssikutsu (liite10) lähetettiin kaikille opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton työntekijöille. Esihenkilöt huolehtivat, että heidän edustamistaan työntekijäryhmistä tuli 2–4 osallistujaa työpajaan (N=17). Tavoitteena oli, että osallistujat kattaisivat mahdollisimman hyvin eri ammattiryhmät ja yksiköt. Työpaja järjestettiin Maantiekadun hallintorakennuksen ryhmähuoneissa, jolloin kaikki osallistujat ovat tasa-arvoisessa asemassa neutraalissa ympäristössä. Tilassa oli hyvät mahdollisuudet jakautua pienempiin ryhmiin keskustelemaan. Opinnäytetyön tekijä toimi konferenssin vetäjänä eikä itse osallistunut ryhmien keskusteluihin, mutta hänen työroolinsa Nuorten vastaanotossa heijastui hänen toimintaansa konferenssissa. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, että lopun suunnitelmakeskustelussa hän pystyi esittämään aiheeseen liittyviä tarkentavia kysymyksiä ja arvioimaan yhdessä muiden kanssa niiden toteutusmahdollisuuksia.

Tilaisuuden suunnittelussa lähdettiin liikkeelle työkonferenssin vaiheista, joita ovat visiot, esteet ja tulevaisuuden suunnitelma. Konferenssi etenee alustuksen jälkeen erilaisin kokoonpanoin tehtävien ryhmätöiden avulla. Ensimmäisessä vaiheessa kuvataan ikään kuin ideaalitilaa ilmiön suhteen. Toisessa vaiheessa mietitään keinoja sen saavuttamiseksi ja esteiden ylittämiseksi. Kolmannessa vaiheessa dialogin kautta syntyneen yhteisymmärryksen avulla määritellään selkeä ja konkreettinen suunnitelma, miten ideaalitilaa kohti lähdetään etenemään. (Lehtonen ym., 2014 s. 35, 50–54.)

Kirjallisuuskatsauksella ja haastatteluilla kerätty tieto jäseneltiin konferenssin vaiheiden mukaan, jolloin aineistosta saatiin vahva tuki työskentelylle. Aineistosta laadittiin PowerPoint -esitys konferenssin alkuun johdattelemaan osallistujia aiheeseen. Ryhmät kirjasivat työskentelyn aikana ajatuksiaan Padlet-valkotaulusovellukseen, johon he pääsivät helposti linkin tai QR-koodin avulla. Suunnittelussa huomioitiin menetelmän lisäksi käytettävissä oleva kolmen tunnin aika ja käytettävissä olevat tilat.

5.3.2 Työkonferenssin sisältö

Ennen ryhmätyöskentelyn aloittamista käytiin läpi työkonferenssityöskentelyyn keskeisesti liittyvän demokraattisen dialogin periaatteet sekä kirjallisuuskatsauksen ja haastattelujen keskeisimmät tulokset liittyen ryhmätöiden aiheisiin. Kirjallisuuden mukaan työkonferenssin ensimmäisessä vaiheessa nostetaan esiin asioita, joihin kehittäminen tulisi suunnata (Lehtonen ym., 2014, s. 50–53). Tässä kehittämistyössä ensimmäinen vaihe sisältyi käytännössä työntekijöiden haastatteluihin, joissa kartoitettiin kunkin ammattiryhmän näkemyksiä kehittämiskohteista.

Työkonferenssi alkoi suoraan toisesta vaiheesta, missä tarkasteltiin tekijöitä, jotka haastoivat monialaisen yhteistyön tekemistä. Osallistujat jaettiin molemmissa ryhmätöissä 4–5 hengen ryhmiin siten, että ryhmissä oli aina yksi esihenkilö, yksi Nuorten vastaanoton työntekijä, yksi terveydenhoitaja, yksi

kuraattori ja yhdessä ryhmässä opiskeluhuollon psykologi. Ensimmäisessä ryhmätyössä pohdittiin keinoja yhteistyön haasteiden ratkaisemiseksi ja toisessa ryhmätyössä konkreettisia keinoja yhteistyön kehittämiseksi. Ryhmätöiden jälkeen käytiin yhteenvetona läpi ryhmien Padlet-taululle kokoamat asiat. Konferenssin lopuksi koottiin yhdessä kaikkien osallistujien kesken PowerPoint -dialle konkreettinen suunnitelma kehittämisen jatkosta. Suunnitelmaan määriteltiin käytännön toimenpiteen lisäksi aikataulu ja vastuutaho. Työkonferenssin kulku on kuvattu taulukossa 4. Iltapäivän aikana vetäjän tehtävänä oli huolehtia, että avoin dialogi oli mahdollinen ja jokaisen oli mahdollista tuoda oma kokemuksensa ja näkemyksensä työskentelyyn mukaan. Hän huolehti myös ryhmätöiden pysymisestä aikataulussa.

Taulukko 4. Työkonferenssin sisältö.

12.30.	Tervetuloa Alustus aiheeseen ja työskentelytapaan
12.50.	Ryhmätyö 1. Millä keinoin tavoite saavutetaan? Miten havaitut haasteet ratkaistaan?
13.45.	Kahvitauko
14.00.	Ryhmätyö 2. Mitä käytännön toimenpiteitä se edellyttää?
14.30.	Toimintasuunnitelman laatiminen
15.30.	Konferenssi päättyy

Työkonferenssista syntyi aineistona ryhmien Padlet-valkotaululle kokoamat asiat (liite 11 ja 12) sekä lopuksi PowerPoint -dialle koottu toimintasuunnitelma. Konferenssin keskusteluja ei nauhoiteta.

6 TULOKSET

Kirjallisuuskatsaus toimi tässä opinnäytetyössä perustana haastattelujen teemoille ja aineiston sisällönanalyysille. Sen vuoksi katsauksen tulokset on kuvattu erikseen omina kappaleinaan niihin liittyvien tutkimustehtävien tulosten aluksi. Niiden jälkeen tuodaan esiin haastattelujen tulokset samalla kuvaten kirjallisuuskatsauksen ja haastatteluaineiston välillä havaittuja

yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia. Työkonferenssin tulokset on kuvattu niiden tutkimustehtävien kohdalla, joihin ne liittyvät.

6.1 Toimivat ja vaikuttavat käytännöt monialaisessa yhteistyössä

6.1.1 Monialaisen yhteistyön hyödyt kirjallisuuskatsauksen mukaan

Vain harvat tutkimukset ovat pystyneet näyttämään syy-seuraus-yhteyden monialaisen yhteistyön ja nuoren parantuneen terveyden ja sosiaalisen tilanteen välillä. Tämä johtuu siitä, että yhteistyöhön liittyy monimutkaisia tapahtumasarjoja, joiden vaikutusten mittaaminen on haastavaa. (Morgan ym., 2018, s. 1020.) Kirjallisuuskatsauksen kahdesta tutkimuksesta löytyi viittaus monialaisen yhteistyön vaikutuksista hoidon tulokseen. Cooper ym. (2016, s. 336) kuvasivat yhteistyön lisäävän lapsen onnellisuutta, positiivista käytöstä ja parantavan hänen koulumenestystään. Van Dongen ym. (2017, s. 14) puolestaan toivat tutkimuksessaan esiin, että yhteistyö parantaa mielenterveyshoidon tuloksia.

Viidessä kuudesta katsaukseen mukaan otetusta tutkimuksesta kuvattiin yhteistyön vaikutusta hoidon toteuttamiseen. Van Dongen ym. (2017, s. 18–19) nostivat esiin, että ammattilaisten yhteistyön kautta syntyy asiakkaan tilanteesta laaja-alainen kuva, jonka avulla on mahdollista löytää uusi, objektiivisempi näkökulma. Yhteistyö ei ratkaise koko tilannetta, mutta se auttaa kiinnittämään huomiota ajankohtaisesti oleellisiin asioihin ja saamaan muutosprosessin liikkeelle. Yhteistyön kuvattiin lyhentävän kulunutta aikaa lähetteestä diagnoosiin ja interventioon (Cooper ym., 2016, s. 336). Morgan ym. (2018, s. 1028) huomasivat, että yhteistyöllä voidaan välttää asiakkaan putoaminen palveluiden väliin ja vähentää hoidon esteitä monenlaista tukea tarvitsevien nuorten kohdalla.

Puolessa katsauksen tutkimuksista kuvattiin yhteistyön parantavan hoidon koordinointia (Cooper ym., 2016, s. 336; Matthews ym., 2019, s.938; Van Dongen ym., 2017, s.18). Cooperin ym. (2016, s.336.) nostivat katsauksessaan

esiin, että yhteistyön myötä paljon tukea tarvitsevien lasten palvelut kohdentuvat tarkoituksenmukaisesti. Yhteistyön tekeminen lisää ymmärrystä mielen-terveyden näkökulmista, mikä parantaa koko hoitoketjun toimintaa varhaisesta puuttumisesta asianmukaisiin ohjauksiin. Katsauksessa nousi myös esiin, että joissain tapauksissa mielenterveyspalveluiden käyttö lisääntyi. Yksittäisessä tapauksessa havaittiin lisääntyneen palvelukoordinaation johtaneen palveluiden laadun heikkenemiseen. Van Dongenin ym. (2017, s. 19) tutkimuksessa monialainen verkostokokoon-tuminen koettiin välttämättömäksi, vaikka sen to-dettiin hidastavan hoidon alkamista.

6.1.2 Toimivat ja vaikuttavat käytännöt kirjallisuuskatsauksen mukaan

Kanste, Haravuori ym. (2018, s. 75.) tutkimuksessa nostettiin esiin useita hyviksi koettuja käytäntöjä opiskeluhoollon ja mielenterveyspalveluiden yhteis-työhön. Eri am-mattilaisten yhteisvastaanotot koettiin hyviksi niin opiskeluhoollon sisällä kuin yhdessä mielenterveyspalveluiden henkilökunnan kanssa. Osassa oppilaitoksista oli oma mielenterveystyötä tekevä sairaanhoitaja tai sit-ten hänen oli mahdollista jalkautua tarvittaessa kouluympäristöön.

Joustava mahdollisuus konsultoida ja selkeät, sovitut konsultaatiokäytännöt koettiin hyväksi yhteistyön käytännöksi. Tärkeäksi koettiin myös verkostoitu-minen mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa. Tätä tukivat yhteiset mo-niammatilliset koulutukset, monialaiset projektit ja hankkeet sekä erilaiset tee-mapäivät ja tapahtumat. Myös moniammatilliset työryhmät ja tiimit koettiin yh-teistyötä tukeviksi käytännöiksi. (Kanste, Haravuori ym., 2018, s. 75.)

Palveluiden saumattomuuden varmistaminen nousi esiin neljässä kuudesta tutkimuksesta. Kanste, Haravuori ym. (2018, s. 75) nostivat esiin saattaen siir-tämisen palvelusta toiseen. Puolessa tutkimuksista nostettiin esiin vastuuhenkilö (Case manager, Care manager), joka pitää yhteyttä sekä nuoreen että eri hoitotahoihin ja huolehtii, että hoitokontakti ei katkea ennen uuden alkamista (Matthews ym., 2019, s. 936; Morgan ym., 2018, s. 1025; Van Dongen ym., 2017, s. 936).

Verkostopalaverit koettiin hyväksi käytännöksi kahdessa tutkimuksessa. Matthews ym. (2019, s. 936) kertoivat, että Wraparound-tapaamiseen kutsutaan kaikki lapsen tai nuoren tilanteeseen positiivisesti vaikuttavat henkilöt. Perheen mukaan ottaminen nousi esiin heidän lisäksi myös Van Dongenin ym. (2017, s. 18, 20.) tutkimuksessa. Ennen verkostopalaveria lapsen ja perheen kanssa käytiin läpi palaverin tarkoitus ja siellä käsiteltävät asiat. Itse palaverissa käytiin haasteiden lisäksi läpi myös lapsen ja perheen vahvuudet. Turvallinen ja empaattinen ilmapiiri luovat verkostotapaamisissa pohjan yhteistyölle. (Van Dongen ym., 2017, s. 20.)

6.1.3 Toimivat ja vaikuttavat käytännöt haastatteluaineistossa

Sekä opiskelijahuollon että Nuorten vastaanoton henkilökunnan haastatteluissa kuvattiin, että ajankohtaisesti yhteistyötä tehdään suhteellisen vähän ja se on viime vuosien aikana vähentynyt. Yhteistyö kuvautui yksittäisten työntekijöiden yksittäisinä yhteydenottoina. Ajanvarauksia Nuorten vastaanottoon kerrottiin tulevan sekä terveydenhoitajilta että kuraattoreilta, mutta yleisesti yhteistyötä koettiin olevan enemmän kuraattoreiden kanssa. Yhteistyö psykologien kanssa liittyi yleensä psykologin tutkimuksiin. Opiskelijahuollossa koettiin, että yhteydenotot yhteistyön merkeissä tulivat pääsääntöisesti heiltä. Yhteisen lääkärin puuttumisen koettiin osaltaan vähentäneen yhteistyötä.

...just yksittäinen työntekijä päättää olla yhteydessä jonkun opiskelijan asiasta mutta ei varsinaisesti sellaista että se olisi sitten poikinut mitään enempää.

...ja se sekin on nyte niinku vähempi koska usein ne tuli lääkäri kautta, mutta toi, mutta nyt ku ei o lääkäriä niin selkeesti vähentynyt.

Alla olevassa taulukossa 5. on kuvattu kirjallisuuskatsauksessa ja henkilökunnan haastatteluissa esiin nousseet hyväksi koetut käytännöt. Niiden väliltä löytyy paljon yhtäläisyyksiä. Nuorten haastatteluissa esiin nousivat hyvinä käytäntöinä verkostopalaverit ja puhelinyhteydenotot.

Taulukko 5. Hyvät käytännöt monialaisessa yhteistyössä.

Kirjallisuuskatsaus	Henkilökunnan haastattelut
Yhteisvastaanotot	Yhteisvastaanotot
Jalkautuminen	Jalkautuminen (nepsy-valmentaja, lukio)
Verkostopalaverit	Verkostopalaverit
Palveluiden saumattomuuden turvaaminen, saattaen vaihtaminen	Siirtymien turvaaminen
Care/Case manager	
Toimijoiden verkostoituminen	Laaja-alainen yhteistyöpalaveri neuropsykiatristen asioiden puitteissa
	Koulukohtaiset palaverit jalkautuvan sairaanhoitajan kanssa
Moniammatilliset työryhmät	
Joustavat konsultaatiot	
	Puhelinyhteydenotot
	Neuropsykiatrisen valmentajan infotunnit opettajille

Kuraattorit, terveydenhoitajat ja Nuorten vastaanoton työntekijät kuvasivat vastauksissaan, että viime vuosina yhteistyö on keskittynyt nimenomaan yhteistyöhön Nuorten vastaanoton neuropsykiatrisen valmentajan kanssa. Hänen osaamistaan oli opiskelijahuollossa ja oppilaitoksissa hyödynnetty etenkin Winnovassa. Yhteistyön ydintä olivat olleet yhteiset asiakastapaamiset ja palaverit sekä puhelut, joissa oli vaihdettu tietoja ajankohtaisesta tilanteesta. Palavereissa oli ollut paikalla myös opettajia, erityisopettajia ja vanhempia tilanteen mukaan. Niissä kartoitettiin nuoren tuen tarvetta ja tehtiin työnjakoa tuen järjestämisen suhteen. Tarvittaessa tehtiin samalla erityisen tuen suunnitelma nuorelle. Yhteistyöllä turvattiin myös erilaisia siirtymiä esimerkiksi nuoren siirtymistä työharjoitteluun tai lääkehoidon seurannan siirtymistä koululle. Neuropsykiatrisen valmentaja jalkautui koululle esimerkiksi työsalin ja vastaavasti opiskelijahuollon työntekijät jalkautuivat tarvittaessa yhteisiin tapaamisiin Nuorten vastaanoton tiloihin.

...jos vaikka on ollutkin nepsyvalmennuksessa ja sitten siellä loppuu se asiakkuus niin nepsy-valmentaja on sieltä sitten kyllä ilmotellut niinku just vaikka mulle että jos on mun opiskelija niin siitä siitä sitten että että kontrolli jatkuisi vaikka lääkityksen suhteen mulla ja näin että se on kyllä ihan

hoitunut hyvin... nimenomaan siis just noihin ADHD lääkkeisiin ei oikeastaan ehkä muihin.

...palavereit on paljon missä o kuraattori ja terveydenhoitajaki välil ain mukana... erityisen tuen suunnitelma nuorelle...myös vanhemmat mukana, erityisopettaja mukana, että se on semmoinen moniammatillinen palaveri. Sen nuoren tuen kartoittamista varten. Ja ja sitten se, että siinä tehdään se työnjako.

Neuropsykiatrinen valmentaja oli pitänyt koululla myös infotunteja opettajille. Opiskelijahuollon työntekijät olivat kokeneet, että näistä on ollut nuorille iso hyöty. Infojen jälkeen opettajat olivat oppineet tunnistamaan neuropsykiatrisen kirjon oireita paremmin ja olivat voineet ottaa opiskelijahuollon työntekijän kanssa puheeksi opiskelijan ohjaamisen neuropsykiatriselle valmentajalle.

...samainen nepsyvalmentaja on ollut pyydettäessä olemme pyytäneet häntä pitämään niinku meidän opettajille tällaisia nepsyinfotunteja.

Toimivana käytäntönä nousi esiin noin kolme kertaa vuodessa järjestetty laaja-alainen neuropsykiatrinen yhteistyöpalaveri, jossa oli koulun, opiskelijahuollon, Nuorten vastaanoton ja erikoissairaanhoidon edustus. Siinä oli vaihdettu kuulumisia ja tutustuttu alan toimijoihin. Tapaamisessa oli ollut mahdollisuus myös nimettömästi konsultoida ja yhdessä pohtia asiakkaan tilannetta.

Yhteiskäynnit koettiin hyväksi käytännöksi laajemminkin eri asiakasryhmien kanssa, mikä nousi esiin sekä kuraattoreiden että Nuorten vastaanoton haastatteluissa. Käynnit oli koettu hyväksi sekä tiedon kulun että hoidon jatkuvuuden näkökulmista.

...saattaen vaihtaen palavereja ja ne on mun mielestä ollut aika hyviä.

Kuraattoreiden haastattelussa nousi hyvänä käytäntönä esiin Nuorten vastaanoton työntekijän jalkautuminen lukiolaisia varten. Tällainen käytäntö oli Ulvilassa ja Merikarvialla, missä Nuorten vastaanoton työntekijä jalkautuu yläasteelle ja tapaa tarvittaessa myös lukion oppilaita. Yksi käytännön eduista oli, että Nuorten vastaanoton työntekijä tuli tutuksi opiskelijahuollon työntekijöille, jolloin konsultoiminen on helpompaa. Tuntemisen koettiin lisäävän

työntekijöiden välistä luottamusta. Jalkautuminen mahdollisti myös koulukoh-
taiset yhteiset palaverit kuraattorien ja terveydenhoitajien kanssa.

Kummankin haastatellun nuoren kohdalla oli järjestetty koululla monialainen verkostopalaveri. Palaveriin osallistuivat opettajat ja Nuorten vastaanoton työntekijä sekä nuoren tilanteen mukaan opiskelijahuollon työntekijä. Vanhemman osallistuminen riippui nuoren omasta toiveesta. Nuoret kuvasivat monialaiset yhteistyötapaamiset kannaltaan hyödyllisiksi. Niissä tehtiin yhdessä suunnitelmaa siitä, miten nuoren tuen tarpeeseen koululla voitiin parhaiten vastata. Nuorten vastaanoton työntekijän roolina oli kuvata nuoren tuen tarvetta ja siten tuoda oma osaamisensa mukaan suunnitelman tekemiseen. Nuoret kokivat, että heidän näkemyksensä tuli huomioiduksi suunnitelman laatimisessa.

...on tosi selkeästi just tuotu esille täältä Nuorten vastaanoton kautta niitä, että miten toimitaan, mutta sitten otetaan huomioon kanssa, että mitä mä haluaisin, että miten toimitaan. Että se on ollut just semmoinen selkeä ja semmoinen kommunikointi, mutta kuitenkin että mä pystyin itse jotenkin vaikuttamaan siihen.

Toisena yhteistyön muotona nuoret nostivat esiin puhelimitse tapahtuneet yhteydenotot. Puheluissa toisaalta sanoitettiin nuoren tuen tarvetta ja toisaalta ohjattiin tukitoimiin, jotka nuorta hyödyntäisivät. Nuori, joka otti yhteydenotot haastattelussa esille, kertoi olevansa läsnä puheluiden aikana. Ne tehtiin hänen suostumuksellaan ja hän oli tietoinen niiden sisällöstä.

6.2 Nuorten kokemus monialaisesta yhteistyöstä

Nuorten omaa kokemusta yhteistyöstä ei juurikaan käsitelty katsauksen tutkimuksissa. Kokemus monialaisesta yhteistyöstä kuvattiin positiiviseksi ammattilaisten, palveluiden käyttäjien ja vanhempien osalta (Cooper ym., 2016, s. 336). Matthews ym. (2019) toivat esiin yhteistyön lisäävän nuoren osallisuutta hoitoonsa. Yhteistyön kuvattiin myös edistävän yhdenvertaisuutta ja voimaannuttavan perheitä (Van Dongen ym., 2017, s. 17).

Kertoessaan omasta monialaiseen yhteistyöhön liittyvästä kokemuksestaan haastatellut nuoret kuvasivat luottamusta, omaan osallisuuteen liittyviä tekijöitä, vanhemman roolia yhteistyössä sekä sitä, miten kokivat yhteistyöstä hyötyneensä. Yleisesti yhteistyöhön suhtauduttiin positiivisesti. Nuorten kokemuksesta on kuvattu tarkemmin alla olevassa taulukossa 6.

Taulukko 6. Nuorten kokemus monialaisesta yhteistyöstä.

Tunne, että asiat menevät eteenpäin	Nuoren kokemat hyödyt monialaisesta yhteistyöstä
Tuen saaminen opiskeluun	
Konkreettinen, yhteinen suunnitelma	
Ymmärryksen lisääntyminen	
Vuorovaikutuksen paraneminen	
Häpeän tunteen väheneminen	
Tietosuoja	Luottamus
Tuen jatkuminen	
Nuoren toiveiden huomioiminen	Nuoren osallisuus
Yhdessä sopiminen	
Tunne, että ei tule kuulluksi	
Nuoren toiveen mukainen	Vanhemman rooli yhteistyössä
Auttaa kuvaamaan nuoren tilannetta	
Nuoren tukeminen	

6.2.1 Nuoren kokema hyöty monialaisesta yhteistyöstä

Kirjallisuuskatsauksessa kuvatut hyödyt monialaisesta yhteistyöstä ovat osin yhtenevät nuoren haastatteluissa kuvaamien hyötyjen kanssa (taulukko 7). Erilaisuudet selittyvät osin eri näkökulmilla, sillä katsauksessa nuoren hyötymistä tarkasteltiin enemmänkin muiden yhteistyössä mukana olleiden näkökulmasta.

Taulukko 7. Monialaisen yhteistyön hyödyt kirjallisuuskatsauksen ja nuorten kokemusten perusteella.

Kirjallisuuskatsaus	Nuorten haastattelut
Laaja-alainen kuva nuoren tilanteesta	
Hoidon koordinointi: tuki kohdentuu vaikuttavasti	Konkreettinen, yhteinen suunnitelma
Ymmärrys lisääntyy	Ymmärryksen lisääntyminen
Hoidon jatkuvuus	Tuen jatkuminen
Parantaa mielenterveyden hoitotuloksia	
Koulumenestys paranee	Tuen saaminen opiskeluun
	Tunne, että asiat menevät eteenpäin
Positiivinen käytös lisääntyy	Vuorovaikutuksen paraneminen
Nuoren osallisuus lisääntyy	Nuoren aktiivinen rooli
	Häpeän tunteen väheneminen

Yhteistyön hyödyksi nuoret kuvasivat kokemuksen, että yhteistyön myötä asiat menivät eteenpäin ja he saivat koulunkäyntiin tarvitsemaansa tukea. Nuorten vastaanoton työntekijän ja koulun henkilökunnan välisen yhteistyön koettiin lisäävän koulun henkilökunnan ymmärrystä nuoren tilanteesta ja tarpeista. Tämä ymmärryksen lisääntyminen koulussa helpotti nuoren kanssakäymistä opettajien kanssa ja vähensi esimerkiksi erilaisiin oppimisen tukena käytettävien keinojen käyttämiseen liittyvää häpeää. Monialaisen yhteistyön myötä laadittu suunnitelma oli nuoren mukaan konkreettinen ja selkeä verrattuna aiempiin epämääräisiin suunnitelmiin. Ammatillaiset kuvasivat nuorten olevan tyytyväisiä yhteistyöpalavereihin, koska niissä pystyttiin sopimaan yhdessä asioita eikä nuoren tarvinnut käydä samoja asioita läpi erikseen joka tahon kanssa.

kun just nuorten vastaanotolta on oltu mukana siinä keskustelussa, niin just tää niinku koulun oma väki jotenkin ymmärtää mua paremmin ja silloin sen huomaa jotenkin niitten käytöksestä.

No ehkä ne ohjas mua vähän parempi tai keskittyi siihen. Ja ymmärsi mun hankaluuksia.

mulla oli ennen tosi paljon semmoinen, että onkohan tää kiellettyä, jos mä käytän jotain apuvälineitä niin nyt mä tiedän että ei se oo niinku ettei se oo paha juttu jos niitä käyttää.

Hän oli oikein tyytyväinen, että kaikki oli siinä kerralla että hänellä ei tarvinnut erikseen käydä sitä samaa asiaa jonkun toisen kanssa taas läpi että hän kokee selkeästi että hän kuormittuu siitä turhasta asioiden tuhat kertaa selostamisesta.

6.2.2 Luottamus

Toinen haastateltavista toi esiin, että tiiviistä yhteistyöstä huolimatta hän koki positiiviseksi sen, että hänen kaikkein arkaluontoisimmat tietonsa pysyvät vain niiden ihmisten tiedossa, jotka niitä todella tarvitsivat. Yhteistyötapaamisten ilmapiiri kuvautui molemmissa haastatteluissa sellaisena, että omista asioista voi luottavaisin mielin siinä kertoa. Nuoret toivat myös esiin, että voivat luottaa tuen pysyvyyteen myös jatkossa.

Ne (nuoren saamat tukikeinot) ei voi niinku vaan yhtäkkiä vaan kadota tuosta noin vaan.

6.2.3 Nuoren osallisuus

Nuoret kokivat, että heillä oli aktiivinen rooli monialaisessa yhteistyössä. Heidän toiveensa kuultiin sekä suunnitelman tekemisessä että esimerkiksi vanhempien osallistumisessa. Ennen monialaista yhteistyötä he kokivat, että eivät olleet tulleet tarpeidensa kanssa kuulluiksi tai vakavasti otetuiksi. Kummassakin haastattelussa nousi esiin, että Nuorten vastaanoton työntekijän roolissa keskeistä oli kuvata sekä nuoren haasteita että hänen tarvitsemaansa tukea. Tarvittiin asiantuntijan kuvaus tilanteesta ennen kuin asiat lähtivät etenemään. Se, että nuoren haasteet eivät tulleet kuulluksi hänen itse kertominaan, viivästytti tuen saamista. Työntekijöiden haastattelujen perusteella nuoret yleensä suostuivat siihen, että Nuorten vastaanoton työntekijä osallistui yhteispalaveriin.

Mulla oli semmoinen fiilis, että mä yksin en niinku riitä koulussa että mua kuunneltaisiin että mua autettaisiin heti.

...(monialaisessa yhteistyössä) otetaan huomioon kanssa, että mitä mä haluaisin, että miten toimitaan.

Työntekijät kertoivat, että monialaiseen yhteistyöpalaveriin osallistui aina nuori, jonka tilannetta pyrittiin edistämään. Osassa palavereista myös vanhemmat olivat mukana, jos se sopi nuorelle. Haastatteluissa nousi esiin, että nuori ja vanhemmat saattoivat kokea palaverit jännittäviksi ja oman tilanteen kuvaamisen haastavaksi. Joskus he voivat jäädä passiiviseen rooliin. Nuoren ja vanhempien huomioiminen palaverissa olikin ensiarvoisen tärkeää.

Pitäisi huomioida niitä se, että että ne on jännittäviä tai nuori ei ehkä kykene sanallistamaan asioita tai vanhemmat ei kykene sanallistamaan.

Psykologien ja Nuorten vastaanoton haastatteluissa nousi esiin nuoren osallisuus omaan hoitoon ja siihen liittyvään päätöksentekoon. Tässä yhteydessä korostettiin nuoren oikeutta tulla kuulluksi sekä nuoren edun asettamista etusijalle suunnitelmissa. Nuoren aktiivisen toimijan roolin koettiin tukevan hänen motivoitumisestaan käynteihin ja omaan hoitoonsa.

Nuoren ajatus siinä keskiössä ja se auttaa myös hirveän paljon sitten siinä niinku tuen järjestämisessä ja nuoren motivoitumisessa vaikka niihin tapaamisiin.

6.2.4 Vanhempien rooli monialaisessa yhteistyössä

Sekä nuorten että työntekijöiden haastatteluissa nousi esiin, että vanhemman osallistuminen yhteistyöhön riippui nuoren omasta toiveesta. Toisen nuoren kohdalla vanhemmat eivät olleet yhteistyössä mukana ja toisen kohdalla olivat. Haastateltava oli itse pyytänyt vanhempaansa tuekseen monialaiseen palaveriin. Hän kertoi, että hänen on vaikea kuvata asioita ja kertoa ajatuksistaan. Näissä tilanteissa vanhempi pystyi sanoittamaan niitä hänen puolestaan. Vanhempi oli muutenkin paljon mukana nuoren koulunkäynnin tukemisessa ja vanhemman tuki oli hänelle tärkeä. Toinen nuorista puolestaan koki helpottavaksi sen, että vanhemmat eivät osallistuneet yhteistyöhön. Tämä kuvastaa hyvin sitä, kuinka tärkeää on huomioida yksilöllisesti nuoren tarpeet ja toiveet.

kyllä se aika vaikeat on kun mä en osaa selittää välttämättä asioita mitä mä ajattelen... Joo ja jos en osannut selittää niin sit äiti selitti mun puolesta

...kun kun tosi paljon meillä on semmoisia nuoria jotka kyllä itse tosi tiukasti ottaa kantaa siihen, että otetaanko ne vanhemmat mukaan vaiko... osa nuorista kyllä sanoo, että vanhempien kanssa ei saa tehdä mitään yhteistyötä.

Nuoren ja hänen perheensä rooli yhteistyössä (taulukko 8.) osoittautui ammattilaisten ryhmähaastatteluissa haastavaksi kuvattavaksi juuri vähäisen toteutuneen yhteistyön vuoksi. Vastaukset perustuvatkin niihin yksittäisiin tilanteisiin, joissa yhteistyötä on tehty. Valtaosa näistä kuvautui aineiston ja työntekijöiden tuntuman perusteella liittyvän yhteistyöhön Nuorten vastaanoton neuropsykiatrisen valmentajan ja opiskelijahuollon kesken.

Taulukko 8. Työntekijöiden näkemys nuoren ja vanhempien roolista monialaisessa yhteistyössä.

Nuori	Vanhempi
<ul style="list-style-type: none"> • monialaiset palaverit ovat nuorelle hyödyllisiä, mutta myös jännittäviä • aktiivinen toimijan rooli tärkeä • joskus nuori voi jäädä passiiviseen rooliin ammattilaisten keskellä 	<ul style="list-style-type: none"> • osallistuvat monialaisiin palavereihin nuoren luvalla • tukevat hoitoprosessia nuoren käyntien välillä • huolehtivat osaltaan siirtymävaiheissa hoidon jatkumisesta

Työntekijät kuvasivat vanhempien roolin yhteistyössä liittyvän erilaisiin siirtymävaiheisiin ja nuoren hoidon tukemiseen. Vanhemmilla on tärkeä rooli nuoren hoitoprosessin tukemisessa käyntien välillä. Tähän heitä kannustettiin ja tuettiin. Vanhempien rooli korostui myös tilanteissa, joissa nuori ei itse pystynyt huolehtimaan tarvittavista yhteydenotoista tai ei hahmottanut, mihin pitäisi olla yhteydessä.

On paljon sellaisia nuoria, jotka ei ei itse sitten jotenkin hahmota niin kun että minne pitäisi mennä tai kukahan nyt mulle soitti tuolta jostakin paikasta että oliko se nupo vai nuorten vastaanotto vai vai lastensuojelu tai jotenkin sillai että semmoisissa tilanteissa vanhemmat on sitten että koi-tetaan tehdä yhteistyötä sitten heidän kanssa.

6.3 Monialaista yhteistyötä haastavat ja edistävät tekijät

6.3.1 Yhteistyötä haastavat ja edistävät tekijät kirjallisuuskatsauksen mukaan

Cooper ym. (2016, s. 337) kuvasivat kirjallisuuskatsauksessaan, että kommunikaatiolla oli keskeinen merkitys monialaisessa yhteistyössä. Sen keskeisenä sisältönä oli tietojen vaihtaminen toimijoiden kesken. Keskeistä oli, kuinka usein ollaan yhteydessä, kuinka laadukasta kommunikointi on sekä halu kommunikoida. Kommunikointi ja tietojen vaihtaminen nousivat viidessä kuudesta tutkimuksesta esiin monialaiseen yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä. Yhteydenpitoa edistäviksi asioiksi kuvattiin mahdollisuus kommunikoida kasvotusten, hyvät järjestelmät tiedon jakamiseen (Morgan ym., 2018, 1027) sekä yhteinen ammattikieli (Matthews ym., 2019, s. 938). Haasteiksi kuvattiin vaihtoehtojen asettamat rajat ja vaikeus tavoittaa ammattilaisia (Cooper ym., 2016, s. 338–339). Kommunikaation kohdalla kävi hyvin ilmi, että yhteistyötä edistävät ja estävät tekijät ovat usein saman jatkumon ääripäitä.

Puolessa tutkimuksista nousi esiin sovittujen toimintatapojen merkitys yhteistyötä edistävänä tekijänä. Van Dongen ym. (2017, s. 19–20) nostivat esiin, että yhteistyölle asetettujen odotusten ja tarkoituksen tulee olla selkeät niin ammattilaisille kuin asiakkaallekin. Heidän tutkimuksensa mukaan määritelty tavoite sekä selkeät vastuut ja toimintatavat edesauttoivat yhteistyötä. Yhteisen suunnitelman tekemisen tärkeys nousi esiin puolessa katsauksen tutkimuksista.

Kolmas yhteistyöhön oleellisesti vaikuttava tekijä olivat hyvät suhteet toimintayksiköiden välillä. Tämä piti sisällään niin yksittäisten työntekijöiden keskinäisen tuttuuden kuin toimintayksiköiden tunnettuudenkin. Puolessa tutkimuksista nostettiin työryhmien yhteiset tapaamiset keinoksi parantaa yksiköiden välistä yhteistyötä. Näiden tapaamisten kautta työntekijät oppivat tuntemaan toisiaan ja toista yksikköä sekä rakentavat luottamusta heidän välilleen (Morgan ym., 2018, s. 1026). Kolmanneksessa tutkimuksista nostettiin esiin yhdyshenkilökäytäntö, jonka koettiin helpottavan yhteydenottoa (Cooper ym., 2016, s. 337; Jennings ym., 2020, s. 1032). Kanste, Haravuori ym. (2018, s. 76) mukaan pienissä kunnissa palveluntarjoajat tunsivat toisensa hyvin ja tekivät

enemmän yhteistyötä, kun taas isoissa kunnissa yhteistyötä haastoi laaja palvelukenttä, jota oli vaikea hahmottaa.

Jaetut arvot ja toisen työn arvostaminen edistävät yhteistyötä. Yhteisestä arvomaailmasta Morgan ym. (2018, s. 1027) nostivat esiin sitoutumisen nuoriin ja heidän auttamiseensa. Cooperin ym. (2016, s. 338) tutkimuksessa puolestaan nostettiin esiin osapuolten sitoutuminen mielenterveys- tai perhekeskeiseen lähestymistapaan. Vastaavasti yhteistyön haasteeksi nostettiin yhteistyötahojen erilaiset kulttuurit ja näkökulmat lasten ja nuorten tilanteeseen. Tämä tulivat hyvin esiin Jenningsin ym. (2020, s. 1029) tutkimuksessa, missä kuvattiin lastensuojelun sosiokulttuurisen ja terveydenhuollon biomedikaalisen lähestymistavan yhteistyölle tuottamia haasteita. Kolmanneksessa tutkimuksista nostettiin esiin toisen ammattitaidon ja osaamisen arvostaminen yhteistyötä edistävänä tekijänä ja toisaalta sen puuttuminen yhteistyötä häiritsevänä tekijänä. Monialaisen yhteistyön ei ole tarkoitus olla ammattilaisten keskinäistä kilpailua paremmuudesta. Cooper ym. (2016, s. 339) nostivat esiin myös sen, että ammattilaisen mahdollisuuksiin vaikuttaa asiakkaan tilanteeseen saattoi liittyä epärealistisia odotuksia, mikä osaltaan heijastui yhteistyöhön.

Kahdessa kuudesta tutkimuksesta nostettiin esiin asiakaslähtöisyys yhteistyötä edesauttavana tekijänä. Matthews ym. (2019, s. 398) toivat esiin, että asiakkaan tarpeiden tulee olla monialaisen yhteistyön keskiössä sen sijaan, että huomio kiinnittyy palvelujärjestelmän toimintatapoihin. Van Dongen ym. (2017, s. 18) puolestaan korostavat, että monialaisessa yhteistyössä asiakkaan osallisuus ja hänen voimaannuttamisensa olivat tärkeässä roolissa.

Puolessa tutkimuksista resurssit mainittiin, joko yhteistyötä edistävänä tai estävänä tekijänä. Suoraan resurssit näkyivät hankaluutena löytää aikaa yhteisille tapaamisille. Cooper ym. (2016, s. 339) toivat esiin myös sen, että pitkät odotusajat haittasivat lähettämistä ja yhteistyön aloittamista. Yleisesti ottaen monialainen yhteistyö koettiin olevan aikaa vievää yhteydenpitoineen ja yhteisine tapaamisineen (Van Dongen ym., 2017, s. 20). Käytännössä resurssit heijastuvat moniin edellä mainittuihin yhteistyötä edesauttaviin asioihin ja vaikuttavat siten osaltaan monella tasolla yhteistyön tekemiseen.

6.3.2 Yhteistyötä haastavat ja edistävät tekijät haastatteluaineistossa

Työntekijöiden ryhmähaastatteluissa nousi esiin runsaasti tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteistyöhön opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton kesken. Sen sijaan nuorten oli hankala löytää näitä tekijöitä. Sisällönanalyysissä tekijöitä tarkasteltiin kirjallisuuskatsauksessa esiin nousseiden tekijöiden pohjalta. Kuten kirjallisuuskatsauksessa myös haastatteluissa esiin nousseet asiat olivat usein saman janan eri ääripäissä.

Pääpiirteisään kirjallisuuskatsauksessa ja henkilökunnan teemahaastatteluissa esiin nousseet yhteistyöhön vaikuttavat tekijät mukailevat toisiaan (taulukko 9). Kirjallisuuskatsauksessa nousi esiin, että monialaista yhteistyötä edistää se, että huomio on asiakkaan tarpeissa palvelujärjestelmän toimintatapojen sijaan. Ryhmähaastatteluissa tämä ei tullut esiin yhteistyötä edistävänä tai estävänä asiana, mutta ylipäätään asiakkaan edun asettaminen työskentelyssä etusijalle nousi kyllä esiin. Eroavaisuutena esiin nousi, että nuoreen liittyviä yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä, kuten yhteistyön kieltäminen, ei tullut esiin kirjallisuuskatsauksessa. Vaikka Lounatuulen perhekeskuksen alue on väestöpohjaltaan ja palveluiltaan suhteellisen suuri, ei se noussut haastatteluissa esiin yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä. Katsauksessa organisaation koko mainittiin yhtenä yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä.

Taulukko 9. Monialaista yhteistyötä estävät ja edistävät tekijät.

Kirjallisuuskatsaus	Työntekijöiden ryhmähaastattelut
Kommunikaatio, tiedonkulku	Tiedon kulku: yhteydenottaminen, tietojärjestelmä, monialaiset asiakastapaamiset
Sovitut toimintatavat	Työnjaon epäselvyys, tsekkilista
Suhde toimintayksiköiden välillä, tuttuus	Työntekijöiden ja toisen työn tunteminen
Organisaation koko	
Jaetut arvot	
Toisen työn arvostaminen	Yhteistyön ilmapiiri
Asiakaslähtöisyys	
Resurssit	Resurssit
	Nuoreen liittyvät tekijät

6.3.3 Kommunikaatio ja tiedonkulku

Tiedonkulku nousi esiin kaikkien työntekijäryhmien haastatteluissa. Se voi sekä estää että edistää monialaista yhteistyötä. Kuraattorit kokivat haastavaksi sen, että Nuorten vastaanottoon ohjaamisen jälkeen kouluun ei juurikaan oltu yhteydessä nuoren tilanteesta. Erityisen haastavaksi tämä koettiin tilanteissa, joissa nuori ei syystä tai toisesta aloitakaan tai sitoudukaan sovittuun käyntijaksoon. Näissä tilanteissa nähtiin olevan vaarana, että nuori jää kokonaan vaille tarvitsemaansa tukea. Haastatteluissa kerrottiin välillä vasta käyntijakson aikana selviävän, että nuorella on samanaikaisesti käynnit myös Nuorten vastaanotossa. Päällekkäisen työn tekemistä ei koettu mielekkääksi.

...mä oon siinä uskossa että hän on siellä nuorten vastaanotolla mutta sitten käykin ehkä niin että hän ei ole siellä kertaakaan käynyt ja siitä sitten ei tulekaan mulle ilmoitusta että hän ei siellä ole ollut.

Yhteistyötä haastavaksi tekijäksi koettiin kaikissa ryhmissä yhteydenottoon liittyvät haasteet. Nuorten vastaanoton puhelinaika koettiin toisaalta hyväksi ja toisaalta haastavaksi. Osa koki saaneensa sen kautta helposti yhteyden Nuorten vastaanottoon ja saaneensa asiaa eteenpäin joko ajanvarauksen tai soittopyynnön jättämisen kautta. Sen sijaan osa koki, että Nuorten vastaanoton ajanvaraus- ja konsultaationumeroon oli vaikea päästä läpi soittoaikaan. Toisille oli hankalaa sovittaa soittoaika omaan kalenteriin, jolloin yhteydenotto saattoi viivästyä. Yksittäisten työntekijöiden tavoittamisen koettiin helpottuneen, kun Nuorten vastaanoton puhelinluettelo jaettiin terveydenhoitajille ja kuraattoreille. Yleinen kokemus oli kuitenkin, että työntekijän tavoittaminen on haastavaa ja kestää aikansa. Monella oli myös tapana sopia joko tekstiviestillä tai Lifecare-viestillä ajankohta, jolloin soitetaan ja keskustellaan nuoren tilanteesta. Osalla oli kuitenkin kokemus, että aina yhteydenottopyyntöihin ei vastattu.

On tosi hyvä että on toi soittoaika... tosi vaikea sovittaa omaa kalenteria niin siihen ajanvaraus aikaan.

...tavoitettavuus, että että nyt on kauhean hankala saada kuraattoreita tai psykologeja kiinni että että tota siin kestää aina aikansa.

Yhteinen tietojärjestelmä tai sen puuttuminen nousi esiin kaikkien ryhmien haastatteluissa. Opiskelijahuollon terveydenhoitajilla ja Nuorten vastaanoton työntekijöillä on käytössä sama tietojärjestelmä, Lifecare. Terveydenhoitajat saivat kevään 2023 aikana pääsyn sivuille, joille Nuorten vastaanoton työntekijät kirjaavat. He toivat vastauksissa vahvasti esiin tämän helpottavan tiedonkulkua. Nyt he näkevät tarvittaessa, että nuorella on asiakkuus ja ketä työntekijää hän tapaa. Kuraattorit ja psykologit eivät ole samassa tietojärjestelmässä ja sen koettiin haastavan yhteistyötä.

Mulla on tullut kyllä tosi iso helpotus niinku tosta että mä näen ne tekstit.

Me mehän ei nähdä sitten taas kuraattorit me ei olla samassa tietojärjestelmässä.

Sekä kuraattorit että Nuorten vastaanoton henkilökunta kuvasivat, että toteutuneet monialaiset asiakastapaamiset edistävät yhteistyötä. Erityisesti yhteinen tapaaminen parantaa tiedonkulkua, kun kaikki osapuolet saavat samat tiedot samalla kerralla ja tuovat oman näkökulmansa tilannekuvaan. Yhteinen tilannekuva luo vahvan pohjan työnjaolle ja jatkosuunnitelmalle. Esiin nousi myös näkökulma, että aina ei kaikkia työskentelyssä mukana olevia tahoja huomata kutsua tapaamisiin, vaikka se voisi olla hyödyllistä. Kun yhteiset tapaamiset toteutuvat, ne ovat laadukkaita ja kaikkien näkökulmasta hyödyllisiä. Toinen haastatelluista nuorista toi esiin, että ymmärryksen lisääntyminen hänen tilanteestaan vahvisti yhteistyön tekemistä.

Ne (monialaiset palaverit vanhempien kanssa) on ollutkin kyllä todella hedelmällisiä... ollaan siinä saatu jaettua niinku sitä vähän että kuka tekee sitten mitäkin ja millai pystytään tukemaan.

että kaikki tukee samansuuntaisesti että kukaan ei lähde sitten viemään omaa johonkin tiettyyn suuntaan.

6.3.4 Työnjaon selkeys

Keskinäisen työnjaon epäselvyys nousi esiin monialaista yhteistyötä haastavana tekijänä kaikissa työntekijöiden haastatteluissa. Opiskeluhoollon työntekijät kokivat, että Nuorten vastaanotto ei ota opiskelijahuollon asiakkaita käyntijaksolle, vaan edellyttää opiskelijahuollon palveluiden hoitavan opiskelijoiden mielenterveyshäiriöt. Toisaalta Nuorten vastaanoton vastauksista nousi esiin, että opiskelijahuollossa seurataan välillä nuoren tilannetta liiankin pitkälle ennen kuin ollaan yhteydessä. Opiskelijahuollon työntekijöiden haastatteluissa nousi toistuvasti esiin kokemus siitä, että tehdään samanlaista ja samantasoista työtä. Toisaalta nostettiin esiin, että toisen työnkuvaa ei tunneta kovin hyvin. Opiskelijahuollon työntekijöiden haastatteluissa kerrottiin epäselvyydestä siinä, kuka on Nuorten vastaanoton asiakas. Määrittelyyn kaivattiin organisaation linjauksia ja perusteluja.

...välillä keskenämmekin tääl pohditaan että kuka on se nuorten vastaanoton asiakas... onks se vaan niinku oma ajatus siitä että kaikki winnova väki pitää hoitaa winnovassa.

Katsellaan liian pitkään että että sitten vasta havaitaan että jotain nepsy piirrettäkin olisi ja sitten on jo niinku kehittynyt liitännäisoireita siihen että että nopeampaa tarvis tulla (Nuorten vastaanottoon).

Epäselvyydet Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon välisessä työnjaossa vaikuttivat yhteistyöhön myös muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskelupsykologit kuvasivat, että terveyskeskuslääkärit saattoivat ohjata nuoren Nuorten vastaanottoon tilannekartoitukseen, vaikka koululla oli jo tehty kattavasti arviota nuoren tilanteesta. Välillä oli myös epäselvää, että nuorisopsykiatrilta voidaan tehdä lähete myös ilman Nuorten vastaanoton käyntijaksoa. Opiskelijahuollon asiakkaita ohjautui Nuorten vastaanottoon myös nuorisopsykiatrian kääntölähetteidensä kautta. Välillä nuoren koettiin kiertävän kehää palveluissa ja palautuvan aina uudelleen ja uudelleen opiskelijahuoltoon.

...aiheuttaa hämmennystä ja sekaannusta myös niinku muiden tahojen kanssa työskennellessä... nuoret käy tuolla alueiden lääkäreillä ja sitten siellä ei ole tietoa tästä... tuli vähän hämmentävä niin kun sekamelska

siitä kun ei ollut ihan selvyttä niin kun alueen lääkäriä että miten nämä kuviot menee.

Oon hänen kanssa tehnyt jo puolitoista vuotta töitä ja nyt hänen lähetettiin sitten takaisin mulle, ympyrä kiertää kehää.

Kaikissa henkilökunnan haastatteluissa nostettiin esiin ”tsekkilista”, joka on ollut muutaman vuoden ajan käytössä määrittelemässä, mitä kartoituksia opiskelijahuollossa toivotaan tehtävän ennen nuoren ohjaamista Nuorten vastaanottoon. Opiskelijahuollon työntekijöiden vastauksissa nähtiin, että listan tarkoituksena on ollut antaa selkeä ohjeistus, mutta siihen kuvattiin liittyvän myös vahvaa emotionaalista latausta. Kokemus on, että lista otettiin käyttöön ilman yhteistä keskustelua ja perusteluja sen tarpeesta. Tällä tavoin Nuorten vastaanoton koettiin asemoivan itsensä opiskelijahuollon yläpuolelle, mikä on herättänyt närkästystä opiskelijahuollon toimijoissa. Haastatteluissa ”tsekkilistaa” ei koettu päteväksi arvioinnin välineeksi. Terveystoimijat kokivat sen turhauttavaksi, koska arvioivat kartoittavansa nuoren tilanteen sen edellyttämällä tavalla aina ensimmäisen vuoden terveystarkastuksessa, eivätkä he nähneet tarvetta tehdä samankaltaista selvitystä uudestaan opiskelijahuollon palveluissa. Osaltaan turhautumiseen vaikutti myös kuormittunut työtilanne monine vaatimuksineen.

Sen takia noi listauksetkin mikä on tullut vaikka tarkoitus ei varmaan ehkä ole ollut sellainen niin niin niin. Se herättää tietenkin närkästystä... ikään kuin siinä sitten on nuorten vastaanotto asemoituisi niin kuin opiskelijahuollon yläpuolelle tietyllä tavalla.

...kun meillä on se lakisääteinen osuus ja sitten meiltä on vaadittu toi IPC... se (”tsekkilista”) on tuntunut siis ihan ihan oikeasti kohtuuttomalta.

6.3.5 Työntekijöiden ja toisten työn tunteminen

Kaikki työntekijäryhmät kokivat, että työntekijöiden ja toisten työn tunteminen edistävät yhteistyön tekemistä. Yhteyden ottaminen tuttuun työntekijään koettiin helpommaksi. Keskinäisen tuntemisen koettiin myös lisäävän työntekijöiden välistä luottamusta. Estäväksi tekijäksi koettiin se, että ajankohtaisesti

yhteistyötä oli vähän eikä ollut ollut sellaisia tapaamisia, missä työntekijät tulisivat toisilleen tutuiksi.

Se että kun on jonkun ihmisen kanssa tehnyt kasvotusten yhteistyötä... semmoisista kohtaamisista jää sitten niin että on vaikka helpompi ottaa sitten jatkossakin yhteyttä.

Ne ihmiset jotenkin siellä tutuksi tulleita... on semmoinen molemminpuolinen luottamus... luotetaan siihen toisenkin näkökulmaan.

6.3.6 Yhteistyön ilmapiiri

Yhteistyön ilmapiiri nousi esiin kaikissa työntekijöiden haastatteluissa, mutta hieman eri tavoin. Opiskelijahuollon työntekijät nostivat esiin opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä vallitsevan vastakkainasettelun. Eri työntekijät kuvasivat sitä omasta kokemusmaailmastaan käsin hieman eri sanankääntein. Toiset kokivat ilmapiirin epäkunnioittavaksi ja vuorovaikutuksen epäammattilliseksi. Tahoja kuvattiin kilpailijoiksi, jopa vihamiehiksi. Nuorten vastaanotosta kuvattiin kulkevan tarinoita, legendoja, jotka osaltaan vahvistavat negatiivista ilmapiiriä yhteistyön ympärillä.

... jos jompikumpi osapuoli siinä niinku asemoituu toisensa yläpuolelle niin niin tota se aiheuttaa tietysti närkästystä ja pahaa verta.

... nää kantautuu enemmän semmoisiin kaikennäköisiin puheina ei ole just sitä tuttuutta ja sitä keskusteluyhteyttä ja niistä tulee ihan legendoja.

Nuorten vastaanoton työntekijöiden haastattelussa ei noussut esiin samantyyppistä vastakkainasettelun kokemusta. Siinä kuvattiin ennemminkin luottamusta ja toivetta siitä, että toisen tekemään työhön ja arvioon luotetaan. Nämä tilanteet liittyivät usein siihen, kun pyydettiin alkuarvion tekemistä opiskelijahuollossa.

...että jos meilt niinku käännytetään tai ei, ei oteta vaikka sitä nuorta käyntijaksolle, mutta pyydetään tekemään joko niinku vaikka siis tää niinku alkuarviointi että ei otettaisi sitä semmoista niinku loukkauksen tavallaan.

...kaikki niinku uskaltaisi arvostaa sitä jokaisen niinku osaamista...mitä missäkin tehdään ja että että niinku luotetaan siihen että jokainen tekee sen sen niinku oman tonttinsa.

6.3.7 Resurssit

Yhteistyötä haastavaksi tekijäksi koettiin myös resurssit. Sen lisäksi, että tämä osaltaan vaikutti ”tsekkilistan” edellyttämän alkukartoituksen mielekkääksi kokemiseen, näkyvät resurssit myös esimerkiksi hankaluutena sovittaa omaa kalenteria Nuorten vastaanoton soittoaikaan. Useamman työntekijän kesken on vaikea löytää sopivaa ajankohtaa yhteiseen tapaamiseen tai asiakaspalaveriin. Se voi myös jäädä kiireessä kokonaan sopimatta. Kaikkialla opiskeluhuollossa ei myöskään ole mahdollisuutta nuoren tilanteen edellyttämiin psykologin tutkimuksiin.

Sen ajan löytäminen kaikille sopivaksi niin on on välillä haasteellista.

6.3.8 Nuoreen liittyvät tekijät

Nuoreen liittyviä yhteistyötä edistäviä tai estäviä tekijöitä tuli haastatteluissa esiin vähän. Kuraattorien haastatteluissa nousi esiin, että aina nuori ei pysty sitoutumaan sovittuihin jatkokäynteihin esimerkiksi Nuorten vastaanotossa eikä välttämättä ole halukas ottamaan myöskään kuraattorilta vastaan tukea käyntien toteutumiseen. Nuoret eivät myöskään aina muista työntekijöidensä nimiä, mikä voi ainakin hidastaa yhteistyön käynnistämistä toimijoiden kesken. Nuorten vastaanoton haastattelussa nousi esiin, että nuoret eivät aina halua, että koululle menee tieto heidän käynneistään Nuorten vastaanotossa.

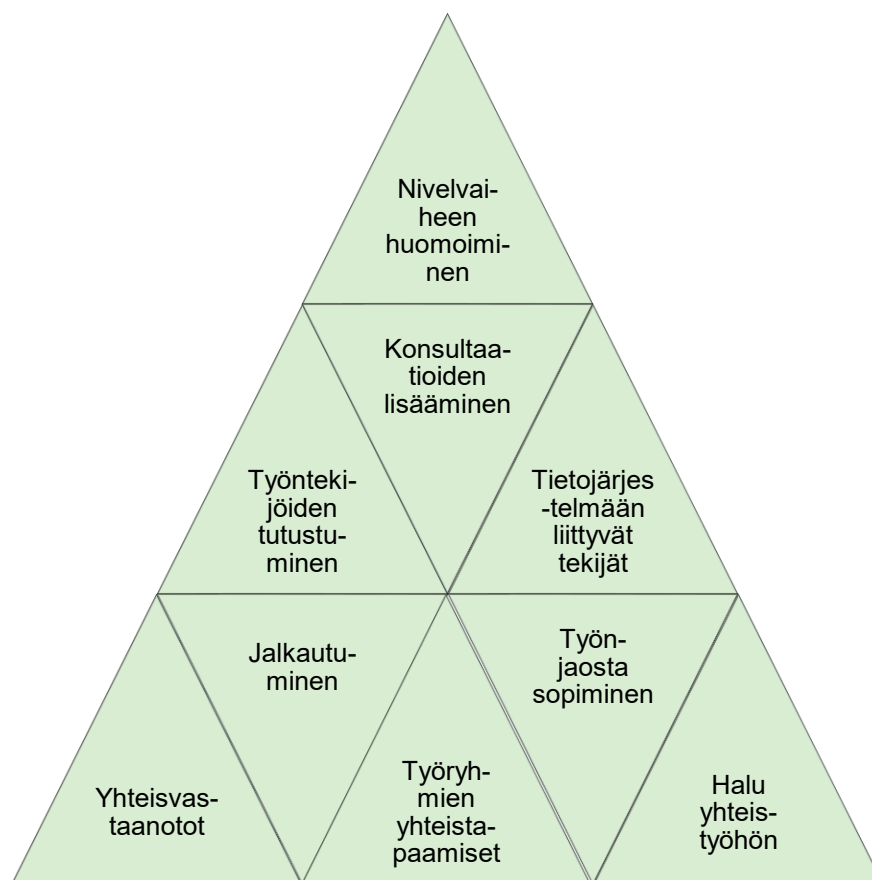
Toinen haastatelluista nuorista nosti esille oman roolinsa yhteistyön edistäjänä. Hän koki, että hän on vastuussa siitä, että osallistuu yhteistyöhön ja tuo esiin omia näkökantojaan. Hän katsoi, että monialaisia yhteistyötapaamisia vaikeuttaisi erityisesti se, jos hän itse ei olisi niissä aktiivinen.

Mulla on itselläni ollut totta kai niinku vastuu olla kanssa näissä asioissa silleen mukana että on niinku aktiivinen mun omalta puolelta niin hoitaa näitä.

6.3.9 Työkonferenssin ratkaisut monialaisen yhteistyön haasteisiin

Työkonferenssin ensimmäisessä ryhmäkeskustelussa nousi esiin erilaisia ratkaisuja monialaisen yhteistyön haasteisiin (kuvio 8). Osa ratkaisuista nousi esiin useamman ryhmän pohdinnoissa, osa esiintyi yksittäin. Ratkaisuissa oli paljon yhtäläisyyksiä henkilökunnan haastatteluissa esiin nousseiden kehittämisajatuksien kanssa. Jokainen ryhmä nosti yhdeksi ratkaisuksi monialaisen yhteistyön haasteisiin huomion kiinnittämisen työskentelyn nivelvaiheisiin. Näissä kohdissa yhteistyön merkitys korostuu, jotta kunkin toimijan rooli tulee määritellyksi ja tarvittava tieto nuoren tilanteesta siirtyy. Näin ajateltiin voitavan välttää myös epätarkoituksenmukaista päällekkäistä työtä ja toisaalta nuoren jäämistä palveluiden ulkopuolelle.

Kuvio 8. Keinoja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi.

Toinen laajasti esiin noussut ratkaisu monialaisen yhteistyön haasteiden ratkaisemiseksi oli työntekijöiden tutustuminen toisiinsa ja säännölliset yhteiset tapaamiset. Sen lisäksi esiin nostettiin yhteiset palaverit koululla, työnjaosta sopiminen ja konsultaatioiden lisääminen. Tietojärjestelmien yhtenäistämistä toivottiin tiedon kulun helpottamiseksi. Jalkautumisen puolestaan ajateltiin mahdollistavan paremmin yhteisvastaanottoja toimijoiden kesken. Yksi ryhmä nosti esiin, että peruslähtökohtana monialaiselle yhteistyölle on halu tehdä yhteistyötä.

6.4 Monialaisen yhteistyön kehittäminen opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä

6.4.1 Työntekijöiden ajatuksia monialaisen yhteistyön kehittämisestä

Työntekijöiden haastatteluissa esiin nousseet ajatukset monialaisen yhteistyön kehittämisestä pohjautuvat pitkälti edellä kuvattuihin haasteisiin monialaisessa yhteistyössä. Lähtökohtana oli, että yhteistyötä toivottiin lisää opiskelijahuollon palveluiden ja Nuorten vastaanoton välille. Ajatukset on koottu taulukkoon 10.

Taulukko 10. Henkilökunnan ajatuksia monialaisen yhteistyön kehittämisestä.

Henkilökunnan kehittämistoiveet
Yhteisvastaanottojen lisääminen
Jalkautuminen puolin ja toisin
Monialaisten asiakaspalaverien lisääminen
Vuoropuhelu työnjaon selkiyttämiseksi
Tutustuminen työntekijöihin, työyksiköihin ja työtapoihin
Keskustelun lisääminen asiakkaan tilanteesta
Yhtenäiset toimintatavat esim. ADHD-selvittelyyn
SORA-aloilla opiskelevien huomioiminen
Nuorten mielenterveyspalveluiden palveluketjun selkiyttäminen
Varhaisen puuttumisen vahvistaminen

Kehittämisehdotuksissa toivottiin vuoropuhelua työnjaon selkiyttämiseksi. Hyvinvointialueelle siirtymisen toivottiin osaltaan tuovan selkeyttä siihen, kenet tulee hoitaa missäkin ja millä kriteereillä. Esihenkilötasoa toivottiin mukaan vuoropuheluun, sillä työnjaon sopimista työntekijöiden välisin sopimuksen ei pidetty riittävänä. Työnjaon selkiytymisen ajateltiin selkiyttävän työrooleja ja sitä kautta myös yhteistyökumppaneihin kohdistuvia odotuksia. Opiskeluhuollon palveluiden ja Nuorten vastaanoton välille toivottiin yhteistyöpalavereja, joissa käydään läpi ajankohtaista tilannetta ja käytäntöjä.

...työn jaon selkiyttäminen... organisaatiotasolla ja siihen niinku esihenkilö- palvelurakenne tasolla ei millään niinku työntekijöiden keskinäisillä sopimuksilla...

Asiakkaiden yleisimpien haasteiden osalta toivottiin yhtenäistä toimintaohjeistusta. Tämä koski esimerkiksi ADHD-oireiden selvittelyä tai Mielenterveystalon nettiterapiaan ohjaamista. Näillä keinoin voitaisiin vahvistaa sitä, että kaikki samassa tilanteessa olevat saisivat samankaltaisen avun eikä tässä olisi suuria eroja sen mukaan, kenelle työntekijälle ohjautuu.

Toisil ohjataan niinku nepsy valmennuksiin ja kaiken maailman kela kuntoutuksen riippuu siitä kuinka paljon se työntekijä tietää niistä, kuinka paljon palvelua ne saa, niin sekään ei ole oikein.

Työnjakoon liittyen nousi Nuorten vastaanoton haastattelussa esiin varhainen puuttuminen ja sen vahvistaminen. Koulutuksilla ja tiedon lisäämisellä voidaan vahvistaa niin neuropsykiatriisiin piirteisiin kuin mielenterveydenhäiriöihin liittyvää osaamista. Tämän myötä ne tunnistettaisiin varhaisemmassa vaiheessa, jolloin asioihin päästäisiin myös puuttumaan nopeasti. Nuorten vastaanoton toiveena oli, että apua pyydetäisiin riittävän varhain ennen tilanteen komplisoitumista.

Toiveissa nousi esiin laajemminkin nuorten mielenterveystyön hoitoketjun sujuvoittaminen eri toimijoiden kesken. Keskusteluun toivottiin perustason toimijoiden lisäksi mukaan erikoissairaanhoidtoa. Hoitoketjun sujuvoittamisen yhteydessä nousi vahvasti esiin asiakasnäkökulma. Erityisesti kuraattoreiden

puheenvuoroissa nousi esiin kokemus, että nuorta pompotellaan hoitotahojen välillä. Työnjaon selkiyttämisen lisäksi toivottiin yhteistyöfoorumia, johon osallistuisi opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton lisäksi nuorisopsykiatria. Tämä tarjoaisi mahdollisuuden keskusteluun ajankohtaisesta tilanteesta ja työnjaosta, mutta myös mahdollisuuden konsultoida ja sitä kautta tarkentaa eri tahojen roolia. Toiveena on, että nuoren olisi mahdollisimman helppoa päästä palvelun piiriin ja saada apua.

Toivoisi myös ehkä nupoa tähän keskusteluun jollain tavalla niin kun osallistuvan siihen..., että olisi niinku kaikilla semmoista yhteistä ymmärrystä jotenkin tai se selkeätä yhteistä ajatusta kaikilla, että miten ettei tulisi nuorelle semmoista oloa, että pompotellaan.

Työnjaon ohella toinen esiin noussut keskeinen teema oli työntekijöihin, työyksiköihin ja työtapoihin tutustuminen. Tämän toteuttamisessa olennaisessa roolissa ovat yhteiset tapaamiset, joissa työntekijät pääsevät tutustumaan toisiinsa, voivat päivittää tilannetta ja käydä esimerkiksi case-tyyppisesti läpi työnsisältöjä. Tapaamiset voisivat olla koulukohtaisia.

Tultaisiin tutuiksi toisillemme ja ymmärrettäis paremmin toistemme työtapoja, niin jotkut semmoiset niinku yhteiset kehittämissiltapäivät pienemmillä porukoilla. Sieltä tavalla, että voisi vaikka yhdessä jotain keissejä miettii... saada sitä kautta ymmärtämistä, niin voisi voisi tuoda jotakin lisää siihen yhteistyöhön.

Käytännön yhteistyöhön toivottiin lisää monialaisia asiakaspalavereja, yhteisvastaanottoja ja ylipäätään enemmän yhteistä keskustelua asiakkaan tilanteesta. Opiskelijahuollosta toivottiin, että heitä pyydetään mukaan monialaisiin palavereihin ja nuoren hoitoon Nuorten vastaanotossa. Vastaavasti Nuorten vastaanotossa toivottiin mukaan pyytämistä nuorten palavereihin koululla. Eriytyisesti kuraattorit toivoivat Nuorten vastaanoton työntekijän jalkautumista koululle. Asiakkaan tilanteeseen liittyvän tiedonvaihdon toivottiin tapahtuvan mieluummin puhelimitse kuin sähköpostilla tai potilastietojen lähettämisenä. Yhteydenotossa koettiin haasteita, mutta selkeää ehdotusta sen parantamiseksi ei löytynyt. Terveystoimijat nostivat esiin toiveen yhteyden ottamisesta koululle erityisesti nuoren opiskellessa SORA-lainsäädännön alaisilla aloilla, jolloin voitaisiin yhdessä arvioida nuoren opiskelukuntoisuutta kyseiselle alalle.

Lisäksi esiin nousi tarve neuropsykiatrisen valmennuksen resurssien lisäämiselle.

Olisi sitä yhteistyötä niinku tavallaan että olisi niitä palaverieita järjestettäisiin että jalkauduttas.

Olla niinku meihin yhteydessä että me tiedettäisiin ja voitaisiin tarvittaessa sitten täältäkin käsin suunnitella tarvittaessa sitten jotain moniammatillista palaveria että tarvitseeko siihen koulunkäyntiin jotakin lisätukea tai helpotusta tai tai muuta.

6.4.2 Nuorten ajatuksia monialaisen yhteistyön kehittämisestä

Toisessa haastattelussa nousi esiin toive varhaisesta puuttumisesta ja riittävästä tuen saamisesta varhaisessa vaiheessa. Nuori koki, että alun alkaen hänen tuen tarpeeseensa ei ollut suhtauduttu vakavasti eikä hän ollut saanut tarvitsemaansa tukea, vaan oli joutunut taistelemaan sen saamiseksi. Asiakkaan näkökulmasta oli kuitenkin vaikea konkreettisesti määritellä, millaisia toimia tämä työntekijöiltä tai organisaatiolta edellyttäisi.

Konkreettisenä toiveena nousi esiin ikään kuin ”turvasuunnitelman” tekeminen, kun käynnit päättyvät ja asioiden hoitaminen jää nuoren vastuulle. Haastateltava kertoi, että turvasuunnitelmassa voisi olla yhteenveto asioista ja keinoista, jotka häntä ovat hyödyttäneet. Näin hän voisi epävarmuuden hetkinä palata niihin, ja saada niistä luottamusta ja neuvoja uusiin tilanteisiin.

6.4.3 Työkonferenssin toimenpide-ehdotukset yhteistyön kehittämiseksi

Konferenssin toisen ryhmätyön tavoitteena oli edetä dialogin kautta kohti käytännön toimenpiteitä tavoiteltavan muutoksen aikaansaamiseksi. Ryhmät kirjasiivat ajatuksiaan Padlet-alustalle (liite 12), missä ne olivat reaaliaikaisesti kaikkien ryhmien tarkasteltavissa. Työntekijöiden ehdottamissa toimenpiteissä näkyi pyrkimys viedä ensimmäisessä ryhmätyössä esille nostettuja ratkaisuja kohti käytännön työtapoja. Esille nostetut toimenpiteet luokiteltiin sen mukaan, kohdistuivatko ne suoraan monialaiseen asiakastyöhön vai työryhmä- tai

organisaatiotasolla tehtäviin toimenpiteisiin. Osa toimenpiteistä liittyi useampaan tasoon. Asiakastyön tasolla tarkoitetaan tässä niitä monialaisen yhteistyön käytäntöjä, jotka liittyvät suoraan asiakkaan hoidon/palvelujen järjestämiseen. Tähän liittyvät toimenpide-ehdotukset on koottu taulukkoon 11.

Taulukko 11. Asiakastyön tason toimenpide-ehdotukset.

Toimenpide-ehdotukset asiakastyön tasolle
Nivelvaiheet: työntekijöiden konsultointi, yhteinen kokoontuminen
Sovitaan yhteinen aika jo ajanvarauksen yhteydessä
Lifecare-viesti Nuorten vastaanotolta tai terveydenhoitajalta, jos tapaamiset eivät käynnisty tai toteudu
Koululta kutsutaan monialaiseen opiskelijahuoltoryhmään työntekijä Nuorten vastaanotolta mukaan
Yhteisvastaanotot
Yhteinen väliarvio esimerkiksi viiden käynnin jälkeen
Yhteydenotto nuoren asioissa molempiin suuntiin matalalla kynnyksellä
Selkeä suunnitelma toimintatapoihin, jos asiakkuus molemmissa esim. ADHD

Työryhmätason toimenpide-ehdotukset (taulukko 12) liittyivät erityisesti Nuorten vastaanoton työntekijän jalkautumiseen ammatilliseen oppilaitokseen (Winnova). Sen ajateltiin vahvistavan yhteistyötä mahdollistamalla matalan kynnyksen konsultoinnin ja tekevän asiakkaiden hoidon sujuvammaksi. Jalkautumiseen vaikuttavat Nuorten vastaanoton henkilöstöresurssi ja oppilaitoksen tilaresurssi. Nämä ratkaisevat sen, onko toimenpide mahdollista toteuttaa.

Taulukko 12. Työryhmätason toimenpide-ehdotukset.

Toimenpide-ehdotukset työryhmätasolle
Toive nepsy-valmennuksesta Winnovassa
Nuorten vastaanoton työntekijän jalkautuminen Winnovaan pvä/vko
Työntekijöiden jalkautuminen ja erikoistuminen

Monialaisen yhteistyön vahvistamisessa nousi vahvasti esiin myös organisaatiotasoa ja tarve laajemmalle yhteistyön käytäntöjen määrittelylle ja kehittämiselle. Vastauksissa nostettiin esiin käytännöistä sopiminen yhdessä ja yhteinen sitoutuminen toimintatapojen käyttöönottoon. Yhteiset tapaamiset ja yhteydenottokynnyksen madaltaminen katsottiin toimenpiteiksi, jotka luovat

perustaa yhteistyölle. Organisaatiotason toimenpide-ehdotukset on koottu taulukkoon 13.

Taulukko 13. Organisaatiotason toimenpide-ehdotukset.

Toimenpide-ehdotukset organisaatiotasolle
Työryhmien yhteinen iltapäivä x2/vuosi: keskusteluissa ajankohtaiset asiat ja ilmiöt, myös epäkohdat. Avoin ilmapiiri.
Madalletaan kynnystä soittaa ja konsultoida puolin ja toisin
Yhteystietojen päivittäminen
Tsekkilistoissa ja vastaavissa toimintasuunnitelmissa kaikkien ryhmien osanotto tärkeää
Yhteisellä päätöksellä juurrutetaan uutta toimintatapaa. On tärkeää, että kaikki sitoutuvat uusien toimintatapojen juurruttamiseen.
Yhteiset mentorointiryhmät
Nivelvaiheen selkeä suunnitelma, saattaen vaihtaminen luontevaksi käytännöksi
Selkeä suunnitelma toimintatapoihin, jos asiakkuus molemmissa esim. ADHD
Yhdenmukaiset digitaaliset palvelut kuten etävastaanotto

6.5 Toimintasuunnitelma monialaisen yhteistyön kehittämiseksi

Edellä kuvattujen toimenpide-ehdotusten pohjalta laadittiin työkonferenssissa yhteinen toimintasuunnitelma monialaisen yhteistyön kehittämiseksi. Taulukossa 14. kuvataan suunnitellut toimenpiteet, niiden aikataulu ja vastuutaho. Monialaisen asiakastyön käytäntöjen sopimiseen liittyvä kehittäminen on kuvattu tarkemmin taulukossa 16 ja ehdotukset monialaisen yhteistyön käytännöiksi taulukossa 15.

Taulukko 14. Monialaisen yhteistyön kehittämisen suunnitelma.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
Monialaiseen asiakastyöhön liittyvien käytäntöjen sopiminen	Syksy 2023 ja kevät 2024	Esihenkilöt
Yhteiset tapaamiset kevään ja syksyn alussa	Kevät 2024	Nuorten vastaanotto, kiertävä vuoro
Jalkautuminen 2. asteen oppilaitokseen	Syksy 2024	Nuorten vastaanoton työryhmä käy keskustelua tämän mahdollisuudesta.
Mentorointitapaamiset	Syksy 2024	sovitut vastuuhenkilöt

Työkonferenssissa syntyi vahva yhteisymmärrys siitä, että työryhmien yhteiset tapaamiset ovat monialaisen yhteistyön näkökulmasta keskeisiä. Nämä

sovittiin pidettäväksi aina kevään ja syksyn alussa siten, että kukin työryhmä on vuorollaan järjestämisvuorossa. Ensimmäisen tapaamisen keväällä 2024 järjestää Nuorten vastaanotto. Winnovan ammatilliseen oppilaitokseen toivottiin säännöllistä Nuorten vastaanoton työntekijän jalkautumista. Mahdollisuudesta tämän toteuttamiseen keskustellaan Nuorten vastaanoton työryhmässä. Mentorointitapaamisilla tarkoitetaan asiakastapausten anonyymiä läpikäyntiä eri yksiköiden työntekijöiden kesken työnohjauksenomaisesti. Tämän toiminnan käynnistämiseen valittiin työkonferenssissa vastuuhenkilöt.

Suunnitelman seuraavassa vaiheessa taulukkoon 16 kerätyt monialaisen asiakastyön käytännöt käydään läpi työryhmissä esihenkilöiden johdolla. Tässä vaiheessa niihin voidaan tehdä täydennyksiä ja kommentoida listalla olevia asioita. Suunnitelman vieminen jatkokäsittelyyn kuhunkin työryhmään edesauttaa laajan yhteistoiminnallisuuden toteutumista (Lehtonen, 2014, s. 54).

Taulukko 14. Lista ehdotuksista monialaisen asiakastyön käytännöiksi.

Käytäntö
Otetaan matalalla kynnyksellä yhteyttä ja keskustellaan, miten ja missä jatkon on hyvä toteutua
Nivelvaihe palvelusta toiseen saattaen vaihtaen
Sovitaan yhteinen aika jo ajanvarauksen yhteydessä
Kutsutaan yhteistyötaho mukaan monialaiseen palaveriin
Selkeä suunnitelma toimintatapoihin, jos asiakkuus molemmissa esim. ADHD
Yhteisvastaanotot yhteiseksi käytännöksi
Yhteinen väliarvio esim. 5 käyntikerran jälkeen
Jos ei tavoita puhelimitse, laittaa viestin
Lifecare-viesti terveydenhoitajalle, jos käynnit keskeytyvät/eivät ala
Tieto työntekijän saavutettavuudesta (DNA tilatieto) esim. poissaolojen osalta

Monialaisen asiakastyön käytäntöjen työryhmäkäsittelyjen jälkeen käytäntöjen sopimisessa edetään taulukon 15 mukaisesti. Esihenkilöt sopivat palautteen perusteella käyttöön otettavat käytännöt. Yhteistyön käytännöt esitellään Teams-tilaisuudessa kaikille työntekijöille yhteisesti 2023–2024 vaihteessa. Tämän jälkeen ne ohjaavat käytännön työskentelyä. Nuorten vastaanotto järjestää keväällä 2024 ensimmäisen toimijoiden yhteistapaamisen, jossa käytäntöjen käyttöönottoa ensimmäisen kerran arvioidaan

Taulukko 15. Monialaisen yhteistyön käytäntöjen sopiminen.

Toimenpide	Aikataulu	Vastuutaho
Ryhmätöistä nousseet ehdotukset (monialaisen asiakastyön teesit) monialaiseen asiakastyöhön kiertävät eri ammattiryhmissä	syksy 2023	Esihenkilöt
Työryhmäkeskustelujen pohjalta tehdään yhteenveto monialaisen asiakastyön teeseistä	11–12/2023	Esihenkilöt
Monialaisen asiakastyön käytännöt julkaistaan Teams-tilaisuudessa koko opiskeluhuollon ja Nuorten vastaanoton henkilöstölle	12/2023	Esihenkilöt
Käytäntöjen käyttöönottoa arvioidaan keväälle suunnitellussa yhteistapaamisessa	4/2024	Esihenkilöt ja Nuorten vastaanotto

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelu

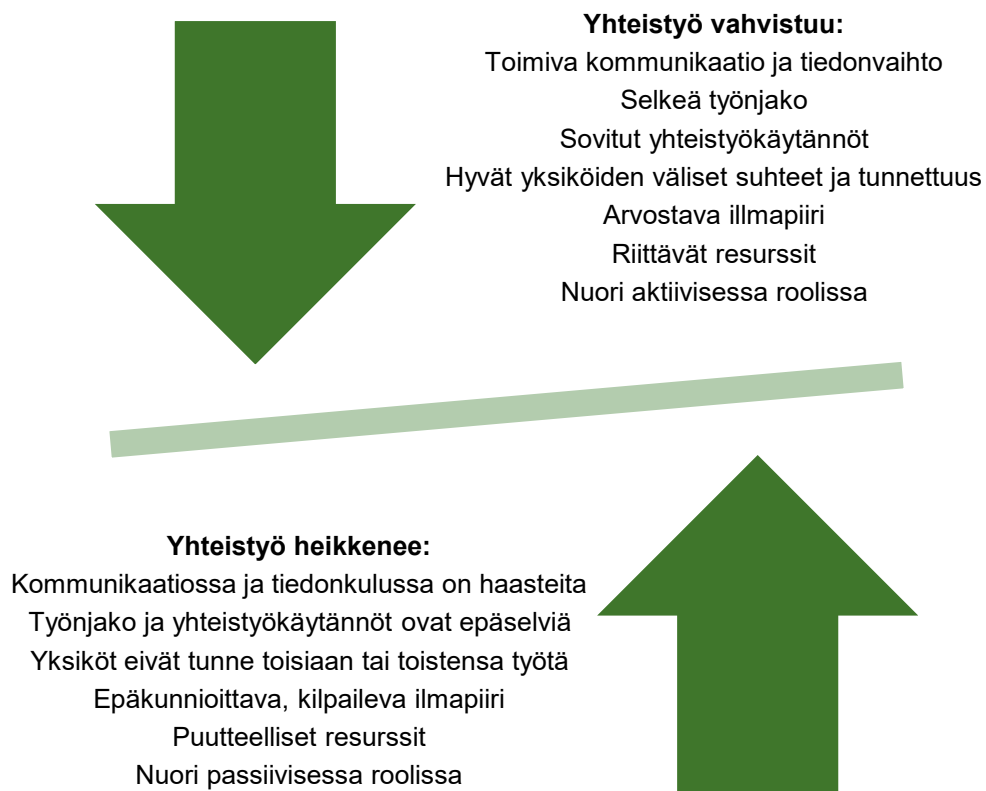
Opinnäytetyön tavoitteena oli opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välisen monialaisen yhteistyön käytäntöjen kehittäminen. Aineiston keruun ja työntekijöiden osallistamisen avulla saatiin laadittua suunnitelma monialaisen yhteistyön kehittämiseksi yksiköiden välillä. Suunnitelman lopullinen käytäntöön vieminen ja arvioiminen ei toteutunut tämän opinnäytetyön puitteissa. Prosessi käytäntöjen kehittämiseksi saatiin siis käynnistettyä ja kehittämistyö jatkuu tämän opinnäytetyön valmistumisen jälkeen.

Sekä henkilökunta että nuoret pitivät monialaista yhteistyötä tarpeellisena ja hyödyllisenä. Henkilökunnan haastattelujen tulokset olivat saman suuntaiset kirjallisuuskatsauksen kanssa ja täydensivät sen myötä syntyneitä käsityksiä yhteistyön hyvistä käytännöistä sekä yhteistyötä estävistä ja edistävästä tekijöistä. Haastattelujen pohjalta syntyi käsitys paikallisesti tässä ajassa yhteistyöhön vaikuttavista tekijöistä ja kehittämistarpeista. Ne käynnistivät kehittämisen kannalta tärkeän reflektointiprosessin henkilökunnassa.

Ajankohtaisesti Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon monialainen yhteistyö näyttäytyi vähäisenä ja kuvautui painottuvan yhteistyöhön

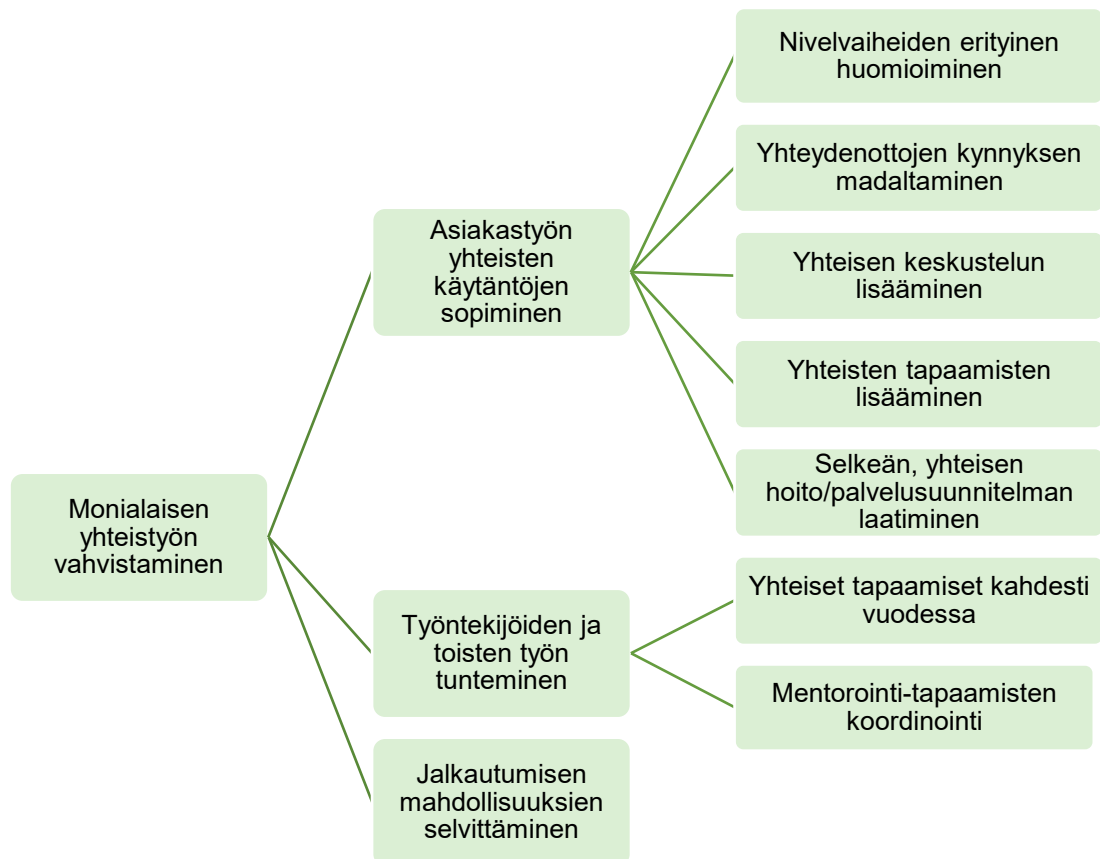
neuropsykiatrisen valmentajan kanssa. Tämän yhteistyön esiin nouseminen on sinänsä luonnollista, kun ottaa huomioon, että neuropsykiatriset haasteet usein vaikuttavat opiskelun sujumiseen. Kuten aiemmissa selvityksissä on todettu, yksittäisten työntekijöiden välillä tapahtuva yhteistyö ei riitä tuottamaan yhteisiä toimintatapoja tai muutosta toimintakulttuuriin. Yhteistyön koordinoimisissa on johtamisella keskeinen merkitys. (Holopainen ym., 2023, s. 2.)

Keskeiset monialaisen yhteistyön teemat kuten toimintayksiköiden väliset suhteet, hoidon jatkuvuus ja tiedonkulku nousivat esiin kaikissa aineistoissa. Aineistot toisaalta tukivat ja toisaalta täydensivät toistensa muodostamaa kokonaiskuvaa. Kuvioon 8. on havainnollistettu opinnäytetyön eri aineistoissa esiin nousseet monialaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät. Paikallisesti erityisesti työnjaon epäselvyys ja yhteistyön ilmapiiri kuvautuivat yhteistyötä haastavina tekijöinä. Yhteistyön haasteiden kartoittaminen auttaa kohdentamaan kehittämistoimet vaikuttavasti.

Kuvio 8. Monialaista yhteistyötä vahvistavat ja heikentävät tekijät.

Työkonferenssissa käyty dialogi eri toimijoiden kesken teki näkyväksi monialaiseen yhteistyöhön liittyviä erilaisia käsityksiä ja sen toteuttamiseen liittyviä haasteita. Konferenssi oli itsessään myös interventio monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi. Sen kautta osa yksiköiden työntekijöistä pääsi tutustumaan toisiinsa ja käymään eri näkökulmista lähtevää keskustelua monialaisesta yhteistyöstä. Konferenssi vahvisti työntekijöiden toimijuutta kehittämisprosessissa. Yhdessä tehty suunnitelma on käytännönläheinen ja toteuttamiskelpoinen. Suunnitelma perustuu kerättyyn tietoon ja yhteiskehittämisen dialogiin ja reflektioon. Sen lähtökohtana ovat yhteisten toimintatapojen sopiminen ja yksiköiden välisten suhteiden vahvistaminen lisäämällä työntekijöiden ja toisten työn tuntemusta. Suunnitelma on kuvattu tarkemmin kuviossa 9.

Kuvio 9. Monialaisen yhteistyön vahvistaminen opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä perhekeskus Lounatuudessa.

Prosessin aikana kävi ilmi, että eri yksiköiden välistä yhteistyötä kehitettäessä voi työntekijöiden olla haastavaa irrottautua oman työyksikön näkökulmasta ja tarkastella yhteistyön kokonaisuutta oman toimintayksikön ulkopuolelta.

Työntekijöiden haastatteluissa nousi esiin selkeä toive ja halu monialaisen yhteistyön kehittämiseen, mutta ammattiryhmittäin järjestetyissä haastatteluissa ei tullut näkyviin, mitä yhteistyö kullekin työryhmälle tarkoitti. Työkonferenssissa tämä tuli näkyviin osin toisistaan eroavina tavoitteina monialaisen yhteistyön kehittämisen suhteen. Niukat resurssit heijastuivat osaltaan yhteistyöhön liittyviin odotuksiin, jolloin monialaisen yhteistyön toivottiin esimerkiksi helpottavan kuormittunutta työtilannetta. Oman roolin korostuminen yhteistyössä on yleistä, mutta sen sijaan tulisi pyrkiä kokonaisuuden hahmottamiseen sekä oman osuuden näkemiseen kokonaisuuden osana (Timperi, 2022, s. 28).

Opinnäytetyö onnistui osallistamaan työntekijöitä ja esihenkilöitä monialaisen yhteistyön käytäntöjen kehittämiseen. Myös nuorten kokemuksen kuuleminen osana palveluiden kehittämistä onnistui, vaikkakin haastateltavien määrä jäi pieneksi. Nuorten osallisuus nousi esiin myös henkilökunnan haastatteluissa, mikä auttoi tarkastelemaan heidän rooliaan kahdesta näkökulmasta. Tieteellisen tutkimuksen keinoin kerättyä tietoa onnistuttiin hyödyntämään toimintakäytäntöjen kehittämisessä.

Toimintatutkimuksen tavoitteena on toisaalta kerätä tutkimustietoa muutoksen pohjaksi ja toisaalta aikaansaada muutos, jotta saadaan uudenlaista tietoa todellisuudesta. Tutkimuksen tulos voi toisesta näkökulmasta näyttäytyä kehityksenä ja toisesta tilanteen huononemisena. (Heikkinen ym., 2023, s.18, 28–31.) Tätä opinnäytetyötä tarkastellessa voidaan todeta, että sen myötä on syntynyt ensimmäistä kertaa keskustelua paikallisesti monialaista yhteistyötä haastavista tekijöistä. Osa tekijöistä, kuten työntekijöiden kokeman vastakkainasettelun voimakkuus, oli yllättäviä. Asioiden esille tuleminen mahdollistaa keskustelun ja keskustelu mahdollistaa uuden ymmärryksen syntymisen ja muutoksen. Eri ammattiryhmien tai yksilöiden odotukset kehittämiselle voivat olla erilaisia, jolloin kaikki eivät välttämättä ole tyytyväisiä kehittämisprosessin kulkuun.

7.2 Tulokset suhteessa teoriataustaan ja aiempaan tutkimukseen

Kun opinnäytetyön tuloksia vertaa tehtyihin sote-alan tai nuorten palveluiden monialaista yhteistyötä koskeviin selvityksiin ja katsauksiin, on niissä havaittavissa paljon yhteneväisyyksiä (Holopainen ym., 2023; Hujala ym., 2019, Timperi, 2022). Opinnäytetyössä esiin nousseet yhteistyön haasteet ovat samankaltaisia kuin kirjallisuuskatsauksen tutkimuksissa tai edellä mainituissa selvityksissä. Myös näkemykset keinoista yhteistyön vahvistamiseksi ovat pääpiirteissään samanlaisia. Voidaankin ajatella, että tämän opinnäytetyön tulokset osaltaan vahvistavat aiempien tutkimusten ja selvitysten tuloksia. Toisin päin käännettynä voidaan ajatella, että opinnäytetyön kehittämissuunnitelma pohjautuu vallitsevaan konsensukseen siitä, miten monialaista yhteistyötä voidaan vahvistaa

Työntekijöiden haastatteluissa keskeiseksi yhteistyötä haastavaksi tekijäksi nousi yksiköiden välillä vallitseva ilmapiiri. Tähän liittyi kokemus vastakkainasettelusta ja kilpailuasetelmasta, mikä herätti negatiivisia tunteita työntekijöissä. Hujala ym. (2019, s. 592, 595) kuvasivat, että myönteinen asennoituminen yhteistyöhön, luottamus ja toisen työn arvostus luovat perustan yhteistyön syntymiselle ja toimivuudelle sote-alan ammattilaisten kesken. He kertoivat yhteistyön syntyvän toisiin tutustumisen ja toisen työn tuntemisen myötä. Yhteistyö vahvistuu tekemällä yhteistyötä. Toisen yksikön työntekijöihin tutustuminen ja työn parempi tunteminen nousivat vahvasti esiin sekä opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksessa että työntekijöiden esittämässä kehittämistoiveissa ja työkonferenssissa. Se näkyi vahvana teemana myös tehdyssä kehittämissuunnitelmassa.

Holopaisen ym. (2023) tuore kirjallisuuskatsaus monialaisesta yhteistyöstä nuorten palveluissa nosti esille, että yhteistyötä haastavia tekijöitä esiintyy eri tasoilla. Yhteistyötä haastaa organisaation tasolla palveluiden siiloutuneisuus sekä tahojen erilaiset tavoitteet ja toimintakulttuurit. Myös he nostivat esiin yhteistyötä haastavina tekijöinä tiedonkulun, tiedon puuttumisen toisten ammattilaisten työstä ja tavoista toimia, epäselvyyden kunkin roolista yhteistyössä sekä ajan puutteen. Työntekijöiden tasolla yhteistyötä haastoivat

asiakastietojen hajanaisuus ja vaikeus saada yhteyttä työntekijöihin. Tämän opinnäytetyön tuloksissa esiin nousseet yhteistyön haasteet eivät merkittävästi eronneet yleisesti nuorten palveluihin liittyvässä monialaisessa yhteistyössä havaituista haasteista. Kirjallisuuskatsauksessa nostettiin esiin, että erityisesti kehittämistä vaatii opiskelijahuollon palveluiden, lastensuojelun sekä perus- ja erikoistason päihde- ja mielenterveyspalveluiden välinen yhteistyö. (Holopainen ym., 2023, s. 2–3.)

Timperin (2022, s. 15) kuvaamat monialaisen yhteistyön kolme ilmenemistäsoa olivat nähtävissä myös työntekijöiden kehittämistoiveissa. Organisaation tasolta toivottiin tehtävän kuvien ja roolien määrittelyä sekä yhteistyön koordinoitua laajemminkin nuorten mielenterveyspalveluiden ketjun osalta. Timperin (2022, s. 15) mukaan sujuvan yhteistyön edellytyksenä ovat organisaatiotasolla sovitut reunaehdot yhteistyön tekemiselle. Näiden koordinoitua tapahtuu esihenkilötyön avulla. Ryhmien tasolla puolestaan toivottiin yhteisiä tapaamisia, joissa on mahdollista tutustua toisiin ja heidän tekemäänsä työhön sekä sopia yhteistyön käytännöistä. Yksilötasolla nousi esiin toive dialogisuudesta palveluiden kesken ja mahdollisuudesta vaikuttaa ja tulla kuulluksi kehittämässä. Tämän vuoksi organisaatiotason määritelmien ohella on tärkeä jatkaa monialaisen yhteistyön kehittämistä yhteistoiminnallisesti vahvistaen tärkeäksi nostettuja asioita ja etsimällä keinoja vastata esiin nouseviin esteisiin.

Nuorten näkökulmaa monialaiseen yhteistyöhön ei katsauksen tutkimuksissa ollut kuvattu kovin kattavasti. Pitkänen ym. (2022, s. 73–74.) kertoivat tutkimuksessaan nuorten kokemuksia sosiaalihuollon palveluista tai matalan kynnyksen palveluista saamastaan mielenterveyden tuesta. Tutkimuksessa nuoret korostivat onnistuneissa palvelukokemuksissa arvostavaa kohtaamista sekä kokemusta ammattitaitoisesta neuvonnasta ja uusien näkökulmien tarjoamisesta. Hyvä kohtaaminen piti heidän mukaansa sisällään auttajan omistautuneen asenteen, aidon kiinnostuksen ja vuorovaikutuksen dialogisuuden. Kritiikki palveluita kohtaan kohdistui esimerkiksi siihen, että nuoren kertomaa ei otettu vakavasti. Vaikka tutkimuksessa selviteltyt palvelukokemukset liittyvät erilaisiin palveluihin kuin mitkä tässä opinnäytetyössä ovat kyseessä, on nuorten kokemuksissa yhteneväisyyksiä. Myös opinnäytetyön haastatteluissa

nousi esiin se, että nuoren itse kertoma tuentarve ei välttämättä johtanut tuen saamiseen. Toisaalta haastatteluissa nousi esiin myös hyvään palvelukokemukseen liittyneitä piirteitä, kuten kokemus oman roolin merkityksellisyydestä ja kuulluksi tulemisesta yhteistyössä. Nuoret kuvasivat yhteistyön lisänneen ymmärrystä heidän tilannettaan kohtaan ja tuoneen opiskeluun heidän tarvitsemaansa tukea. Tämä on lähellä edellä mainitussa tutkimuksessa kuvattua ammattitaitoisen ohjauksen ja neuvonnan saamista.

7.3 Eettisyys

Kehittämistyötä suunniteltaessa tutustuttiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan Hyvän tieteellisen käytännön ohjeisiin ja Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin ohjeeseen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019 ja 2023). Opinnäytetyö suunniteltiin ja toteutettiin noudattaen näitä ohjeita sen kaikissa vaiheissa aina raportointiin ja julkaisuun saakka. Eri vaiheissa palattiin uudelleen annettuihin ohjeistuksiin ja etsittiin eettisesti kestävät ratkaisut haasteisiin. Nämä tilanteet on kuvattu tarkemmin alla.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on antanut ohjeistuksen ihmistieteiden tutkimukseen ja ennakoarvioinnin järjestämiseen liittyen. Se tarkoittaa tutkimuksen eettisten riskien arvioimista ennen tutkimuksen aloittamista. Alaikäisiä haastateltavia suojaavat tarkemmat tutkimuseettiset periaatteet kuin aikuisia. (Rutanen & Vehkalahti, 2019, s. 11–12, 15.) Tässä opinnäytetyössä haastatellut nuoret kuuluivat erityisen haavoittuvaan ryhmään, koska heillä oli Nuorten vastaanoton asiakkuus. Tästä syystä ennen tutkimusluvan anomista selvitettiin, onko tarvetta eettiselle ennakoarvioinnille. Tarvetta ennakoarvioinnille tiedusteltiin Satakunnan ammattikorkeakoulun tutkimuseettikan tukihenkilöltä. Hän kertoi, että aihe ei suoraan kosketa nuorten terveyttä tai hyvinvointia ja haastateltavat ovat yli 15-vuotiaita, joten automaattisesti ei ole aihetta toteuttaa eettistä ennakoarviointia. Hänen mukaansa tutkimusluvan antaja voi halutessaan edellyttää ennakoarviointia. Tutkimuslupa anottiin Satakunnan hyvinvointialueelta, joka ei edellyttänyt eettistä ennakoarviointia, vaan myönsi tutkimusluvan opinnäytetyölle toukokuussa 2023.

Opinnäytetyössä kunnioitettiin osallistujien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Osallistujat saivat etukäteen tietoa tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja siitä, mitä osallistuminen käytännössä heiltä edellyttää. Osallistumisen vapaaehtoisuutta korostettiin koko prosessin ajan. Tutkimuksen toteuttamisesta ei aiheutunut osallistujille haittaa. Tästä huolehdittiin esimerkiksi siten, että haastatteluaineisto oli ainoastaan tutkijan käytössä ja raportoinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että yksittäiset henkilöt eivät ole lainauksista tunnistettavissa. Henkilötietoja ei talletettu. Ennakkoon jaetut infokirjeet muotoiltiin mahdollisimman konkreettiseen ja ymmärrettävään muotoon ja nuorille suunnatuissa infokirjeissä vältettiin tutkimusterminologian käyttöä. Yli 15-vuotiaan kohdalla nuoren oma suostumus riittää tutkimukseen osallistumiseen. Alaikäisen haastateltavan kohdalla varmistettiin, että huoltaja oli tietoinen tutkimuksesta. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 7–9.)

Nuorten haastatteluihin ei eettisistä syistä otettu mukaan tutkijan omia asiakkaita. Roolien ja keskustelun luonteen muuttuminen olisi voinut olla haastateltavalle vaikeaa hahmottaa, mikä olisi voinut johtaa siihen, että haastateltava kertoo asioita, joita ei muuten haastattelussa olisi kertonut. On myös todennäköistä, että työskentelyyn liittyvien haasteiden esille ottaminen olisi ollut hankalaa oman työntekijän kanssa.

Työntekijöiden ryhmähaastatteluissa tutkittavat ilmaisivat suostumuksensa kertomalla sähköpostilla haluavansa osallistua haastatteluun. Yksi osallistuja osallistui haastatteluun kollegan koneen kautta ja ilmaisi tässä yhteydessä haluavansa osallistua. Nuoret ilmaisivat halunsa osallistua ottamalla yhteyttä tutkijaan tai kertomalla sen puhelinkeskustelussa. Jokaisen haastattelun alussa kerrottiin haastatteluun osallistumisen olevan vapaaehtoista. Mihin tahansa kysymykseen oli mahdollisuus jättää vastaamatta, jos ei niin halunnut tehdä. Osallistujat olivat tietoisia, että suostumuksen voi peruuttaa missä tahansa vaiheessa. Yksi ryhmähaastatteluun ilmoittautunut ei tullut paikalle Teams-yhteyteen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019, s. 8.)

Vaatus tutkimusaineistojen avoimuudelle on kasvanut, mikä edellyttää osallistujien tietosuojan erityistä huomioimista. Tietosuojavaltuutettu on linjannut, että vain anonymisoitua dataa voidaan julkaista avoimen tieteen periaatteiden mukaisesti. (Rutanen & Vehkalahti, 2019, s. 18, 20, 25.) Tämä opinnäytetyö julkaistaan Theseus-tietokannassa, missä se on avoimesti saatavilla. Raportoinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota osallistujien yksityisyyden suojan varjelemiseen. Tästä syystä haastattelulainauksissa ei ole mainittu työntekijöiden koulutusta tai ammattinimikettä. Niin haastateltujen nuorten kuin henkilökunnan haastattelulainaukset on valittu siten, että henkilöt eivät ole niistä tunnistettavissa. Tutkimuksen aineistoa ei tallenneta kansalliseen arkistoon jatkokäyttöä varten.

7.4 Luotettavuus

Toimintatutkimuksen tavoitteena ei ensisijaisesti ole yleistettävissä oleva tieto, vaan keskiössä on työelämän kehittäminen. Kerättävällä tutkimustiedolla tuetaan tätä kehittämistä. Tässä opinnäytetyössä tiedonkeruun menetelmät olivat laadullisia ja niiden avulla pyrittiin tutkittavan ilmiön ymmärtämiseen, monipuoliseen kuvaamiseen ja selittämiseen. Tutkimustieto toimi kehittämiseen liittyvien ratkaisujen pohjana. (Kananen, 2014, s. 9, 12, 22, 28.) Opinnäytetyössä hyödynnettiin tutkimuksellisen osion lisäksi työntekijöitä osallistavaa työkonferenssi-menetelmää, mikä osaltaan paransi suunniteltujen kehittämistoimien sopivuutta juuri perhekeskus Lounatuudessa tapahtuvaan monialaiseen yhteistyöhön.

Laadullisen aineiston keruussa ja analysoinnissa tutkija on keskeisessä roolissa. Kun vielä huomioidaan, että opinnäytetyö on toimintatutkimus, jossa tutkija on itse osa tutkittavaa työyhteisöä, on selvää, että tutkijan toiminta on myös tutkimuksen luotettavuuden näkökulmasta keskeisellä sijalla. Tutkijalta edellytetään paitsi tutkimusosaamista myös hyviä sosiaalisia taitoja. (Kananen, 2014, s. 22, 28, 67.) Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa perehdyttiin toimintatutkimusta ja aineiston keruumenetelmiä koskevaan kirjallisuuteen. Näihin asioihin palattiin opinnäytetyön eri vaiheissa pyrkien tällä tavoin

vahvistamaa menetelmien käytön osaamista. Opinnäytetyön kaikissa vaiheissa pyrittiin huolellisuuteen ja tarkkuuteen. Eri vaiheet ja niiden aikana tehdyt valinnat kuvattiin tähän raporttiin mahdollisimman tarkasti luotettavuuden lisäämiseksi. Opinnäytetyön tekijän kokemattomuus tutkijana on osaltaan vaikuttanut lopputulokseen ja sen luotettavuuteen.

Työn ja työyhteisön tunteminen voi myös estää tutkijaa näkemästä uusia toimintatapoja (Kananen, 2014, s. 138). Tutkijan henkilökohtainen kokemus kohteesta onkin kehittämisen kannalta hyödyllistä vain silloin, kun hän tiedostaa myös sen, mitä hän ei tiedä (Vilkka, 2021, s. 140). Tämän opinnäytetyön kannalta olisi ollut erittäin haitallista, jos opinnäytetyön tekijä olisi tarkastellut monialaista yhteistyötä vain oman yksikkönsä näkökulmasta ja sen tavoitteista käsin. Koko prosessin ajan hänen pyrkimyksenään oli tarkastella yhteistyötä laajempänä kokonaisuutena. Tiedonkeruu ammattiryhmittäin auttoi näkemään yhteistyön kokonaisuuden eri näkökulmista, mikä osaltaan auttoi rakentamaan kokonaiskuvaa ja hahmottamaan kehittämiskohteita. Opinnäytetyön aikana tuli eteen myös yllättäviä asioita ja tilanteita, joissa opinnäytetyön tekijän oli reflektoitava niiden herättämiä ajatuksia ja tunteita.

7.4.1 Kirjallisuuskatsauksen luotettavuus

Kirjallisuuskatsauksen luotettavuutta parantaa se, että sen eri vaiheet on kuvattu yksikohtaisesti aineistonkeruusta sisällönanalyysiin. Luotettavuutta tukee myös se, että tietohakujen rakentamisessa hyödynnettiin informaation osaamista. Valintakriteerit oli mietitty tarkkaan siten, että ne vastasivat tämän opinnäytetyön tarpeita. Valikoidut tutkimukset arvioitiin Joanna Briggs instituutin tutkimusten laadun arviointikriteerien avulla. Tällä pyrittiin varmistamaan se, että katsaukseen otettiin mukaan ainoastaan laadukkaasti toteutettuja tutkimuksia.

7.4.2 Haastattelujen luotettavuus

Ryhmähaastattelut olivat opinnäytetyön tekijälle itselleen uusi ja opettavainen kokemus. Työntekijät kertoivat kokemuksistaan ja näkemyksistään avoimesti. Monet toivat esiin sitä näkökulmaa, että tuntui hyvältä tulla kuulluiksi, kun toimintaa pyritään kehittämään. Ryhmäjaottelu ammattiryhmittäin sai myös positiivista palautetta. Haastattelujen ohjaaminen teemojen mukaisesti oli välillä haastavaa. Hyvien käytäntöjen kohdalla nousi esiin myös toimimattomia käytäntöjä, jotka olivat lähellä kehittämiskohteita. Näin teemat limittyivät ennakoitua enemmän. Haastateltavilta tuli jonkun verran palautetta aiheessa pysymisestä ja pohdintaa siitä, kuuluuko hänen esiin ottamansa asia juuri tähän teemaan. Pääosin haastattelut kuitenkin kulkivat suhteellisen sujuvasti teemasta seuraavaan.

Osa opiskelijahuollon työntekijöistä oli haastattelijalle työn kautta ennestään tuttuja. Tällä on voinut olla vaikutusta haastattelujen kulkuun siitä huolimatta, että hän pyrki ottamaan etäisyyttä omaan työrooliinsa. Substanssiosaaminen ja tuttuus saattoivat haastatteluissa helpottaa keskusteluun lähtemistä ja auttaa löytämään kehittämiskohteita. Niillä on kuitenkin voinut olla myös vastakkainen vaikutus. Se, että opinnäytetyön tekijä on tiedostanut ja ymmärtänyt oman taustansa ja sen mahdolliset vaikutukset, osaltaan parantaa tutkimuksen luotettavuutta (Kananen, 2014, s. 81).

Kuraattorien ja Nuorten vastaanoton ryhmähaastatteluissa päästiin osallistujien osalta hyvään kattavuuteen. Psykologien ryhmähaastatteluun saatiin rekrytointihaasteiden jälkeen kolme osallistujaa, jotka edustivat sekä lukiota että ammatillista oppilaitosta. Tätä edustusta voidaan pitää tyydyttävänä huomioiden ammattiryhmän suhteellisen pienen koon. Terveystieteiden ryhmähaastatteluun osallistuneet edustivat kaikki samaa oppilaitosta. Näin ollen haastateltavien edustavuus jäi sekä osallistujamäärän että edustettujen oppilaitosten osalta heikoksi. Jälkikäteen ajateltuna terveystieteilijöille olisi voinut tarjota vielä lisää haastatteluajankohtia, jotta osallistujamäärä olisi saatu kattavammaksi. Osaltaan tätä kuitenkin haastoi haastattelujen ajoittuminen kesäkuun alkuun juuri ennen kesälomia. Se, että kaikissa ryhmähaastatteluissa ei

päästy hyvään kattavuuteen, tulee osaltaan huomioida, kun haastattelujen tuloksia hyödynnetään käytäntöjen kehittämisessä.

Kallinen ja Pirskanen (2022, s. 58) totesivat, että kokemus lasten ja nuorten kanssa työskentelystä voi olla hyödyksi haastatteluissa, mutta se ei ole välttämätöntä. Opinnäytetyön tekijä on työskennellyt nuorten mielenterveys- ja päihdetyössä noin kuuden vuoden ajan, joten kokemusta nuorten hoidollisesta haastattelusta ja keskusteluista löytyi. Teemahaastattelujen tekeminen opinnäytetyön näkökulmasta oli kuitenkin hänelle uutta. Nuorten haastatteluissa näkyi, että monialaiseen yhteistyöhön osallistui myös muita koulun toimijoita kuten opettajia tai erityisopettajia. Vastauksista ei ollut mahdollista analysoida erikseen pelkästään opiskelijahuollon henkilöstön kanssa tehtyyn yhteistyöhön liittyviä tekijöitä. Nuorten haastatteluja toteutui opinnäytetyössä kaksi, minkä vuoksi niiden tuloksia voidaan tarkastella yksittäisten nuorten näkemyksinä monialaisesta yhteistyöstä. Kaikesta huolimatta ne toivat esiin tärkeää nuorten omaa näkemystä monialaisesta yhteistyöstä ja sen kehittämiskohteista.

Opinnäytetyön tekijä toteutti kaikki tarvittavat sisällönanalyysit yksin, mikä osaltaan korosti hänen rooliaan. Analyysin tekeminen parin tai ryhmän kanssa olisi mahdollistanut keskustelun ja yhteisen pohdinnan tilanteissa, joissa ollaan kahden vaiheilla. Aineiston analysoinnissa moni kohta edellytti tarkkaa pohdintaa sen suhteen, mihin kehittämistehtävään tai teemaan ilmaisu kuuluu. Myös tässä vaiheessa nousi esiin aiemmin kuvattu teemojen limittyminen toistensa kanssa. Toimivien käytäntöjen teeman alla tuli kuvausta nykytilanteesta ja myös siinä olevista toimimattomista käytännöistä. Osin näitä oli haastavaa erottaa monialaista yhteistyötä edistävistä ja haastavista tekijöistä. Oli myös aiheita kuten esimerkiksi tiedonkulku ja työnjako, jotka nousivat tavalla tai toisella esiin kaikkien teemojen kohdalla. Vaikkakin kaikki vaiheet pyrittiin tekemään ja kuvaamaan mahdollisimman objektiivisesti ja huolellisesti, heikensi työparin tai työryhmän puuttuminen sisällönanalyysin luotettavuutta.

7.4.3 Työkonferenssin luotettavuus

Työkonferenssin luotettavuuteen vaikuttivat osallistujien edustavuus ja käydyn dialogin avoimuus. Taulukossa 18. on kuvattu työntekijöiden jakaantuminen työryhmien ja oppilaitosten mukaan. Siitä selviää, että jokaisesta ammattiryhmästä oli konferenssissa edustajia, mutta opiskelupsykologien edustus oli muita heikompi. Vastaavasti oppilaitos tasolla tilannetta tarkasteltaessa selviää, että Winnova on yliedustettu suhteessa muihin toisen asteen oppilaitoksiin. Yksi osallistuja työskenteli peruskouluikäisten nuorten kanssa. Edustavuuteen liittyvät kysymykset näkyvät osaltaan työkonferenssin tuotoksessa. Seuraavassa vaiheessa monialaisen yhteistyön toimintakäytännöt menevät kuitenkin jokaisen ammattiryhmän läpikäytäviksi ja näissä työryhmissä ovat mukana myös ne työntekijät, jotka eivät päässeet osallistumaan työkonferenssiin. Näin ollen jatkokehittämisessä on turvattu työntekijöiden laaja osallisuus prosessin eteenpäin viemiseen. Tässä vaiheessa on vaikea arvioida, missä määrin osallistujien edustavuuden haasteet vaikuttavat loppujen lopuksi monialaisen yhteistyön käytäntöjen kehittämiseen pidemmällä aikavälillä.

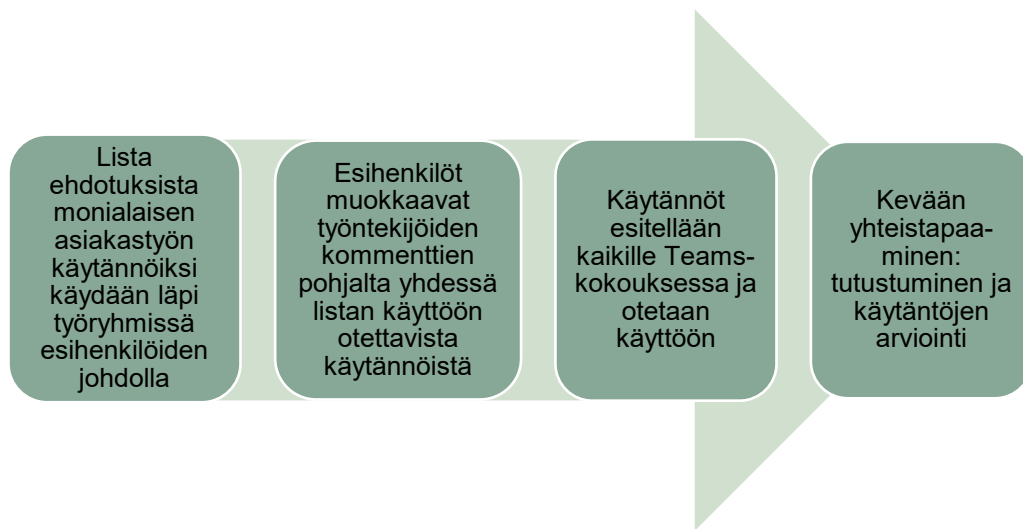
Taulukko 16. Työkonferenssin osallistujat.

Ammattiryhmät		Oppilaitokset	
Esihenkilöt	4	Winnova	6
Nuorten vastaanotto	4	SataEdu	0
Terveystenhoitajat	4	Porin lukio	1
Kuraattorit	4	Ulvilan lukio	0
Psykologit	1	Merikarvian lukio	1
Yhteensä	17	Muu	1
		Opiskelijahuolto yhteensä	9

Konferenssin aluksi käytiin läpi demokraattisen dialogin peruseriaatteet, jotta ne tukisivat työskentelyn dialogisuutta ja tasa-arvoisuutta. Sivusta seuraten pienryhmissä syntyi hyvin keskustelua annetuista aiheista. Osallistumatta itse ryhmiin on kuitenkin mahdotonta arvioida ryhmien dialogin laatua ja tasa-arvoisuuden toteutumista.

7.5 Jatkokehittäminen ja jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyön toimintatutkimuksen neljäs sykli sisältää toimintasuunnitelman viemisen käytäntöön. Tämä vaihe toteutuu opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Sen vaiheet on kuvattu kaaviossa 10. Edellytykset jatkokehittämisen toteutumiselle ovat hyvät, sillä sekä henkilökunta että esihenkilöt kokevat monialaisen yhteistyön kehittämisen tärkeäksi ja ovat sitoutuneet suunnitelman eteenpäin viemiseen.

Kuvio 10. Neljäs sykli: toimintasuunnitelman vieminen käytäntöön.

Kehittämisen prosessin jatkuessa olisi siihen hyödyllistä nivoa tutkimuksellisia elementtejä myös jatkossa. Niiden avulla voidaan arvioida, miten käyttöön otetut toimintakäytännöt ovat vastanneet tarpeeseen ja mitä tekijöitä vielä pitää kehittää. Tässä opinnäytetyössä nuorten näkökulma perustui hyvin pieneen otokseen, joten jatkossa nuorten näkökulman laajempi selvittäminen ja kuvaaminen palvelisi osaltaan sekä kehittämistä että nuorten osallisuuden vahvistamista.

LÄHTEET

- Aalto, A-M. (2021). Nuorten sosiaali- ja terveystalveluiden tarve, palveluiden riittävyys ja asiakaskokemukset. Teoksessa P. Berg & S. Myllyniemi (toim.), Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020 (s. 79–97). <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/03/nuorisobarometri-2020-web-1.pdf>
- Aalto-Setälä, T., Huikko, E., Appelqvist-Schmidlehner, K., Haravuori, H. & Marttunen M. (2020). Kouluikäisten mielenterveysongelmien tuki ja hoito perustason palveluissa. Opas tutkimiseen, hoitoon ja vaikuttavien menetelmien käyttöön. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-547-6>
- Aalto-Setälä, T., Huikko, E. & Peltola, K. (2023). Vaikuttavammat mielenterveyspalvelut lapsille ja nuorille: toimenpidesuositus. Päätösten tueksi 4/2023, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-070-5>
- Aalto-Setälä, T., Suvisaari, J., Appelqvist-Schmidlehner, K. & Kiviruusu, O. (2021). Pandemia ja nuorten mielenterveys: Kouluterveyskysely 2021. Tutkimuksesta tiiviisti 55/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN ISBN 978-952-343-738-8.pdf>
- Cooper, M., Evans, Y. & Pybis, J. (2016). Interagency collaboration in children and young people's mental health: a systematic review of outcomes, facilitating factors and inhibiting factors. *Child: Care, Health & Development*, 42 (3), 325–342. <https://doi.org/10.1111/cch.12322>
- Croell, K., Knape, N., Nieminen, J., Suomela, T. & Syrjä, V. (2023). Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Satakunnan hyvinvointialueella: Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-186-3>
- Forsell, M. (2022). Lasten ja nuorten mielenterveysperusteinen tutkimus ja hoito 2020. Tilastoraportti 21/2022. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022060342738>
- Happo, I., Junkkari, M., Kepanen, P., Koukkari, M. & Nuutila, L. (2015). Opiskelijälähtöinen moniammatillinen yhteistyö ammatillisessa erityisopetuksessa – kohti osallistavia käytäntöjä. Teoksessa: M. Hirvonen (toim.), Yhdessä toimien ja erilaisuutta arvostaen, ammatilliset opettajakorkeakoulut erityisopetusta kehittämässä (s. 58-72). Jyväskylän ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-830-390-2>
- Heikkinen, H.L.T. (2018). Toimintatutkimus: Kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa R. Valli (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle (5. uudistettu painos, s. 182–194). PS-kustannus.

Heikkinen, H.L.T., Kaukko, M. & Salo, P. (2023). Mitä toimintatutkimus on ja miten sitä tehdään? Teoksessa H.L.T. Heikkinen & M. Kaukko (toim.), Toimintatutkimus: käytännön opas (s. 17–38). Vastapaino.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2022). Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö (2. painos). Gaudeamus.

Holopainen, E., Nyysölä, A., Karvonen, S., Hästbacka, N., Lipponen, O., Aaltonen, S. & Pitkänen, T. (2023). Monialainen yhteistyö nuorille suunnatuissa palveluissa on vaihtelevaa – katsaus kirjallisuuteen. Tutkimuksesta tiiviisti 23/2023. Suomen sosiaalinen tila 2/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-087-3>

Huikko, E., Peltola, K. & Aalto-Setälä, T. (2023). Lasten ja nuorten mielenterveyshäiriöiden vaikuttavuuden lisääminen. Kansallisen lapsistrategian toimenpiteiden 13 loppuraportti. Työpaperi 3/2023. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-015-6>

Hujala, A., Taskinen, H., Oksman, E., Kuronen, R., Karttunen, A. & Lammin-takanen, J. (2019). Sote-ammattilaisten monialainen yhteistyö: Paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat etusijalle. Yhteiskuntapolitiikka 84(5–6), 592–600. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019112744444>

Jennings, S. & Evans, R. (2020). Inter-professional practice in the prevention and management of child and adolescent self-harm: forster carers' and residential carers' negotiation of expertise and Professional identity. *Sociology of Health & Illness* 43(5), 1024–1040. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.13071>

Juuti, P. & Puusa, A. (2020). Toimintatutkimus, sekä toimintaa että tutkimusta. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät (s. 256–270). Gaudeamus.

Kallinen K. & Pirskanen H. (2022). Lasten ja nuorten tutkimushaastattelu. Gaudeamus.

Kananen, J. (2014). Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Suomen yliopistopaino.

Kananen, J. (2017). Kehittämistutkimus interventiotutkimuksen muotona. Opas opinnäytetyön ja Pro gradun kirjoittajalle. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Suomen yliopistopaino – Juvenes Print.

Kangasniemi, M., Pietilä, A-M., Utriainen, K., Jääskeläinen, P., Ahonen, S-M. & Liikanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25(4), 291–301. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286/77409>

Kanste, O., Haravuori H., Muinonen E. & Marttunen M. (2018). Kunnallisen opiskeluterveydenhuollon ammattilaisten näkemyksiä yhteistyöstä mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä lastensuojelun kanssa. *Hoitotiede* 30(1), 67–80. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128411/77534>

Kanste, O., Kiviruusu, O., Halme, N. & Haravuori, H. (2018). Mielialastaan huolestuneiden nuorten tuen saaminen koulusta, palveluista ja lähipiiriltä – Kouluterveyskyselyn 2017 tuloksia. Teoksessa: Gissler, M., Kekkonen, M. & Känkänen, P. (toim.) Nuoret palveluiden pauloissa: Nuorten elinolot -vuosikirja 2018 (s. 46–57). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-200-0>

Koskela, Seija. (2013). ”Mie teen vaan oman työni”. Toimintatutkimus moniammatillisen yhteistyön ja ohjausosaamisen kehittämisestä [väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. University of Jyväskylä. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5330-0>

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 758/1992. Haettu 15.2.2023 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. Haettu 15.2.2023 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812>

Lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelut. (n.d.) Katsottu 25.8.2023 osoitteesta: <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/palvelut/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-paihde-ja-mielenterveyspalvelut/>

Lehtonen, J., Syvänen, S., Kokkonen, A. & Tamminen, H. toim. (2014). Työkonferenssi: dialoginen kehittämismetodi. Työturvallisuuskeskus. Painojussit.

Matthews, K., Enyart, M. & Freeman, R. (2019). Putting the Pieces Together of Longitudinal Wraparound, Systems of Care, and Positive Behavior Support Implementation. *Community Mental Health Journal* 55, 932–941.

<https://doi.org/10.1007/s10597-019-00379-8>

Morgan, S., Pullon, S., Garrett, S. & McKinlay, E. (2018). Interagency collaborative care for young people with complex needs: Front-line staff perspectives. *Health Soc Care Community* 27, 1019–1030.

<https://doi.org/10.1111/hsc.12719>

Niemi, R., Kiilakoski, T. & Kaukko, M. (2023). Suunnittelu ja toteuttaminen. Teoksessa H.L.T. Heikkinen & M. Kaukko (toim.), Toimintatutkimus, käytännön opas (s. 111–136). Vastapaino.

Nooteboom, L.A., Mulder, E.A., Vermeiren, R.R.J., Eilander, J., van den Eschen, S.I. & Kuiper, C.H.Z. (2022). Practical Recommendations for Youth Care Professionals to Improve Evaluation and Reflection During Multidisciplinary Team Discussions: An Action Research Project. *International journal of integrated care* 22(1):26. <https://doi.org/10.5334/ijic.5639>

Nuorisolaki 1285/2016. Haettu 27.11.2022 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. Haettu 20.1.2023 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

Palvelujen käyttökokemukset. (2020). Teoksessa P. Berg & S. Myllyniemi (toim.), Palvelu pelaa! Nuorisobarometri 2020. (s. 41–48). Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/03/nuorisobarometri-2020-web-1.pdf>

Pitkänen, T., Tourunen, J., Huhta, H., Kaskela, T., Takala, J., Helfer, A., Jurvanen, S., Laine, R., Larivaara, M. & Suurpää, L. (2022). Nuorten mielenterveyden tukeminen sosiaalihuollossa ja matalan kynnyksen toiminnassa. Työntekijöiden ja nuorten näkemyksiä tarpeista ja toimintatavoista. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:65. Valtioneuvoston kanslia. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-169-8>

Porrastettu tuen ja hoidon malli lasten ja nuorten palveluissa. (23.9.2023). Katsottu 22.10.2023: <https://terapiatetulinjaan.fi/lapset-ja-nuoret/porrastettu-tuen-ja-hoidon-malli-lasten-ja-nuorten-palveluissa/>

Rutanen, N. & Vehkalahti, K. (2019). Lasten ja nuorten tutkimusetiikan muuttuvat kentät. Teoksessa N. Rutanen & K. Vehkalahti (toim.), Tutkimuseettisestä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen, Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka (s. 7–31). Nuorisotutkimusseura.

Saikkumäki, P., Rajavaara, M. & Seppälä, U. (2017). Monialainen yhteistyö paikallisessa työllisyyden hallinnassa, integroiva kirjallisuuskatsaus. Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 7. Kela. <https://hdl.handle.net/10138/229018>

Satakunnan hyvinvointialue. (n.d.) Perhekeskus Lounatuuli. Katsottu 1.11.2023 osoitteesta: <https://satakunnanhyvinvointialue.fi/perhekeskus-lounatuuli/>

Satakunnan hyvinvointialueen organisaatiokaavio. (n.d.). Katsottu 25.8.2023 osoitteesta: https://satakunnanhyvinvointialue.fi/wp-content/uploads/2023/05/Organisaatorakenne_SHA_2023.pdf

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Haettu 27.11.2022 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Pidm45053757694976>

Terveydenhuoltolaki 11326/2010. Haettu 28.1.2023 ja 27.4.2023 osoitteesta: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=terveydenhuoltolaki>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021a). Interpersoonallisen ohjannan (IPC) toteuttaminen opiskeluhoollossa. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021100149175>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021b). Kouluterveyskysely 2021. Haettu 1.11.2023 osoitteesta: <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=szYttNa1tDY0c7XWNQQA&region=szZxtDb1tjbRBwA=&year=sy5ztjbs0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.1.1&buildTimestamp=202309010633>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). Kouluterveyskysely 2023. Haettu 5.1.2024 osoitteesta: https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk2/nuoret/fact_ktk2_nuoret?row=measure-952824.&row=952810L&column=alue-886778.886780.&column=vuosi-952479.&column=ka-987089&column=taustatekija-888288&column=sp-888243&fo=1#

Timperi, T. (2022). Sote-integraation edellyttämä monialainen yhteistyösääminen, Selvityshenkilön raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:22. Sosiaali- ja terveysministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-5399-4>

Toimintamalli lapsilla ja nuorilla. (9.6.2023). Katsottu 22.10.2023: <https://terapiatetulinjaan.fi/lapset-ja-nuoret/terapiat-etulinjaan-toimintamalli-tuo-tyokaluja-lasten-ja-nuorten-mielenterveyspalveluiden-kehittamiseen/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (Uudistettu laitos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa, Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf

Van Dongen, T., Sabbe, B. & Glazemakers, I. (2017). A protocol for interagency collaboration and family participation: Practitioners' perspectives on the Client Network Consultation. Journal of interprofessional care 32(1), 14–23. <https://doi.org/10.1080/13561820.2017.1379961>

Vilkkä, H. (2021). Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. PS-kustannus.

WHO. (2022). Adolescent Health. Katsottu 27.11.2022: https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1

Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991. Katsottu 15.2.2023 osoitteesta: https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

LIITE 1. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN AINEISTON HAKU JA VALINTA.

Tietokanta	Hakusanat ja hakutyyppi	Tulokset	Otsikon perusteella hyväksytyt	Koko tekstin perusteella hyväksytyt
Finna kansainväliset artikkelit	Nuor* AND mielenterveys* AND yhteistyö*	26	4	1
Medic	Nuor* AND verkosto*	15	1	0
Medic	Nuor* AND mielenterveys* AND yhteistyö*	7	2	1
Cinahl	Interagency AND "client orientation" AND "mental health"	8	3	2
Cinahl	Interagency collaboration in children and young people's mental health	157	3	3
Pubmed	"multi-agency" AND (collaboration OR co-operation OR co-working) AND ("young people" OR youth OR teen* OR adolescent*)	4	1	1

LIITE 2. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TUTKIMUKSET

Tekijät, vuosi, maa	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimustyyppi, tutkimusmenetelmä	Aineiston keruun menetelmät ja kohde-ryhmä	Keskeiset tulokset (esim. tutkitut interventiot)	Laadun arviointipisteet (JBI)
1 Kanste Outi, Haravuori Henna, Muinonen Essi, Marttunen Mauri 2018 Suomi	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata opiskeluterveydenhuollon ammattilaisten näkemyksiä yhteistyöstä mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä lastensuojelun kanssa toisen asteen oppilaitoksissa ja ammattikorkeakoulussa.	Poikkileikkausasetelmassa tehty survey -tutkimus. Aineisto analysoitiin kuvailevan tilastotieteen menetelmillä: prosentti- ja frekvenssijakaumat, sijaintia ja hajontaa kuvaavat tunnusluvut, muuttujien ristiintaulukointi, Fisherin testi ja kontingenssi-kerroin. Avoimet kysymykset analysoitiin aineistolähtöisellä sisälönanalyysillä.	Kohderymänä olivat kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat ja lääkärit. Tutkimuksessa käytettiin ositettua otantaa siten, että ensin valittiin mukaan kuusi suurinta kuntaa ja loppuihin käytettiin ositettua otantaa suhteellisella kiintiöinnillä. Mukaan valikoitui 94 kuntaa. Aineisto koostuu terveydenhoitajien (n=253, vastausprosentti 64 %) ja lääkäreiden (n=62, vastausprosentti 51 %). vastauksista.	Opiskeluterveydenhuollossa tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa sekä vertikaalisesti että horisontaalisesti. Toimintakäytännössä on vaihtelua eri kuntien ja oppilaitosten välillä, mikä asettaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan palveluiden saatavuuden suhteen. Toimiviksi yhteistyökäytäntöiksi arvioitiin työparityökentely ja yhteisvastaanotot, psykiatrinen sairaanhoitaja oppilaitoksessa sekä joustavat konsultaatiomahdollisuudet.	JBI:n arviointikriteerit poikkileikkaustutkimukselle: 7/8
2 Cooper M., Evans Y. & Pybis J. 2016 Iso-Britannia	Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella kokonaisvaltaisesti eri tahojen välisen yhteistyön vaikutuksia sekä selvittää yhteistyötä edistäviä	Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen suunnitelman laatimisessa hyödynnettiin palveluiden käyttäjien, mielenterveydenhuollon ammattilaisten	Yleisesti monialaisen yhteistyön vaikutukset arvioitiin positiivisiksi, vaikka tulokset eivät ole täysin yksimielisiä. Yhteistyö lisää lasten ja huoltajien tyytyväisyyttä	JBI:n arviointikriteerit asiantuntijoiden näkemykselle ja narratiiviselle tekstille: 5/6

	<p>ja estäviä tekijöitä lasten ja nuorten mielenterveystyössä.</p>		<p>ja akateemisten asiantuntijoiden osaamista. Katsaukseen koottiin tutkimuksia, jotka koskivat vähintään kahden tahon tai ammatillisen ryhmän välistä läheistä yhteistyötä lasten tai nuorten mielenterveystyössä. Haut toteutettiin Web of Science core collection, Medline, PsycInfo, Social care online, Cochrane library ja Google scholar tietokantoihin. Aineistoon monialaisen yhteistyön vaikutuksista hyväksyttiin sekä laadullisia että määrällisiä tutkimuksia, minkä vuoksi päädyttiin narratiiviseen lähestymistapaan. Yhteistyötä edistäviä ja estäviä tekijöitä koskeva tieto tuli pääsääntöisesti laadullisista tutkimuksista, joten se käsiteltiin kvalitatiivisen meta-analyysin keinoin temaattisen analyysin periaatteiden mukaan. Lopullinen aineisto</p>	<p>palveluihin, mutta hoidon tulokset eivät vaikuttaneet paranevan. Yhteistyö saattaa lisätä palveluiden käyttöä tai toisaalta johtaa palveluiden määrän ja laadun vähenemiseen. Yhteistyötä edistävät hyvä kommunikaatio, ammattilaisten välinen kunnioitus ja riittävät resurssit. Aiempia tutkimuksia enemmän korostettiin yhteisten harjoitusten, yksiköiden välisen ymmärryksen ja yhdyshenkilön merkitystä. Nämä eroavaisuudet aiempaan voivat liittyä ominaispiirteinä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden alaan.</p>	
--	--	--	---	---	--

			muodostui 33 tutkimuksesta.		
3 Matthews Kris, Enyart Matt, Freeman Rachel 2019 USA	Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Positive Behavior Support (PBS) -toimintatavan vaikutuksia Wraparound (WA) -toimintamalliin ja alueelliseen yksiköiden väliseen yhteistyöhön	Laadullinen tutkimus Case study	Tiedonkeruu toteutui strukturoituina ja strukturoimattomina haastatteluiluina (n=26) sekä kolmena ryhmähaastatteluna, joissa oli 3–7 osallistujaa. Kohderymänä olivat CMHC-yksiköiden esimiehet ja työntekijät, potilasetujärjestöjen toimijat sekä mielenterveysongelmista kärsivien nuorten vanhemmat.	Tutkimus liittyi PBS ja WA menetelmiin, jotka molemmat ovat näyttöön perustuvia menetelmiä käyttäytymisen ja tunne-elämän haasteista kärsivien nuorten kohdalla. WA-mallin osalta esiin nostettiin case manager -toiminnan merkitys ja yhteiset WA-tapaamiset, joihin oli vaikea saada tarvittavat henkilöt paikan päälle. Tehokkaan palvelusuunnittelun ja sujuvien siirtymien haasteiksi koettiin tiedonkulkuun liittyvät ongelmat ja tilanteiden nopeat muutokset. Organisaatioissa oli erilaisia käytäntöjä esim. mahdollisuudesta osallistua siirtopalaveriin asiakassuhteen päättymisen jälkeen. Alueellisen yhteistyön ja palvelukoordinaation parantamisessa keskeisiksi nähtiin yhteisen kielen käyttäminen, suunnitelmien yhdistäminen, yhteistyön tärkeyden näkeminen, tietoisuus eri	JBI:n kriteerit laadulliselle tutkimukselle: 8½/10

				toimijoiden toiminnasta sekä perheen osallistuminen.	
4 Van Dongen Thirsa, Sabbe Bernard, Glazemakers Inge 2017 Belgia	Arvioida Client Network Consultation (CNC) -toimintamallia selvittämällä ammattilaisten näkemyksiä mallin rakenteesta, sisällöstä ja vaikutuksista monialaiseen yhteistyöhön ja perheiden osallisuuteen.	Laadullinen tutkimus	Asiantuntijoista (n=16) ja erityisasiantuntijoista (n=7) koottiin sekarühmiä (n=3), jotka haastateltiin.	CNC mallin vahvuudet ovat voimavarakeskeisyys, perheen ja lapsen osallistaminen, eri ammattilaisten osaamisen mukana olo ja jaetut vastuualueet. Keskeistä on kutsua konsultaatioon juuri nuoren kannalta oleelliset yhteistyötahot. Ammattilaisten tulee työskennellä yhdessä, ei rinnakkain. Yhteistyön haasteena on aikataulujen yhteen sovittaminen. Sekä asiakkaat että työntekijät tarvitsevat etukäteen tietoa mallista ja sen käytännöistä, jotta voivat asianmukaisesti valmistautua tapaamisiin.	JBI:n kriteerit laadulliselle tutkimukselle: 6/10
5 Morgan Sonya, Pullon Susan, Garrett Susan & McKinlay Eileen 2018 Uusi-Seelanti	Selvittää YOSS-klinikan (moninaisten palveluiden tarpeessa olevien nuorten sosiaali- ja terveyspalvelut) ja muiden palveluntarjoajien välistä yhteistyötä ja siihen vaikuttavia tekijöitä vuosina 2015–2017.	Laadullinen tutkimus Multiple case study	Ryhmä- ja yksilöhaastattelut YOSS-klinikan ja 14 yhteistyötahon henkilökunnalle.	Osallistujat näkivät eri tahojen välisen yhteistyön merkityksen nuoren hoidon onnistumisen kannalta kriittiseksi tekijäksi ja suhtautuivat yhdessä työskentelyyn positiivisesti. YOSS:n kuvattiin koordinoivan yhteistyötä nuoren puolesta. Yhteistyön haasteeksi nähtiin erilaiset maailmankuvat ja	JBI:n kriteerit laadulliselle tutkimukselle: 9/10

				työskentelykulttuuri, joka ei tue yhteistyötä. Ilman YOSS mukana oloa yhteistyö ei ollut yhtä tiivistä ja jäi pääsääntöisesti tietojen vaihtamiseen. Luottamuksellisten suhteiden rakentaminen ammattilaisten kesken tuki yhteistyön tekemistä. Eri tahojen yhteistyö on monimutkaista ja haastavaa, mutta se nähdään tarpeelliseksi ja arvostetuksi monista haasteista kärsivien nuorten hoidossa.	
6 Jennings Stephen & Evans Rhiannon 2020 Iso-Britannia	Tutkimuksen tavoitteena on luoda teoreettinen näkemys, miten itsen vahingoittaminen ymmärretään ja sen suhteen toimitaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluissa ja selvittää monialaisia työskentelykäytäntöjä laajasti.	Laadullinen tutkimus Grounded theory	Aineisto kerättiin semistrukturoidut ryhmähaastatteluilla (n=21 osallistujaa yhteensä) ja yksilöhaastatteluilla (n=9), jotka todettiin tarpeelliseksi aiheen arkaluonteisuuden vuoksi. Kohdeyrymänä olivat kasvattivanhemmat (n=15) ja lastensuojeluyksikön työntekijät (n=15).	<p>Ammattilaisten keskinäisissä suhteissa olevat tekijät vaikuttavat merkittävästi heidän väliseensä yhteistyöhön.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kilpailu asiantuntijudesta: asemaan vs kokeemukseen liittyvä asiantuntijuus; lääkäri vs sijaishuoltaja/ohjaaja • Haasteena ammatillisen tasa-arvoisuuden säilyttämisessä yhteistyössä kliinikon kanssa oli että hänen koettiin nostavan oman osaamisensa ylemmäksi 	JBI:n kriteerit laadulliselle tutkimukselle: JBI 9/10

LIITE 3. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN POHJALTA SYNTYNYT KEHYS MONIALAISEN YHTEISTYÖN TARKASTESELLE

Monialaisen yhteistyön hyödyt	Toimivat ja vaikuttavat käytännöt monialaisessa yhteistyössä	Monialaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät
<ul style="list-style-type: none"> • Hoidon koordinointi paranee • Ymmärryksen lisääntyminen • Hoidon jatkuvuus • Laaja-alainen kuva nuoren tilanteesta • Hoidon tulokset paranevat • Nuoren oma kokemus ja osallisuus 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteisvastaanotot • Jalkautuminen • Verkostopalaverit • Saattaen siirtyminen palvelusta toiseen • Care/Case manager • Toimijoiden verkostoituminen • Moniammatilliset työryhmät • Konsultaatiot 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikointi/ tiedon kulku • Toimintayksiköiden väliset suhteet • Sovitut toimintatavat • Arvot • Suhtautuminen toisen ammattilaisen työhön • Organisaation koko • Asiakaslähtöisyys • Resurssit

LIITE 4. HAASTATTELUKUTSUUN LIITETTY INFOKIRJE HENKILÖKUNNALLE

Hei!

Olen Elina Viljanen ja työskentelen Nuorten vastaanotossa sairaanhoitajana. Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Opintoihini liittyy opinnäytetyö, jonka aiheena minulla on monialainen yhteistyö opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaista Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon yhteistyö on, miten asiakkaat sen kokevat ja miten sitä tulisi kehittää.

Haastattelen opinnäytetyötäni varten opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton työntekijöitä sekä nuoria, joilla on omakohtaista kokemusta monialaisesta yhteistyöstä. Haastatteluihin osallistuminen on vapaaehtoista ja suostumuksen voi peruuttaa missä tahansa vaiheessa. Haastattelujen jälkeen niiden sisältö kirjoitetaan auki ja analysoidaan. Tätä analyysiä käytetään käytännön yhteistyön tapojen kehittämisen pohjana syksyn työpajoissa, joihin osallistuu sekä opiskeluhuollon että Nuorten vastaanoton työntekijöitä.

Olen keskustellut opinnäytetyöstä sekä oman esimieheni että opiskelijahuollon palveluiden esimiesten kanssa. Työntekijän näkökulmasta osallistuminen tarkoittaa osallistumista Teamsin välityksellä 90 minuuttia kestävään ryhmäteemahaastatteluun, jonka teemat ja kysymykset toimitetaan hänelle ennakoon sähköpostilla. Ryhmän koko on 6-8 osallistujaa. Terveystoimijat, kuraattorit ja psykologit haastatellaan omina ryhminään. Osallistumista varten tarvitsen osallistujan sähköpostiosoitteen. Henkilötietoja ei tutkimukseen kerätä. Haastattelutallenteet ja niiden litteroidut muodot säilytetään salasanan takana siten, että ainoastaan tutkijalla on pääsy aineistoon. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen aineisto hävitetään asianmukaisesti. Valmis opinnäytetyö julkaistaan loppuvuodesta 2023 Theseus-tietokannassa, missä se on kaikkien vapaasti luettavissa. Raportoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota osallistujien anonymiteetin turvaamiseen.

Voit laittaa minulle sähköpostia halustasi osallistua ryhmähaastatteluun, niin olen sinuun yhteydessä haastatteluajankohdan sopimiseksi ja lähetän sinulle teemahaastattelurungon.

Kiitos!

Elina Viljanen
s-posti
044701XXXX

LIITE 5. RYHMÄHAASTATTELUJEN RUNKO

1. Teema: Toimivat ja vaikuttavat käytännöt monialaisessa yhteistyössä
  - Millaista yhteistyötä olette tehneet Nuorten vastaanoton/opiskelijahuollon palvelujen kanssa?
  - Mitkä käytännöt ovat olleet toimivia?
  - Millaisista käytännöistä nuoret ovat hyötäneet?
2. Teema: Monialaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät
  - Mitkä tekijät mielestänne edistävät monialaista yhteistyötä?
  - Mitkä tekijät mielestänne haastavat yhteistyötä?
3. Teema: Nuorten ja heidän vanhempiensa kokemukset monialaisesta yhteistyöstä
  - Millainen on nuoren rooli monialaisessa yhteistyössä?
  - Miten vanhemmat ovat mukana monialaisessa yhteistyössä?
  - Miten nuoret ja vanhemmat ovat kokemuksenne mukaan kokeneet monialaisen yhteistyön?
4. Teema: Miten monialaista yhteistyötä tulisi kehittää opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä?

LIITE 6. HAASTATTELUKUTSUUN LIITETTY INFOKIRJE NUORILLE

Hei!

Olen Elina Viljanen ja työskentelen Nuorten vastaanotossa sairaanhoitajana. Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Opintoihini liittyy opinnäytetyö, jonka aiheena minulla on monialainen yhteistyö opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaista Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon yhteistyö on, miten asiakkaat sen kokevat ja miten sitä tulisi kehittää.

Haastattelen opinnäytetyötäni varten opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton työntekijöitä sekä nuoria, joilla on omakohtaista kokemusta monialaisesta yhteistyöstä. Haastatteluihin osallistuminen on vapaaehtoista ja suostumuksen voi peruuttaa missä tahansa vaiheessa. Haastattelujen jälkeen niiden sisältö kirjoitetaan auki ja analysoidaan. Tätä analyysiä käytetään käytännön yhteistyön tapojen kehittämisen pohjana syksyn työpajoissa, joihin osallistuu sekä opiskelijahuollon että Nuorten vastaanoton työntekijöitä.

Mahdollisuutta osallistua haastatteluun tarjotaan Nuorten vastaanoton asiakkaana oleville nuorille, joiden kohdalla on tehty yhteistyötä opiskeluhuollon palveluiden kanssa. Haastattelut toteutetaan yksilohaastatteluina joko kasvotusten Nuorten vastaanoton tiloissa tai etäyhteyden avulla sinun oman valintasi mukaisesti. Aikaa haastatteluun kuluu enintään tunti. Haastattelukysymykset liittyvät kohdallasi tehtyyn yhteistyöhön ja siihen, miten olet sen kokenut. Kaikki antamasi tieto on käytäntöjen kehittämisen kannalta todella arvokasta. Kysymykset eivät koske henkilökohtaisia asioitasi ja voit jättää vastamatta, jos et halua kertoa näkemystäsi. Yhteydenpitoa varten tarvitsen sähköpostiosoitteesi tai puhelinnumerosi. Henkilötietoja ei tutkimukseen kerätä. Haastattelun tallenne ja aukikirjoitettu aineisto säilytetään salasanan takana. Ainoastaan tutkijalla on pääsy aineistoon. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen aineisto hävitetään asianmukaisesti. Valmis opinnäytetyö julkaistaan vuoden 2023 lopussa Theseus-tietokannassa, missä se on kaikkien vapaasti luettavissa. Raportoinnissa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että haastattelut eivät ole tunnistettavissa tekstistä.

Sinulla on varmasti tärkeää tietoa ja hyviä havaintoja aiheeseen liittyen ja toivon, että innostut tulemaan haastateltavaksi. Voit laittaa minulle sähköpostia tai viestin halustasi osallistua haastatteluun, niin olen sinuun yhteydessä haastatteluajankohdan sopimiseksi.

Kiitos!

Elina Viljanen

LIITE 7. NUORTEN LISÄREKRYTOINTIKIRJE

Hei!

Elokuussa on uusi mahdollisuus tulla haastatelluksi kohdallasi tehtyyn Nuorten vastaanoton ja opiskeluhuollon yhteistyöhön liittyen. Asiakkaana sinun ajatuksesi ja kokemuksesi ovat käytäntöjen kannalta ensiarvoisen tärkeitä. Haastattelutilanne on vapaamuotoinen. Se voidaan toteuttaa kasvotusten, puhelimitse tai teamsin välityksellä sen mukaan, mikä sinulle on helpoin. Haastattelussa kysyn sinulta kysymyksiä ja voit vastata niihin oman mielipiteesi mukaisesti. Kaikki tieto on tärkeää ja kaikki vastaukset oikeita. Haastattelujen yhteyteen ei talleteta henkilötietojasi eivätkä kertomasi asiat mene sinun nimelläsi eteenpäin. **Palkkioksi haastattelusta saat elokuvalipun.**

Soitan sinulle 7.8. klo 15–18 välillä tiedustellakseni halukkuuttasi haastatteluun. Samalla voimme sopia mahdollisen haastatteluajan. Halutessasi voit laittaa minulle viestiä ja vastaan mielelläni kysymyksiin tähän liittyen.

Mukavaa kesää sinulle!

Elina Viljanen

puh. 044701XXXX

LIITE 8. NUORTEN HAASTATTELUJEN RUNKO

1. Teema: toimivat ja vaikuttavat käytännöt monialaisessa yhteistyössä
  - Millaista yhteistyö Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon palveluiden kesken on sinun kohdallasi ollut?
  - Mitkä käytännöt olet kokenut kannaltasi hyväksi/hyödyllisiksi?
  - Mitä etua yhteistyöstä on ollut?
2. Teema: Monialaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät
  - Mikä kokemuksesi mukaan tuki Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon yhteistyötä?
  - Mitkä tekijät tekivät yhteistyöstä hankalaa?
3. Teema: Nuorten kokemukset monialaisesta yhteistyöstä
  - Miten sinut huomioitiin yhteistyössä?
  - Millainen oli sinun roolisi yhteistyössä?
  - Millaista olisit toivonut/toivoisit yhteistyön olevan?
4. Teema: Miten monialaista yhteistyötä tulisi kehittää opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välillä?
  - Miten kehittäisit Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon työntekijöiden välistä yhteistyötä? I

LIITE 9. ESIMERKKI RYHMÄHAASTATTELUAINEISTON SISÄLÖNANALYYSISTA

Teema: Monialaista yhteistyötä edistävät ja haastavat tekijät

Yläluokka: Kommunikaatio ja tiedonkulku

Kirjallisuuskatsauksen mukainen yläluokka	Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka
Kommunikaatio, tiedonkulku	just yrität soittaa ja ottaa yhteyttä ja sitten ei saa kiinni niin se on tosi iso haaste	Yhteyden saaminen on vaikeaa	Yhteyden saaminen
	tavoitettavuus, että että nyt on kauan hankala saada kuraattoreita tai psykologeja kiinni että että tota siin kestää aina aikansa		
	on tosi hyvä että on toi soittoaika... tosi vaikea sovittaa omaa kalenteria niin siihen ajanvaraus aikaan		
	että mä en päässyt läpi (ajanvarauspuhelimeen)	Ajanvarauspuhelimeen ei saa yhteyttä	
	ihan hyvin pääsee sitten läpi kyllä (ajanvarauspuhelimeen)	Ajanvarauspuhelimeen saa yhteyden	
	voisi laittaa siihen edistäväksi tekijäksi että meillä on puhelinnumerot		
	hyvä kun jossain kohtaa saatiin laajemmin ne numerot työntekijöille		
	on ollut sellainen kohta että niitä (puhelinnumeroita) ei ole ollut saatavilla edes tiedä on ollut kohtaa että ei ole tiennyt edes että minkä nimiset työntekijät	Puhelinnumeroiden puuttuminen vaikeuttaa yhteydenottamista	Yhteydenottoon tai soittopyyntöön vastaaminen
	Me ollaan ainakin tapana olla aina laittaa sitten viestiä, jos en oo saanut kiinni että harva kuitenkaan on viestiä vastaan, mutta että sitten sovitaanko koska kellonaika koska sopii että voidaan soitella ettei soitella sitten ristiin rastiin.	Yhteydenotosta sopiminen viestillä	
	mä laitan sille tekstarin viestin että mulla on siihen ja siihen tyyppiin liittyen asiaa että soittele jossakin kohtaa tai jotain niin kyllä ne sitten myöskin takaisinpäin sillä tavalla soittaa että että se on toiminut myöskin sillä tavalla		
	jos on soittanut tai muut nii voi ol että ei ole tullut sitä takaisinsoittoa koskaan	Ei soiteta takaisin	
	Lifecare viestillä esimerkiksi yhteydenottopyyntöjä tai muuta tai soittopyyntöä niin toisinaan vastataan toisinaan ei vastata		

LIITE 10. TYÖKONFERENSSIN KUTSU

MONIALAISEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMISTYÖPAJA 18.9.2023

Teen YAMK opinnäytetyötä Perhekeskus Lounatuulen alueen opiskelijahuollon ja Nuorten vastaanoton välisestä monialaisesta yhteistyöstä ja sen kehittämisestä. Esihenkilöiden kanssa on sovittu tämän kehittämisen puitteissa järjestettävästä Nuorten vastaanoton ja opiskelijahuollon yhteisestä kehittämistyöpajasta. Työpaja pidetään 18.9. klo 12.30–15.30 Maantiekadun hallintorakennuksen ryhmähuoneissa (nro 1 ja 2). Tilaisuuteen osallistuu 3–4 edustajaa opiskelopsykologeista, -kuraattoreista ja -terveydenhoitajista sekä Nuorten vastaanotosta eli yhteensä 15–20 henkeä. Kukin ryhmä sopii osallistujat yhdessä esimiehensä kanssa. Myös esihenkilöt osallistuvat työpajaan.

Työpajan toteutuksessa hyödynnetään työkonferenssimenetelmää, jonka perusajatuksen mukaisesti päivän sisältö rakentuu osallistujien välisen dialogin kautta. Tilaisuuden aluksi on pohjustus, jossa kerron kesän aikana tehdyissä haastatteluissa esiin nousseita asioita. Näiden pohjalta visioidaan ja konkretisoidaan tulevaisuuden toimintatapoja ja mietitään ratkaisuja havaittuihin yhteistyön esteisiin ryhmissä työskentelyn kautta. Päivän päätteeksi sovitaan tarvittavasta jatkotyöskentelystä ja sen organisoinnista.

Työkonferenssissa kehittäminen perustuu siihen, että koolla on monipuolinen otos henkilökunnasta, joka tuo esiin omia kokemuksiaan ja oman tietotaitonsa. Jokaisen näkemys on tärkeä ja osallistujat ovat tasa-arvioisia keskenään. Keskustelun kautta pyritään löytämään riittävä yhteisymmärrys toiminnan kehittämiseksi. Työkonferenssi on myös oppimisen areena, missä toisten ammattilaisten työ ja siihen liittyvät tekijät tulevat tutummiksi. Osallistujalta tilaisuus ei edellytä muuta kuin halua osallistua keskusteluun.

Tervetuloa mukaan!

Elina Viljanen

puh. 044701XXXX

LIITE 11. RYHMÄTYÖ 1. MITEN YHTEISTYÖN ESTEET YLITE-TÄÄN?

Ryhmä A.
<ul style="list-style-type: none"> • Halu yhteistyöhön • Työnjaosta sopiminen • Nuorten oma tarve/mielipide • Verkostojen tukeminen • Mahdollisimman aikainen yhteydenotto • Ajatusten vaihtaminen • Yhteiset tapaamiset, työntekijöiden tunteminen • Yhteistyöpalaverit koululla • Koulun henkilökunnan tietoisuuden lisääminen • Yhteisvastaanotot • Huomion kiinnittäminen nivelvaiheeseen • Tietojärjestelmien yhtenäistäminen
Ryhmä B.
<ul style="list-style-type: none"> • Jalkautumisen kautta pystyttäisiin toteuttamaan yhteisvastaanoton hyödyntämistä. • Mitä paremmin henkilökunta tuntee → parempi vuoropuhelu, yhteistyö, ilmapiiri • Jos nuori ei sitoudu lääkityksen aloituksen yhteydessä tapaamaan sairaanhoitajaa, tarvitsee harkita lääkityksen jatkoa, jolloin lääkityskontrollit eivät siirtyisi opiskeluterveydenhuoltoon • Konsultaation lisääminen • Moniammatillinen tiimi koolle, jos nuori "palautetaan" takaisin opiskelijahuoltoon → parantaa yhteistyötä, poistaa hämmennystä/turhautumista
Ryhmä C.
<ul style="list-style-type: none"> • Kun on tarve monialaiseen yhteistyöhön, aloite voi tulla myös Nuorten vastaanotosta ja he osallistuvat koulun palaveriin. Palaverissa määritellään työntekijöiden roolit ja seuranta. • Saattaen vaihtaen käytännön lisääminen • Lisätään nuoren kanssa yhdessä tehtäviä yhteydenottoja ja yhteistapaamisia • Lifecare-potilastietojärjestelmän parempi hyödyntäminen yhteydenpidossa • Nuorten vastaanotolla ja opiskeluhuollolla on nyt eri lääkärit, jotka saavat toisiltaan kollegiaalisen tuen • Se, että opiskeluterveydenhuollossa nähdään Nuorten vastaanoton kirjaukset, helpottaa yhteistyön tekemistä
Ryhmä D.
<ul style="list-style-type: none"> • Työntekijöiden tutustuminen ja vuosittaiset kokoontumiset • Saattaen vaihtaminen perustoimintatavaksi • Työnjaon sopiminen työntekijöiden kesken

LIITE 12. RYHMÄTYÖ 2. MITÄ TOIMENPITEITÄ MUUTOS EDELLYTTÄÄ?

Ryhmä A.
<ul style="list-style-type: none"> • Toive nepsy-valmennuksesta Winnovassa • Nivelvaiheen selkeä suunnitelma • Yhteisvastaanotot • Selkeä suunnitelma toimintatapoihin, jos asiakkuus molemmissa esim. ADHD • Matalalla kynnykselle yhteys (Lifecaren tai puhelimen välityksellä) • Jalkautuminen kouluille • Henkilöstön säännölliset tapaamiset 2x vuodessa • Saattaen vaihtaminen luontevaksi käytännöksi
Ryhmä B.
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön yhteispalaverit 2x vuodessa: keskustelussa ajankohtaiset asiat ja ilmiöt, myös epäkohdat. Avoin ilmapiiri. • Koululta kutsutaan monialaiseen opiskelijahuoltotyöryhmään työntekijä myös Nuorten vastaanotosta • Yhteinen väliarvio esim. 5 käynnin jälkeen • Sovitaan yhteinen aika mahdollisesti jo ajanvarauksen yhteydessä • Nuorten vastaanoton työntekijän jalkautuminen Winnovaan pvä/viikko
Ryhmä C.
<ul style="list-style-type: none"> • Tärkeää, että kaikki sitoutuvat uusien toimintatapojen juurruttamiseen! • Madalletaan kynnystä soittaa ja konsultoida puolin ja toisin. • Tsekkilistoissa tms. toimintasuunnitelmissa kaikkien ryhmien edustajien osanotto tärkeää → vähentää "kuilua" ja parantaa yhteistyötä • Yhteiset mentorointiryhmät (vrt. Tukee-hanke) • Pari kertaa vuodessa työryhmien yhteinen iltapäivä • Nuorten sitoutuminen tapaamisiin paranee yhteistyötä tekemällä. Kaikissa nivelvaiheissa yhteinen kokoontuminen. Yhteisellä päätöksellä juurrutetaan uutta toimintatapaa. • Lifecare-viesti Nuorten vastaanotolta tai terveydenhoitajalta, jos tapaamiset eivät käynnisty tai eivät toteudu, jos palaveri ei ole tarpeen.
Ryhmä D.
<ul style="list-style-type: none"> • Tieto työntekijän tavoitettavuudesta DNA-tilatietopalveluun • Jos ei tavoita puhelimitse, laittaa viestillä soittopyynnön • Työntekijän jalkautuminen ja erikoistuminen • Vakiintuneet työryhmien yhteiset tapaamiset ja sovitut käytännöt niiden sopimisesta • Yhteystietojen päivittäminen • Yhdenmukaiset digitaaliset palvelut (etävastaanotto) • Työntekijöiden konsultointi siirtymävaiheessa